

The development of musical learning activities based on Dalcroze Structural model for Prathomsuksa 4 students <i>Kasemsan Trachoo, Sayam Chuangprakhon, Chaloeapol Lohamart</i>	7
The Language Strategies to Humorous Sense Creation of Online Isan Kom Folktales <i>Kessuda Janthachart, Jaruwam Thammawatra</i>	19
The Analysis of Suitable Area in Thai Herb Planting for Support of Thai Herbal Medicine at Luang Pu Faep Supinyo Hospital: A Case Study of Sakon Nakhon Province <i>Charinee Chaichana, Seetala Wongkalasin, Dueanpen Manoruang</i>	32
An Investigation of the Perceptual Learning Style Preferences of Thai University Students in the EFL Learning Context <i>Tuna Girgin, Asama Tasanameelarp</i>	47
Preparation of the Fitness Center at the College of Sports Science and Technology, Mahidol University to support the aging society <i>Manit Bubphasook, Pensinee Panasiriwong, Suvicha Kempetch</i>	55
The Representation of Homosexual Men in the Yaoi Novel: My Accidental Love Is You <i>Phuwadech Doungmanee, Panunda Lerlertyuttitham, Natthanai Prasannam</i> ..	70
Confirmatory factor analysis efficacy ability measurement model of tpack framework knowledge integration of pre-service of Surin Rajabhat University <i>Wanida Homjan, Boontawee Imboonta</i>	83
Transformational Leadership of Administrators Affecting Teamwork Efficiency of Private Schools in Roi Et Province <i>Saranya Pooapthong, Somjai Pumipuntu</i>	98
A Comparison of Knowledge about Traffic Rules Attitudes towards Safe Driving Behaviours of Abiding Traffic Rules and Behaviours of Avoiding Responsibility for Traffic Violations of Students at Udon Thani Rajabhat University <i>Hatsadin Kaewwichit, Saranya Chatdecha</i>	110
Characteristics of Isan Folk Songs for Creating Music of Symphonic Bands <i>Akarawat Chaumklang, Sakchai Hirunrax</i>	123

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 <i>เกษมสันต์ ทรายชู, สยาม จวงประโคน, เฉลิมพล โลหะมาตย์</i>	7
กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างความตลกขบขันในนิทานก้อมอีสานออนไลน์* <i>เกษสุดา จันทะชาติ, จารุวรรณ ธรรมวัตร</i>	19
การวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรสำหรับสนับสนุนการปรุงยาของโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย หลวงปู่แพ็บ สุภัทโท กรณีศึกษาจังหวัดสกลนคร <i>ชารินี ไชยชนะ, สีตลา วงศ์กาฬสินธุ์, เดือนเพ็ญ มะโนเรือง</i>	32
การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในบริบทการเรียนของชาวไทยผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ <i>ทუნ่า เกอร์กิน, อัสม่า ทรรศนะมีลาภ</i>	47
การเตรียมความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกาย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ <i>มานิตย์ บุปผาสุษ, เพ็ญสินี พนาสิริวงศ์, สุวิชา เข้มเพ็ชร์</i>	55
ภาพแทนชายรักชายในนวนิยายยาโออิ เรื่อง รักนี้บังเอิญคือคุณ <i>ภูวเดช ดวงมณี, ปันันดา เลอเลิศยุติธรรม, นัทธนัย ประสานนาม</i>	70
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดที่แพด มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ <i>วนิดา หอมจันทร์, บุญทวี อิมบุญตา</i>	83
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด <i>ศรัญญา ภูอาบทอง, สมใจ ภูมิพันธ์ุ</i>	98
การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร ที่สนใจต่อการขับขี่ยานพาหนะปลอดภัย พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร และพฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี <i>หัสติน แก้ววิชิต, ศรีนยา ฉัตรเดชา</i>	110
ลักษณะเพลงพื้นบ้านอีสานเพื่อการสร้างสรรคบทเพลงวงซิมโฟนิค <i>อัศวินธร เชื้อมกลาง, ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์</i>	123

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 40 ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม 2564

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมส่งเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาศิลปกรรม ดนตรีสถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม-กุมภาพันธ์/เล่ม 2 มีนาคม-เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม-มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม-สิงหาคม/เล่ม 5 กันยายน-ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมีผู้พิจารณา 2 คน (Double Blind) หรือ ผู้พิจารณา 3 คน ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม	
บรรณาธิการ ศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยบรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ น้อยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัฐพล อินตะเสน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.พิมพ์ยุพา ประพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ภูมิฐาน รั้งคุณูปวัฒน์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ศาสตราจารย์ ดร.อรุณจักร์ สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิภุตศรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกวัชต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ตาวรัตน์ เมตตาริกานนท์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิภา ผดุงสิทธิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา เข้มศรีพงษ์	มหาวิทยาลัยเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันติจนาวงศ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.วนิช นิรันทรานนท์	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุตรธานี
รองศาสตราจารย์ ยงยุทธ ชูแว่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ สิทธิพร ภิรมย์รื่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังข์พันธานนท์	มหาวิทยาลัยเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทศิริสิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ภัทรธนานันท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ คำคง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ สมุทรจักร	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.เกษมศักดิ์ โชติชาครพันธ์ุ	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมินทร เบ้าธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Mr.Paul Dulfer	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการ นางฉวีวรรณ อรรถะเศรษฐ์

ผู้ช่วยเลขานุการ จิรวรัตน์ ภูสุฤทธิ พักตร์วิไล รุ่งวิสัย

สำนักงานกองบรรณาธิการ	กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ	
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ตำบลขามเียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150	
โทรศัพท์ 0-4375-4321 ต่อ 1754 หรือ 0-4375-4416		
กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ		
ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์	ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน	ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน
ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม	ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม	ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามฉบับนี้ เป็นปีที่ 40 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2564 บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ยังคงมีความเข้มข้น และหลากหลายเรื่องราวทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้อ่าน และผู้เขียนทั้งที่เป็นนิสิต นักศึกษา นักวิจัย และนักวิชาการจากหลายสถาบันที่ได้ร่วมกันส่งผลงาน เข้ามาให้กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารนี้ ทางกองบรรณาธิการ ก็ต้องขอขอบพระคุณผู้สนใจทุกท่านไว้ด้วย และต้องขอขอบพระคุณกองบรรณาธิการ คณะที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนา วารสารฯ ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วารสารฉบับนี้ประกอบไปด้วยบทความจำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ 1) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดอลโคโรซสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) กลวิธีการใช้ภาษา เพื่อสร้างความตกลงขบขันในนิทานก้อมือसानออนไลน์ 3) การวิเคราะห์พื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืช สมุนไพรสำหรับสนับสนุนการปรุงยาของโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย หลวงปู่แป็บ สุภัทโท กรณี ศึกษาจังหวัดสกลนคร 4) การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนระดับปริญญาตรีในบริบทของ การเรียนของชาวไทยผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ 5) การเตรียมความพร้อมของ ศูนย์ออกกำลังกาย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อรองรับสังคม ผู้สูงอายุ 6) ภาพแทนชายรักชายในนวนิยายยาโออิเรื่องรักนี้บังเอิญคือคุณ 7) การวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยีนยันโมเดลการวัดการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิด ที่แพด มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ 8) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด 9) การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร ทัศนคติต่อการขับขี้อย่างปลอดภัย พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร และพฤติกรรมเสี่ยงความรั บผิดชอบต่อการกระทำผิด และ 10) ลักษณะเพลงพื้นบ้านอีสานเพื่อการสร้างสรรค์บทเพลงวงซิมโฟนิค

ท้ายสุดทางกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความหลากหลายเรื่องด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์เหล่านี้ที่ผ่านการพิจารณากลั่นกรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิตั้งปรากฏในเนื้อหา วารสารนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและผู้สนใจที่จะสามารถนำเอาแนวคิด มุมมอง ตลอดจนสาระ ความรู้ต่าง ๆ เพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลงานทางด้านวิชาการและ การเรียนการสอนต่อไป

สารบัญ

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เกษมสันต์ ตราชู, สยาม จวงประโคน, เฉลิมพล โลหะมาตย์	7
กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างความตกลงบนชั้นในนิทานก้อมีसानออนไลน์* เกษสุดา จันทะชาติ, จารุวรรณ ธรรมวัตร	19
การวิเคราะห์พื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรสำหรับสนับสนุนการปรุงยาของ โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย หลวงปู่แป็บ สุภัทโท กรณีศึกษาจังหวัดสกลนคร ชารินี ไชยชนะ, สีตลา วงศ์กาฬสินธุ์, เดือนเพ็ญ มะโนเรือง	32
การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในบริบทการเรียนของชาวไทย ผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ทუნ่า เกอร์กิน, อัสมา ทรรศนะมีลาภ	47
การเตรียมความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกาย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ มานิตย์ บุปผาสุข, เพ็ญสินี พนาสิริวงศ์, สุวิชา เข้มเพ็ชร	55
ภาพแทนชายรักชายในนวนิยายยาโออิ เรื่อง รักนี้บังเอิญคือคุณ ภูวเดช ดวงมณี, ปันนดา เลอเลิศยุติธรรม, นัทธนัย ประสานนาม	70
การพัฒนาโมเดลการวัดความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ ตามกรอบแนวคิดที่แพค มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ วนิดา หอมจันทร์, บุญทวี อิมบุญตา	83
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นที่มของ สถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ศรัณญา ภูอาบทอง, สมใจ ภูมิพันธ์	98
การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับกฏจราจร ทักษะคิดต่อการขับขี้อย่างปลอดภัย พฤติกรรม การปฏิบัติตามกฏจราจร และพฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิด กฏจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี หัสติน แก้ววิชิต, ศรีนยา ฉัตรเดชา	110
ลักษณะเพลงพื้นบ้านอีสานเพื่อการสร้างสรรคืบทเพลงวงซิมโฟนิค อัศววัตร เชื่อมกลาง, ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์	123

Contents

The development of musical learning activities based on Dalcroze Structural model for Prathomsuksa 4 students <i>Kasemsan Trachoo, Sayam Chuangprakhon, Chaloeapol Lohamart</i>	7
The Language Strategies to Humorous Sense Creation of Online Isan Kom Folktales <i>Kessuda Jantachart, Jaruwam Thammawatra</i>	19
The Analysis of Suitable Area in Thai Herb Planting for Support of Thai Herbal Medicine at Luang Pu Faep Supinyo Hospital: A Case Study of Sakon Nakhon Province <i>Charinee Chaichana, Seetala Wongkalasin, Dueanpen Manoruang</i>	32
An Investigation of the Perceptual Learning Style Preferences of Thai University Students in the EFL Learning Context <i>Tuna Girgin, Asama Tasanameelarp</i>	47
Preparation of the Fitness Center at the College of Sports Science and Technology, Mahidol University to support the aging society <i>Manit Bubphasook, Pensinee Panasiriwong, Suvicha Kempetch</i>	55
The Representation of Homosexual Men in the Yaoi Novel: My Accidental Love Is You <i>Phuwadech Doungmanee, Panunda Lerlertyuttitham, Natthanai Prasannam</i>	70
The development ability measurement model of tpack framework knowledge integration of pre- service of surin rajabhat university <i>Wanida Homjan, Boontawee Imboonta</i>	83
Transformational Leadership of Administrators Affecting Teamwork Efficiency of Private Schools in Roi Et Province <i>Saranya Pooapthong, Somjai Pumipuntu</i>	98
A Comparison of Knowledge about Traffic Rules Attitudes towards Safe Driving Behaviours of Abiding Traffic Rules and Behaviours of Avoiding Responsibility for Traffic Violations of Students at Udon Thani Rajabhat University <i>Hatsadin Kaewwichit, Saranya Chatdech</i>	110
Characteristics of Isan Folk Songs for Creating Music of Symphonic Bands <i>Akarawat Chaumklang, Sakchai Hirunrax</i>	123

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

The development of musical learning activities based on Dalcroze Structural model for Prathomsuksa 4 students

เกษมสันต์ ตราชู¹, สยาม จวงประโคน¹, เฉลิมพล โลหะมาตย์¹

Kasemsan Trachoo¹, Sayam Chuangprakhon¹, Chaloeapol Lohamart¹

Received: 5 January 2021

Revised: 16 February 2021

Accepted: 10 March 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาดนตรีระดับประถมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3) ศึกษาทักษะการปฏิบัติทางดนตรีที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรี แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบประเมินทักษะการปฏิบัติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ดัชนีประสิทธิภาพ E_1/E_2 และ ค่า t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.55/82.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 33.96 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ทักษะการปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซมีค่าเฉลี่ยหลังทดลองรวม ด้านเคลื่อนไหวร่างกายตามการเคลื่อนไหวของทำนองได้คะแนนเฉลี่ย

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
E-mail: kasamsan0118@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.M. in Music, College of Music, Mahasarakham University, Thailand

² Assistant Professor, College of Music, Mahasarakham University, Thailand

ร้อยละ 71.68, รองลงมาด้าน อ่าน-เขียนโน้ตดนตรี ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 62.18 เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 59.09 และ ขับร้อง ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 58.86 โดยมีค่าร้อยละเฉลี่ยรวมของคะแนนเต็มเท่ากับ 69.25

คำสำคัญ: การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้, ทักษะทางดนตรี, แนวคิดของดาลโครซ

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop music skills learning management activities based on the Dalcroze's concept for grade 4 students to achieve the 80/80 efficiency criterion, and 2) to compare the academic achievement in music as a subject for primary school between pretest and posttest periods using Dalcroze's concept-based music skills learning management activities. 3) Study music practice skills using Dalcroze's concept-based music skills learning management activities. The sample was grade 4 students from one classroom at Rajabhat Mahasarakham University Demonstration School. The sample size was 22 students, selected using simple random sampling by drawing lots. Research instruments were Dalcroze's concept-based music skills learning management activity plans. Data were analyzed using statistics, including mean, percentage, E_1/E_2 , and dependent t-test. The following results were obtained.

1. The efficiency index of Dalcroze's concept-based music skills learning management activities for grade 4 students was 85.55/82.12, which was higher than a set criterion.
2. Academic achievement of the sample taught with Dalcroze's concept-based music skills learning management activities increased by 33.96% with a statistical significance level of 0.01.
3. In terms of practical skills of students learned with Dalcroze's concept-based music skills learning management activities, a mean score of physical movement with the melody at posttest period was 71.68 percent, followed by music note reading-writing with a mean of 62.18 percent, physical movements with the rhythm with a mean of 59.09 percent, and singing with a mean of 58.86 percent, with the total mean percentage of the full score was 69.25 percent.

Keywords: Development of learning activities, Musical skills, Dalcroze's concept

บทนำ

การศึกษาดนตรีได้รับการยอมรับให้เป็นวิชาหนึ่งที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กแนวคิดของความจำเป็นในการเรียนดนตรีได้รับความสำคัญมากขึ้นด้วยทฤษฎีความหลากหลายของสติปัญญาโดยจำแนกความเก่งของคนไว้ 7

ประการหลักได้แก่ด้านภาษา (Verbal/Linguistic) ด้านดนตรี/จังหวะ (Musical/Rhythmic) ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical/Mathematical) ด้านการเคลื่อนไหว (Body/Kinesthetic) ด้านศิลปะ/มิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/การสื่อสาร (Interpersonal) และด้าน

ความรู้สึก/ความลึกซึ้งภายในจิตใจ (Visual/Spatial) (ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์, 2557: 120)

การเรียนการสอนดนตรีให้ได้ผลตามความมุ่งหมายเน้นควรตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดทางทฤษฎีดนตรีของนักการศึกษาดนตรีที่มีความรู้และประสบการณ์ เนื่องจากจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและทักษะทางด้านดนตรีในเวลานั้นสั้นโดยไม่ผิดเพี้ยน ซึ่งนักศึกษาดนตรีที่มีชื่อเสียงมีความรู้ทางทฤษฎีดนตรี มีประสบการณ์เป็นที่ยอมรับ ได้รับความนิยมนอย่างแพร่หลายและมีการนำไปใช้ในประเทศต่างๆ โดยการเคลื่อนไหวร่างกายช่วยทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านดนตรีได้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของยูริธึมมิคส์ (Eurhythmics) เป็นการสอนให้ผู้เรียนรู้จักกับการเคลื่อนไหวทางจังหวะที่ดีให้เข้ากับจังหวะดนตรีซึ่งเน้นที่กระบวนการจากสิ่งที่ย่างที่สุดก่อนและแสดงออกถึงจังหวะตก อัตราจังหวะ ความเร็วจังหวะเป็นการได้รับประสบการณ์ตรงทำให้เข้าใจองค์ประกอบของดนตรีอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเน้นการร้องเป็นหลักรวมไปถึงการอ่านโน้ตด้วยโดยใช้วิธีการต่างๆ ในการฝึกฝนการร้องและการอ่าน เช่น โทนิคซอล-ฟาตามแบบจอห์นเคอร์เวน (John Curwen) สัญญานมือ สัญลักษณ์ของจังหวะเพลงที่ใช้สอนในระยะแรกควรเป็นเพลงพื้นบ้าน เพราะผู้เรียนจะรู้จักดีที่สุกภายหลังจึงนำเพลงชั้นสูงที่มีคุณค่ามาใช้ในการเรียนการสอนจะเห็นได้ว่าแต่ละแนวคิดมีวิธีการสอนและจุดเด่นแตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตามทั้งสามแนวคิดนี้มีเป้าหมายพื้นฐานเดียวกันคือการให้ประสบการณ์ทางดนตรีแก่ผู้เรียนโดยคำนึงถึงการพัฒนาแนวคิดและทักษะทางดนตรีแก่ผู้เรียนโดยคำนึงถึงการพัฒนาแนวคิดและทักษะทางดนตรีอย่างเป็นระบบ (ธวัชชัย นาควงษ์, 2543) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นดนตรีจึงจำเป็นต้องนำวิธีการสอนในรูปแบบที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการ

สอน เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของดนตรีและเกิดทักษะดนตรีในขณะที่เรียน (พิชชาพร สมหวัง, สยาม จวงประโคน, 2563)

การสอนตามแนวคิดของดาลโครซ (Emile Jaques Dalcroze) หลักการสำคัญของดาลโครซ คือ ยูริธึมมิคส์ (Eurhythmics) ซึ่งหมายถึง การเคลื่อนไหวทางจังหวะที่ดี (Good rhythmic movement) จุดเน้นของวิธีการนี้ คือ การให้ความสนใจและพัฒนาความรู้สึกของผู้เรียนในการตอบสนองต่อดนตรี และความสามารถในการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนั้นออกมาในลักษณะของการเคลื่อนไหว ดังนั้น ในการเรียนการสอนดนตรีจะมุ่งพัฒนาความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนดนตรีมีความเข้าใจในตนเอง โดยมุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนเห็นความสำคัญและพัฒนาความสามารถในการแสดงออกของตนเองทางการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องไปเป็นลำดับ ในขณะที่เดียวกันวิธีการนี้มุ่งเน้นพัฒนาการทางความคิดและจิตใจซึ่งมีสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวร่างกาย อารมณ์ และความรู้สึกของผู้เรียน กล่าวอีกนัยคือ วิธีการนี้เป็นการพัฒนาการทางดนตรีในตัวผู้เรียน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากผลรวมของประสาทสัมผัสทางกาย ความสามารถทางปัญญา และความรู้สึกของผู้เรียน ทักษะและความเข้าใจทางดนตรีได้รับการพัฒนาโดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทางดนตรีโดยตลอด (ธนรุทธ์ สุทธิจิตต์, 2561) วิธีของดาลโครซ (Emile Jaques Dalcroze) ผสมผสานอย่างเหมาะสมระหว่างการเล่นไหวร่างกาย การสร้างสรรค์ และการร้องซอลเฟจ ในระยะหลังๆ นี้มีผู้หันกลับมาสนใจ Eurhythmics เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและทำให้ Eurhythmics มีความสำคัญขึ้นในการสอนดนตรีชั้นประถม (ธวัชชัย นาควงษ์, 2543)

จากการสำรวจความต้องการของนักเรียน และครูต่อการจัดการเรียนการสอนนิเวศระดับชั้น ประถมศึกษาพบว่า ความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนในด้านหลักสูตรต้องการให้มีเนื้อหาสาระของวิชาดนตรีมีรายละเอียดเพียงพอและสามารถเข้าใจง่ายด้านกิจกรรมการเรียนการสอนต้องการให้วิชาดนตรีมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายจากง่ายไปหายากด้านสภาพแวดล้อมสื่อและอุปกรณ์ต้องการให้ห้องดนตรีมีแสงสว่างเพียงพอด้านกรวัดและประเมินผลต้องการให้มีการสอบโดยใช้ข้อสอบที่เหมาะสมกับระดับชั้นนักเรียนที่มีอายุและระดับชั้นแตกต่างกันมีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน (ธนภัทร เพ็ญจุฑา และคณะ, 2561) และในฐานะที่ผู้วิจัยได้ทำหน้าที่ครูผู้สอนรายวิชาดนตรี พบปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาดนตรีของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด โดยเฉพาะเนื้อหาเรื่องการปฏิบัติทักษะดนตรี การระบุระดับเสียง รูปแบบจังหวะและความเร็วของจังหวะการอ่าน เขียนโน้ตดนตรีสากลการร้องเพลงโดยใช้ช่วงเสียงที่เหมาะสมกับตนเอง และยังพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดความกระตือรือร้น ขาดความสนใจ จดจ่อในเนื้อหาที่เรียน ในชั่วโมงระหว่างการเรียนรายวิชาดนตรี

จากเหตุข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ (Emile Jaques Dalcroze) สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีรูปแบบกิจกรรมที่ช่วยให้เกิด ความรู้ความเข้าใจทักษะดนตรีจากประสาทสัมผัสทางการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องเป็นลำดับ ส่งผลต่อพัฒนาการทางดนตรีที่ดีของผู้เรียน และเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจนำไปศึกษา

ค้นคว้า และพัฒนาเพื่อใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาดนตรีระดับประถมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้อทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติทางดนตรีที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้อทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือการวิจัย

- 1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 แผน 15 ชั่วโมง ไม่รวมการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน
- 1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์รายวิชาดนตรี เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
- 1.3 แบบประเมินทักษะปฏิบัติ

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 22 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.1 การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 แผน 15 ชั่วโมง ไม่รวมการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน มีขั้นตอนดังนี้

3.1.2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์รายวิชาดนตรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์รายวิชาดนตรี ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ สำหรับใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

3.1.3 การสร้างแบบประเมินทักษะปฏิบัติ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยวิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และพฤติกรรมที่สามารถแสดงออกได้ถึงความสามารถทางด้านการปฏิบัติดนตรีของนักเรียน

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.2.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือจากสถานศึกษาในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) กับนักเรียนกลุ่มทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์รายวิชาดนตรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้วและบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเอง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.2.4 ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-Test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์รายวิชาดนตรีซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนอีกครั้งและนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนไปวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.5 วัดทักษะปฏิบัติดนตรีโดยใช้แบบวัดทักษะปฏิบัติดนตรีและนำผลคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

3.3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4

3.3.3 วิเคราะห์ผลการเรียนทักษะการปฏิบัติทางดนตรีที่เรียนด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.3.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ดัชนีประสิทธิภาพ E_1/E_2 และ ค่า t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัย

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ
สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80

นักเรียนคนที่	คะแนนระหว่างเรียน (E ₁)	คะแนนหลังเรียน (E ₂)
	คะแนนเต็ม(100)	คะแนนเต็ม(30)
1	84	25
2	86	24
3	81	26
4	83	27
5	83	25
6	94	28
7	85	27
8	90	25
9	82	22
10	78	22
11	91	23
12	77	21
13	82	24
14	86	23
15	90	26
16	88	25
17	79	22
18	81	24
19	91	24
20	94	29
21	94	27
22	83	23
รวม (S)	1882	542.00
N	22	22
ค่าเฉลี่ย	85.54	24.64

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	คะแนนระหว่างเรียน (E ₁)	คะแนนหลังเรียน (E ₂)
	คะแนนเต็ม(100)	คะแนนเต็ม(30)
S.D.	5.26	2.13
ร้อยละของคะแนนเต็ม	85.55	82.12

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนรายวิชาดนตรี ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของ ดาลโครซ t-test (Dependent Samples)

สภาพการเรียน	n	\bar{x}	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนการเรียน	22	14.45	224	2388	21.13**
หลังการเรียน	22	24.64			

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}} = \frac{224}{\sqrt{\frac{22(2388) - (224)^2}{21}}} = \frac{224}{10.06} = 21.13$$

(t** ตาราง 1.32)

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะปฏิบัติที่เรียนด้วยกิจกรรมการ เรียนรู้ทักษะทาง ดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

นักเรียนคนที่	ทักษะปฏิบัติ (คะแนนเต็ม)				รวม (80)
	เคลื่อนไหวร่างกายตามการ เคลื่อนที่ของตนเอง (20)	เคลื่อนไหวร่างกายตาม จังหวะ (20)	อ่าน-เขียนโน้ตดนตรี (20)	ขับร้อง (20)	
1	15	12	13	13	53
2	14	11	12	11	48
3	16	13	14	14	57
4	14	11	11	10	46
5	16	12	13	12	53
6	15	13	13	14	55

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะปฏิบัติที่เรียนด้วยกิจกรรมการ
 เรียนรู้ทักษะทาง ดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	ทักษะปฏิบัติ (คะแนนเต็ม)				
	เคลื่อนไหวร่างกายตามการ เคลื่อนที่ของทำนอง (20)	เคลื่อนไหวร่างกายตาม จังหวะ (20)	อ่าน-เขียนโน้ตดนตรี (20)	ขับร้อง (20)	รวม (80)
7	17	12	13	12	54
8	16	14	15	14	59
9	15	13	13	12	53
10	16	13	14	13	56
11	14	12	12	11	49
12	17	14	14	13	58
13	16	14	15	14	59
14	19	15	15	16	65
15	17	15	16	15	63
16	18	14	16	15	63
17	16	12	14	13	55
18	14	12	12	11	49
19	15	13	14	13	55
20	15	13	13	12	53
21	17	15	16	15	63
22	15	13	13	12	53
X	15.77	13.00	13.68	12.95	55.40
S.D.	1.34	1.20	1.39	1.56	5.49
ร้อยละ	71.68	59.09	62.18	58.86	69.25

สรุปผลการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรี
 ตามแนวคิดของดาลโครซสำหรับนักเรียนประถม
 ศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.55/82.12
 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลัง
 เรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรี
 ตามแนวคิดของดาลโครซสำหรับนักเรียนประถม
 ศึกษาปีที่ 4 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงขึ้นคิดเป็นร้อย
 ละ 33.96 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

3. ทักษะปฏิบัติที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซมีค่าเฉลี่ยหลังทดลองรวม ด้านเคลื่อนไหวร่างกายตามการเคลื่อนที่ของทำนองได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 71.68 รองลงมาด้าน อ่าน-เขียนโน้ตดนตรีได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 62.18 เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 59.09 และขับร้อง ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 58.86 โดยมีค่าร้อยละเฉลี่ยรวมของคะแนนเต็มเท่ากับ 69.25

อภิปรายผลการวิจัย

1. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.55/82.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ผลเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนต่างๆ จนถูกต้องครบถ้วนก่อนนำมาใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2536: 119-120) คือ 1) การประยุกต์ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนไปจากเดิมที่เคยยึดครูเป็นแหล่งความรู้หลักมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนด้วยการใช้แหล่งความรู้จากแหล่งการสอนต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการ 3) การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ได้เปลี่ยนและขยายตัวออกไปเป็นสื่อการสอน 4) ปฏิกริยาสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับสภาพแวดล้อม 5) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้นั้น ได้ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนมาใช้ โดยจัดสภาพการณ์ออกมาเป็นการสอนแบบโปรแกรม นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนัณณ์ ชันทะยศ และสยาม จวงประโคน (2562: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการสอนเมโลเดียนตามแนวคิดของโคดาช สำหรับนักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกสารายู จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.63/ 84.58 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 นักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่เรียนด้วยชุดการสอนเมโลเดียนตามแนวคิดของโคดาช มีพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ ที่ดีขึ้น 2) นักเรียนมีทักษะในการปฏิบัติเครื่องดนตรีเมโลเดียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นผลมาจาก ผู้วิจัยยึดหลักการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสอนดนตรีที่สำคัญในหลักการของดาลโครซ (สิขมณเฑศ ยานเดิม, 2558: 24) กล่าวคือ การเน้นการเคลื่อนไหว เพราะการเคลื่อนไหวสามารถแสดงถึงองค์ประกอบของดนตรีได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของดนตรี การจัดการเรียนที่อิงหลักการของดาลโครซจึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆ อย่างสม่ำเสมอนอกจากนี้ ดาลโครซมีหลักการสอนดนตรีโดยใช้การเคลื่อนไหวจังหวะเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรี ใช้ชื่อว่า “ยูริธึมมิคส์” (Eurhythmics) ซึ่งเกี่ยวข้องกับภารกิจตั้งใจฟังเสียงอย่างมีสมาธิและตอบสนองต่อองค์ประกอบของดนตรีง่ายๆ ในเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ความดังเบา ความยาวสั้น นอกจากนั้นดาลโครซยังใช้หลักการสอน โซลเฟจ (solfège) ซึ่งเป็นการฝึกการอ่านและการฟังเพื่อจดจำระดับเสียงต่างๆ บนบรรทัดห้าเส้น รวมถึงการอิมโพรไว (Improvisation) ซึ่งเป็นการปฏิบัติกิจกรรมทางดนตรีในทันทีทันใด โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเอง ซึ่งช่วยส่งเสริมพัฒนา

ความคิดสร้างสรรค์ตามพัฒนาการของเด็ก วิธีสอนตามแนวทางของดาลโครซนี้ได้ชี้เด่นชัดว่า มีการให้ความสำคัญของการฝึกไสตประสาททาง ด้านต่างๆ เช่น จังหวะ ระดับเสียง ความแตกต่างของเสียง โดยใช้กิจกรรมการสอนยูริธึมมิก การสอนโซลเฟจ และการอิมโพร-ไวเซชันเป็นสื่อ และมีลำดับขั้นตอนจากง่ายมาหายากตามพัฒนาการของเด็ก (ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์, 2557: 69)

และนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงรัตน์ วุฒิปัญญารัตนกุล (2555: บทคัดย่อ) ที่วิจัยเรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมดนตรี และเคลื่อนไหวตามแนวคิดดาลโครซที่มีต่อความสามารถทางสติปัญญาของเด็กอนุบาล ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยร้อยละของช่วงเวลาการจดจ่อและค่าเฉลี่ยคะแนนความจำเบื้องต้นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยร้อยละของช่วงการจดจ่อและค่าเฉลี่ยคะแนนความจำเบื้องต้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ทักษะปฏิบัติที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ โดยกลุ่มตัวอย่างที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ มีค่าเฉลี่ยของทักษะปฏิบัติทางดนตรี หลังทดลองรวม ด้านเคลื่อนไหวร่างกายตามการเคลื่อนที่ของทำนองได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 71.68 รองลงมาด้าน อ่าน-เขียนโน้ตดนตรี ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 62.18 เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 59.09, และ ขับร้อง ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 58.86 โดยมีค่าร้อยละเฉลี่ยรวมของคะแนนเต็มเท่ากับ 69.25 ผลการประเมินระดับดี ทั้งนี้เนื่องจาก ในการฝึกปฏิบัติทางดนตรีของนักเรียนซึ่งครูผู้สอนจะดูแลสังเกต ติดตาม แนะนำได้อย่างใกล้ชิดทุกกลุ่ม

ซึ่งเป็นการสร้างเจตคติที่ดีของนักเรียนต่อการฝึกปฏิบัติ และพัฒนาทักษะการปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง โดยก่อนเริ่มฝึกปฏิบัติ ผู้สอนได้คิดค้นวิธีการเพื่อให้ นักเรียนฟังท่วงทำนองก่อน แล้วลงมือฝึกปฏิบัติพร้อมกันไปอย่างช้าๆ เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย โดยผู้สอนคอยควบคุมจังหวะและทำนองให้ จากนั้นผู้สอนจึงได้เพิ่มช่วงการฝึกตามลำพังให้แก่นักเรียนมากขึ้น และเน้นย้ำให้นักเรียนนำไปฝึกปฏิบัติในเวลว่างเพื่อให้เกิดความชำนาญมากขึ้น ทั้งยังได้ฝึกทักษะการขับร้องทั้งในและนอกเวลาเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญมากขึ้น สอดคล้องกับพิชชาพร สมหวัง และสยาม จวงประโคน (2563: บทคัดย่อ) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีสากล ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ พบว่าการประเมินทักษะในขณะนั้นนักเรียนลงมือทำ กิจกรรมนักเรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนาด้านทักษะอยู่ในระดับดี ซึ่งตรงกับ ฌรุทท์ สุทธิจิตต์ (2544: 81-87) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรม เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นในสภาพของการวางเงื่อนไข โดยมีการใช้การเสริมแรง การให้รางวัลและการลงโทษ อันเป็นตัวกำหนดให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่ต้องการออกมา ซึ่งเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดทั้งพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปและตัวเสริมแรงที่นำมาช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และให้คำแนะนำในบางครั้ง เมื่อผู้เรียนทำได้ดีควรให้กำลังใจและฝึกฝนต่อไปจนเกิดความชำนาญ หากผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมผู้สอนควรทำเพิกเฉยไม่สนใจพฤติกรรมเหล่านี้ก็จะหายไปทีละเล็กละน้อยหากผู้สอนทำโทษ พฤติกรรมเหล่านี้จะถูกเก็บไว้ และจะแสดงออกมาเมื่อมีโอกาส ทฤษฎีกลุ่มนี้ได้กล่าวไว้อีกประการหนึ่งว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนเห็นลักษณะที่คล้ายคลึงกันของบทเรียนหนึ่งกับบทเรียนที่จะเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการจัดทำและนำไปใช้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาดนตรี ตามแนวคิดของดัลโครซ ผู้สอนต้องผสมผสานระหว่างการเคลื่อนไหวร่างกาย การสร้างสรรค์ระบุทิศทาง การเคลื่อนที่ขึ้น-ลงง่าย ๆ ของทำนอง รูปแบบจังหวะและความเร็วของจังหวะในเพลงที่ฟัง

1.2 การสอนอ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทย และสากล และร้องเพลงโดยผู้สอนต้องใช้ช่วงเสียงที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

1.3 ควรนำเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย เมื่อนำไปใช้ควรมีการปรับปรุง ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมทั้งให้มีความ

เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียนด้วย จึงจะทำให้การเรียนการสอนดนตรีดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ผู้สอนได้กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำทฤษฎีการสอนของคนอื่นๆ เช่น หลักการสอนของออร์ฟ (Carl Orff) หลักการสอนของโคดาไล (Zoltan Kodaly) นำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาดนตรี ทดลองหาประสิทธิภาพ และการเปรียบเทียบ วิธีการสอนดนตรีแต่ละวิธี

2.2 ควรวิจัยเปรียบเทียบการเรียนการสอนดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซกับแนวคิดการสอนดนตรีในรูปแบบอื่นๆ เพื่อให้เห็นความแตกต่างและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2536). *การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน*. ในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่ 12). นนทบุรี: ฝ่ายการพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณภัทร เพ็ญฟู, โดม สว่างอารมณ์, พิมพ์มาศ พร้อมสุขกุล, และวราวรรณ เนตรทิพย์. (2561). ความต้องการของนักเรียนและครูต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาดนตรี กลุ่มสาระศิลปะ ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานครเขตภาษีเจริญ. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 22(2), 25-39.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2561). *ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2544). *พฤติกรรมการสอนดนตรี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงรัตน์ วุฒิปัญญารัตนกุล. (2555). *ผลของการใช้กิจกรรมดนตรีและเคลื่อนไหวตามแนวคิดดัลโครซ ที่มีผลต่อความสามารถทางสติปัญญาของเด็กอนุบาล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย นาควงษ์. (2543). *การสอนดนตรีสำหรับเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ธนัณณ์ ชันทยะศ, สยาม จวงประโคน. (2562). การพัฒนาชุดการสอนเมโลเดียนตามแนวคิดของโคตาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกสำราญ จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 21(1), 245-254.
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2557). การศึกษาเพื่อสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นโดยใช้วิธีการของโคตาย. *สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ*, 16(1), 68-79.
- พิชชาพร สมหวัง, สยาม จวงประโคน. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีสากล ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 39(2), 89-97.
- ลิขฉณ์เศก ย่านเดิม. (2558). แนวคิดทฤษฎีการสอนดนตรี. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 19(2), 21-31.

กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างความตลกขบขันในนิทานก้อมอีสานออนไลน์^{*}

The Language Strategies to Humorous Sense Creation of Online Isan Kom Folktales

เกษสุดา จันทะชาติ¹, จารุวรรณ ธรรมวัตร²

Kessuda Janthachart¹, Jaruwam Thammawatra²

Received: 18 December 2020

Revised: 4 march 2021

Accepted: 22 march 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างความตลกขบขัน โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดด้านกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ตีความ ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้มาจากการรวบรวมคลิปวิดีโอในรูปแบบซีรีส์นิทานก้อมอีสานออนไลน์ที่มีการนำเสนอจบในตอนเดียวผ่านช่องทางยูทูป จากผลงานสร้างสรรค์ของทวิน เคล้าเครือ และวิเชียร ถาวิน จำนวน 10 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างความตลกขบขันในนิทานก้อมอีสานออนไลน์ ทั้งหมด 4 กลวิธี ได้แก่ 1) กลวิธีในการใช้คำพูดกำกวม 2) กลวิธีในการใช้คำพูดสองแง่สองง่าม 3) กลวิธีในการใช้คำพูดเสียดสี และ 4) กลวิธีในการใช้คำพูดบ่งชี้โดยนัย ซึ่งวิธีการใช้ภาษาในลักษณะต่างๆ ดังกล่าวนี้ถือเป็นการเล่าเรื่องทีก่อให้เกิดอารมณ์ขันจากมุกตลกได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: กลวิธีการใช้ภาษา, การสร้างความตลกขบขัน, นิทานก้อมอีสานออนไลน์

Abstract

The objective of this article is to study language strategies to create a sense of humour by applying the conceptual framework of humorous strategies as a guideline for analysis and interpretation. The data used in this study were obtained from a compilation of video clips in the form of a series of Isan online fairy tales, presented in a single episode *via* YouTube. From 10 of the creative works of Tawin Khaokreua and Wichian Tha-in. The results demonstrated

^{*} บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสื่อสารทางสังคมในนิทานตลกอีสานออนไลน์"

¹ ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โทร.0833326894 E-Mail: kessuda03@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม E-Mail:jaruwan.thamwat@hotmail.com

¹ M.A. Candidate, Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University
Tel. 0833326894 E-mail: kessuda03@gmail.com

² Associate Professor, Department of Thai and Oriental Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University. E-Mail: jaruwan.thamwat@hotmail.com

that there are four strategies for using language to make jokes in Isan Kom Online Folktales: 1) strategies using ambiguous speech, 2) strategies using two-worded speech, 3) strategies using satirical speech and 4) Strategies using implied speech. The aforementioned ways of using language provide a great narrative that brings out humor from jokes.

Keywords: Language Strategies, Humorous Sense Creation, Online Isan Kom Folktales

บทนำ

ความขบขันหรืออารมณ์ขันนั้นเป็นความรู้สึกทางอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นบุคคล เหตุการณ์ หรือวรรณกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานปกติที่สังคมยอมรับ โดยบุคคลนั้นจะแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบของการยิ้มแย้มหรือหัวเราะ นอกจากนี้อารมณ์ยังสามารถแสดงออกได้ในรูปแบบของภาษา (verbal form) เช่น ปริศนาคำทาย (riddle joke) นิทานมุกตลก (trickster) เป็นต้น ซึ่งเรียกว่า อารมณ์ขันทางภาษา (verbal humor) (อ้อมทิพย์ มาลีลัย และประณิตา จันทรประพันธ์, 2563: 67)

นิทานถือเป็นเรื่องเล่าที่ปรากฏอยู่ในสังคมประเพณีของชาวบ้านมาเป็นเวลาช้านาน นอกจากจะเป็นเครื่องให้ความรื่นเริงบันเทิงใจแก่ผู้คนและก่อให้เกิดความสนุกสนานแก่ผู้ฟังแล้วยังสะท้อนให้เห็นถึงแง่มุมในวิถีชีวิต ภูมิปัญญา อัตลักษณ์ความเป็นท้องถิ่นนั้นๆ ด้วย ดังจะเห็นได้จากนิทานตลกซึ่งถือเป็นเรื่องเล่าที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตวัฒนธรรมพื้นบ้าน จนกลายเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นกว่านิทานประเภทอื่นๆ ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้นิทานตลกได้รับความนิยมในแทบทุกสังคมวัฒนธรรม ดังที่ ปรีชา จันทรเทพ (2561: 32) เสนอว่า นิทานตลกเป็นเรื่องเล่าที่มุ่งสร้างความสนุกสนาน ความบันเทิงใจอย่างแท้จริง เรื่องตลกจึงเป็นที่ชื่นชอบของคนทุกชาติทุกภาษา นิทานตลกจึงมีมากอีกทั้งยังมีการจดจำและเล่าสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันพบว่ามีการปรับประยุกต์ความเป็นท้องถิ่นให้เข้ากับกระแสความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ อันแสดงให้เห็นลักษณะการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างสื่อพื้นบ้านเข้ากับสื่อสมัยใหม่ ดังกรณีการนำเอานิทานก้อมซึ่งถือเป็นนิทานตลกที่ยังคงได้รับความนิยมอยู่มาผลิตสร้างใหม่ในรูปแบบสื่อออนไลน์ที่มีการเผยแพร่ผ่านช่องทางยูทูปตามเพจต่าง ๆ อย่างเช่นคลิป์วิดีโอที่มีการนำเสนอในรูปแบบซีรีส์นิทานก้อมอีสานจบในตอนเดียวที่เป็นผลงานการสร้างสรรค์ของ ทวิน เคล้าเครือ ในช่องทางเพจที่เข้าถึงได้จากบัญชีผู้ใช้ “Thai Tale” (ไทยเทล) และวิเชียร ถาวริน ในบัญชีผู้ใช้ Thai Head (ไทยเฮ็ด)

ยูทูป (YouTube) ถือเป็นช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่คลิป์วิดีโอที่ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งในปี 2548 และยังเป็น social network sites ประเภท media ที่สามารถให้บริการแลกเปลี่ยนสื่อประเภทมัลติมีเดีย (multimedia) เช่น เพลง คลิป์วิดีโอ มิวสิควิดีโอ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือเรียกว่าเว็บไซต์ให้บริการประเภท video sharing ที่บุคคลสามารถเข้าชมได้แม้จะไม่ได้สมัครบัญชีผู้ใช้ (account) แต่หากต้องการเผยแพร่วิดีโอของตนได้เช่นกัน หรือต้องการแสดงความคิดเห็นในช่องแสดงความคิดเห็นได้คลิป์วิดีโอต่าง ๆ ต้องสมัครบัญชีผู้ใช้ ซึ่งจะมีระบบจัดการช่อง (channel) ที่สามารถเข้าชมสถิติและปรับแต่งค่าต่างๆ ในการเผยแพร่วิดีโอของตนได้ (Theimer, 2010: 102-103; อ้างใน วีรภัทร

บุญมา, 2559: 4-5) ดังนั้น การศึกษานิทานตลกในรูปแบบซีรีส์นิทานก้อมีसानจึงนับเป็นประเด็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นนิทานที่ล้อประเด็นใหม่ ในรูปแบบใหม่ที่ไม่ใช่การผลิตซ้ำทั้งในด้านรูปแบบ เนื้อหา ตัวละคร และบริบท อีกทั้งวรรณกรรมซ้ำกันในรูปแบบของบทซ้ำนั้นยังเป็นวรรณกรรมที่มีเนื้อหาและกลวิธีการเสนอที่แยบคาย รวมทั้งมีขนาดไม่ยาว จึงสามารถสร้างอารมณ์ขันได้อย่างครึกครื้นให้กับคนทุกเพศทุกวัย และได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน ซึ่งการจะสร้างอารมณ์ขันให้เกิดขึ้นมากนักน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้กลวิธีที่แยบคายในการถ่ายทอด (ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์, 2521: 50)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษากลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างความตลกขบขันในนิทานก้อมีसानที่เป็นผลงานการสร้างสรรค์ของทวิน เคล้าเครือ และวิเชียร ถาวิน ที่มีการเผยแพร่ออนไลน์ในรูปแบบซีรีส์จบในตอนเดียว ที่เข้าถึงได้จากช่องทางเพจบัญชีผู้ใช้ “Thai Tale” (ไทยเทล) และในบัญชีผู้ใช้ “Thai Head” (ไทยเฮ็ด) ด้วยความเชื่อว่าลักษณะของนิทานก้อมีसानออนไลน์มีรูปแบบ เนื้อหา ตัวละคร และบริบทที่สามารถนำมาศึกษาเพื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงวิธีการใช้ภาษาในลักษณะต่างๆ ที่ก่อให้เกิดอารมณ์ขันจากมุกตลก ซึ่งถือเป็นการเล่าเรื่องในนิทานก้อมีसानออนไลน์ได้อีกทางหนึ่ง โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดด้านกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ตีความ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษากลวิธีในการใช้ภาษาเพื่อสร้างความตลกขบขันในนิทานก้อมีसानออนไลน์

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลจากตัวบทนิทานก้อมีसानออนไลน์ที่ถูกเผยแพร่ผ่านช่องทางยูทูป (YouTube) โดยคัดเลือกจากคลิปวิดีโอในรูปแบบซีรีส์นิทานก้อมีसानออนไลน์ที่มีการนำเสนอจบในตอนเดียว จากผลงานการสร้างสรรค์ของทวิน เคล้าเครือ ที่เข้าถึงได้จากช่องทางเพจบัญชีผู้ใช้ “Thai Tale” (ไทยเทล) จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ ไสว่าแทงบ่เข้า เงินเข้าหลวง เห็ดน้องนาง คดี 4 ต่อ 1 และจากผลงานการสร้างสรรค์วิเชียร ถาวิน ที่เข้าถึงได้จากช่องทางเพจบัญชีผู้ใช้ “Thai Head” (ไทยเฮ็ด) จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ เมีย อบต. ต่างคนต่างซัก วันเกิดเมียรัก เอาหนูป่ตาแข็ง พอฟัดพอเหวี่ยง

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาในนิทานก้อมีसानออนไลน์จากผลงานการสร้างสรรค์ของทวิน เคล้าเครือ และวิเชียร ถาวิน พบลักษณะกลวิธีในการใช้ภาษาเพื่อสร้างความตลกขบขันอยู่ 4 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีในการใช้คำพูดกำกวม กลวิธีในการใช้คำพูดสองแง่สองง่าม การใช้คำพูดเสียดสี และกลวิธีในการใช้คำพูดบ่งชี้โดยนัย ดังมีรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

1. กลวิธีในการใช้คำพูดกำกวม

การใช้คำพูดกำกวมเป็นการใช้คำในบทสนทนาที่ทำให้ผู้ฟังตีความต่างออกไปจากความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อออกมา ด้วยคำกำกวมหมายถึงคำที่มีความหมายไม่ชัดเจน สามารถตีความหมายได้หลายความหมาย การใช้คำกำกวมนี้ทำให้เกิดอารมณ์ขันได้ (กนกศักดิ์ ธาณี, 2556: 55) ดังปรากฏในนิทานก้อมีसानออนไลน์ดังนี้

เรื่อง “เอาหนูป่” เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า มีปลัดคนใหม่ที่กำลังจะย้ายมาอยู่อีกอำเภอได้ซื้รถ

มอเตอร์ไซด์ตระเวนหาบ้านผู้ใหญ่หยีน เพื่อเป็นการทำความรู้จักกันก่อน หลังจากนั้นผู้ใหญ่หยีนก็ให้ปลัดเข้าพักที่จัดเตรียมเอาไว้ให้ ในขณะที่เดียวกันนั้นก็มีหญิงสาวที่ยืนฟังบทสนทนาหน้า หน้า ก็เข้ามาทักปลัดว่า

“ปลัด! เอาหนูมัย?” หญิงสาวตะโกนถาม
ปลัด

“เธอพูดอะไร” ปลัด ทำสีหน้าทำทางตกใจ
หันซ้าย หันขวา และย้อนถามหญิงสาวซ้ำ

“เอาหนูมัยคะ” หญิงสาวยืนยันคำถาม
เดิม

“แล้ว...เธอคิดยังไงละ” ปลัดถาม พร้อม
ทั้งมองซ้ายมองขวา

“ถ้าปลัดทำเอง ก็ 200 ค่ะ แต่ถ้าให้ทำให้
ก็ 250 รับรองอร่อยอร่อย” หญิงสาวตอบพร้อม
ทำท่าทางประกะบ

“ถ้างั้น เธอมาเม็ดๆ ได้มัย เดียวให้ 300
เลย” ปลัดมองซ้ายขวาแล้วบอกหญิงสาวไป

“โหว... ได้ค่ะ ถ้างั้นตอนเย็นๆ เดียวมา
ใหม่” หญิงสาวตอบ ยิ้มแล้วจากไป ขณะเดียวกัน
ปลัดก็รำพันว่า “ถูกมาก 250”

พอตกช่วงเย็น ปลัดก็อาบน้ำ ประแป้ง
แต่งหล่อ ระหว่างรอหญิงสาว ชักพิกมีเสียงเคาะ
ที่ประตูดังขึ้น “ก๊อกๆ”

“จ้า...” ปลัดขานรับและรีบปลดกลอน
พร้อมกับเปิดประตูห้องออก

“มาแล้วหรือ เข้ามาเลยๆ” ปลัดบอกให้
หญิงสาวเข้ามาในห้อง

“ไม่เป็นไรค่ะ เอาอยู่ตรงนี้ก็ได้อ” หญิงสาว
ตอบหน้าซื่อๆ

“เอาข้างนอกไม่ได้ อายเขา” ปลัดตอบ

“อายทำไมหนูทำมาเรียบร้อยแล้ว 300”
หญิงสาวตอบ พร้อมทำหน้าสงสัย พร้อมทั้งยก

พวงหนูขึ้นโชว์ปลัด

“หนู... เอาหนู” ปลัดทำท่าทางตกใจ และ
ทวนคำ

“ใช่ค่ะ หนู” หญิงสาวตอบ

“300” ปลัด ยก 3 นิ้วและทำท่าตกใจ

“ใช่” หญิงสาวย้ำ และยิ้มให้ปลัด ส่วนทาง
ด้านปลัดก็ทำท่าทางหัวเสียกับสิ่งที่ได้เห็น

(Thai Head, 25 มีนาคม 2562)

ในเนื้อหาของนิทานก้อมเรื่องนี้ จะเห็นได้
ว่าคำว่า “เอาหนูมัย?” ที่หญิงสาวได้ถามกับปลัด
นั้นมีความหมายคลุมเครือไม่ชัดเจน ซึ่งสื่อความ
หมายออกไปในทางเสียดสีให้อีกฝ่ายหนึ่ง
ในลักษณะของการมีเพศสัมพันธ์ด้วย แต่ความ
หมายที่แท้จริงนั้นก็คือต้องการขายสัตว์ชนิดหนึ่ง
ในที่นี้คือ “หนูนา” การใช้คำพูดที่สื่อความหมาย
ในทางกำกวมเช่นนี้ จึงสร้างความตลกขบขันใน
ทางอารมณ์ได้

เรื่อง “เห็นน้องนาง” มีเนื้อเรื่องกล่าวถึง
หญิงสาวที่ชื่อว่าแต้วแต้ว เธอได้พบกับลุงหาปลา
คนหนึ่งเธอก็บอกกับลุงว่าอยากกินปลาถ้าลุงหา
ปลาให้เธอจะให้เห็ด ลุงได้ยินดังนั้นก็ตกใจแล้ว
ถามย้ำกับแต้วว่าอีกรอบ แต้วก็ยืนยันคำเดิม
และถ้าลุงหาปลามาได้ให้เอาไปให้ที่บ้าน ทางด้าน
แต้วแต้วและสาว ๆ ที่รอของกินอยู่บ้าน แต้วแต้วก็
ได้ถามแพนว่าได้ซื้อเห็ดมาจากตลาดไหม แพนก็
ยกถุงเห็ดถุงใหญ่ขึ้นมาให้ดู จากนั้นไม่นานลุงหา
ปลาก็เอาปลาช่อนมาให้แต้วแต้วเต็มกระสอบก่อน
จะถามออกไปว่า

“จะให้ทำคนไหนหรือ”

“ก็ทำทั้งสี่คนนี่แหละ”

“สี่คนเลยหรือ เอาปลาไป ไม่ไหวแล้ว”

“อะนี่จะเห็ด”

“เห็ด โอย เห็ด”

ลุงหาปลาทำหน้าที่เสียใจอย่างสุดซึ้งเพราะ
เป็นตัวแเองที่เข้าใจผิดกันไปคนละทาง

(Thai Tale, 4 กันยายน 2562)

จากนิทานก้อมข้างต้น คำว่า “เห็ด” ที่
หญิงสาวบอกว่าจะเอาให้กับลุงหาปลา หากนำเอา
ปลามาให้เธอนี้ มีความหมายในเชิงกำกวม กล่าว
คือคำว่า “เห็ด” มีเสียงใกล้เคียงกับคำว่า “เฮ็ด”
ในภาษาอีสาน ซึ่งแปลว่า ทำ อย่างว่า (ปรีชา
พิณทอง, 2563) หากพิจารณาจากตัวบทแล้ว
ก็จะเห็นได้ว่าลุงคนหาปลาเข้าใจผิดไปคนละอย่าง
กับที่หญิงสาวต้องการจะสื่อบอก ลักษณะเช่นนี้
จึงทำให้เกิดความตลกขบขันขึ้น

เรื่อง “ตาแข็ง” ก็เป็นอีกเรื่องที่ปรากฏ
มีการใช้คำพูดกำกวมเพื่อสร้างความตลกขบขัน
มีเนื้อเรื่องว่า ณ ร้านค้าแห่งหนึ่ง มียายแก่ได้เดิน
เข้ามาสั่งอาหารและระหว่างรอก็ได้ยินผัวเมียคู่
หนึ่งที่กำลังนั่งพูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องดื่มที่สั่ง
กินว่า

มุก: ทำไมพี่ผัวถึงไม่กินกาแฟเพื่อสุขภาพ
เหมือนมุกบ้าง กินแต่กาแฟดำๆ เข้มๆ แบบนี้
เดี๋ยวตาก็แข็งหรือ

ผา: ตาแข็งก็ดีสิ ยายจะได้ชอบ

มุก: ทำไม มุกงงนะ

ผา: อ้าว ก็ถ้าการกินกาแฟดำเข้มๆ แบบ
นี้แล้ว ทำให้ตาแข็ง แสดงว่ายายก็ต้องชอบ เพราะ
ยายเนี่ยก็อยากให้ตาแข็งอยู่แล้ว

มุก: ผีบ้า

.....

มีตาข้างบ้านมาหาหยีนกับแจง

ตาโส: ไ้อ์หยีนๆ หนูแจง พวกแกว่างไหม
ไปดูยายสอนให้กูหน่อย

หยีน: อ้าว ยายเป็นอะไรละตา

ตาโส: ก็ไม่รู้เหมือนกัน ตาลอยมาสองวัน
ไปดู ไปดูแกหน่อย

แจง: จริงหรือตา ไปพี่หยีน ไปดูแกชะ
หน่อย ไป

แจง: ยาย เป็นอะไร ทำไมไม่ยอมหลับ
ยอมนอน

ยายสอน: กูไม่ได้เป็นอะไร

หยีน: อ้าว หรือว่ายายมีเรื่องกลุ้มอกกลุ้ม
ใจอะไร บอกผมได้นะครับ

ยายสอน: โอ้ย ก็เพราะตาโสนี่แหละ

ตาโส: อ้าว กูไปทำอะไรมีง ยายสอน

ยายสอน: อ้าว ก็มีงไม่ทำการบ้านมา
หลายปีแล้ว วันก่อน กูได้ยินไอ้ผากับไอ้มุกมันคุย
กันว่า.. กินกาแฟดำเข้ม มันจะทำให้ตาแข็งว้างัน
กูก็เลยกินวันละสามสี่แก้ว นอกจากตาโสจะไม่แข็ง
เหมือนเดิมแล้ว กูนะสิ นอนไม่หลับ ทุกคนต่าง
หัวเราะซ้ำ

ตาโส: กูว่าแล้ว จับของกูทั้งคืน จนกูต้อง
ไปนอนนอกมุ้ง

(Thai Head, 3 มีนาคม 2562)

จากนิทานก้อมเรื่องนี้ การนำคำว่า
“ตาแข็ง” มาใช้เพื่อสร้างความตลกขบขันนี้ สื่อ
ความหมายในทางกำกวม กล่าวคือคำพูดที่ผาซึ่ง
เป็นสามีของมุกที่ว่า “ตาแข็งก็ดีสิ ยายจะได้ชอบ”
สื่อถึงการทำให้อวัยวะเพศของตาที่แก่ให้กับแข็ง
เหมือนตอนหนุ่มๆ ซึ่งยายที่เป็นภรรยาของตา
คงจะชอบใจ แต่ยายกลับคิดและทำตรงข้ามที่
นอกจากอวัยวะเพศของตาจะไม่แข็งแล้ว ยังทำให้
ยายถึงกลับนอนไม่หลับเพราะฤทธิ์ของกาแฟที่
กินเข้าไปด้วย ดังคำพูดของยายที่ว่า “นอกจาก
ตาโสจะไม่แข็งเหมือนเดิมแล้ว กูนะสิ นอนไม่หลับ

ทุกคนต่างหัวเราะซ้ำ”

นอกจากนี้ ในนิทานก้อมเรื่อง “วันเกิดเมียรัก” ก็สื่อไปในการใช้คำกำกวมเช่นกัน ดังเนื้อเรื่องมีอยู่ว่า

ผากำลังใช้สายยางฉีดน้ำรดน้ำต้นไม้ในสวน

มุก: พี่ผาผ้าขาวม้าที่มุกซื้อให้เป็นของขวัญปีใหม่เมื่อสองปีที่แล้วทำไมไม่เห็นเอามาใช้ซักที ไม่ชอบหรือยังไง น้อยใจนะ

ผา: ชอบจ้า แต่ว่าเก็บไว้ก่อน แล้วที่ของขวัญที่พี่ซื้อให้น้องมุกเมื่อสองปีที่แล้ว ไม่เห็นน้องมุกเอามาใช้ พี่ไม่เห็นน้อยใจเลย

มุก: อะไรเหรออ อย่ามาโกหกดีกว่า

ผา: ก็ประกันชีวิตใจ ไม่เห็นน้องมุกเอามาใช้เลย

มุก: พี่ผา เดี่ยวเถอะ

ผา: ล้อเล่นจ้า ล้อเล่นเฉยๆ ผ้าขาวม้าผืนนี้พี่ชอบมาก แต่ว่าอยากจะทำเก็บเอาไว้ใช้ตอนสงกรานต์ปีนี้แหละ

มุก: จริงเหรออจ๊ะ

ผา: จ้า

มุก: เอ้อ แล้ววันนี้เป็นวันอะไรนะ จ้าได้หรือเปล่า

ผา: จ้าได้จ้า วันนี้เป็นวันอาทิตย์ พรุ่งนี้ก็เป็นวันจันทร์

มุก: พี่ผาอะ จ้าไม่ได้จริงๆ เหรออเนี่ย โกรธแล้วนะ

ผา: โอ้ ล้อเล่นจ้า จ้าได้จ้า วันนี้เป็นวันเกิดเมียสุดที่รักของพี่นี่แหละจ๊ะ

มุก: แล้วไม่มีของขวัญเหรออ

ผา: มีจ้า พี่เตรียมไว้ให้เรียบร้อยแล้ว

มุก: ไหนๆ

ผา: น้องมุกต้องหลับตาก่อน

พอมุกหลับตา ผาก็หอมแก้มมุก

ผา: พี่รักน้องมุกมากนะ

มุก: เป็นของขวัญที่ล้ำค่ามาก

กล่าวถึงอีกบ้านหนึ่ง หยีนกำลังสตาร์ทรถมอเตอร์ไซค์ไปข้างนอก

ผน: เตี่ยวๆ พี่หยีน ดับเครื่องก่อน อย่าลืมนะ เกลือ น้ำปลา ผงชูรส กะปิ น้ำตาล หัวหอม กระเทียม ซี่อิ้วขาว

หยีน: พอๆ จ้าน้องผน เตี่ยวพี่จะซื้อให้หมดทุกอย่างเลย ที่เกี่ยวกับในครัวนะ โอเคมัย

ผน: จ้า โอเค

ผา: เตี่ยวๆ พี่จ จะไปตลาดใช้มัยครับ

หยีน: ใช่

ผา: พอดีเลย เตี่ยวผผฝากซื้อของหน่อย

หยีน: ได้สิน้องชาย มึงจะซื้ออะไรวะ

ผา: พี่ผนไปได้แล้ว เรื่องของผู้ชาย คือว่าวันนี้เป็นวันเกิดของน้องมุกนะ จะฝากพี่ไปซื้อเค้กหน่อย แล้วบอกร้านเขาเขียนว่า เธอแก่ขึ้นอีกปีแล้วนะ ตรงข้างบน แล้วก็เขียนว่า แต่ก๊วิเศษมาก ตรงข้างล่าง

หยีน: โอเค เตี่ยวจัดให้

ผา: ฝากหน่อยนะ

หยีน: โอเค อ้าวแล้วมึงไม่เอา บี.โอ.เอ็ม. ด้วยเหรออ

ผา: ดีเหมือนกันๆ ผผเอาสองขวด

หยีน: จันซื้อสี่ขวดนะ เผื่อถูกด้วย

ผา: ได้ๆ

งานฉลองวันเกิดมุก มีผา มุก หยีน ผน และมีญาติมาร่วมฉลองในวันเกิด

มีญา: เค้กน่าอร่อยจังเลย ทำไมเค้กเขาถึงเขียนแบบนั้น มีญาอ่านแล้วไม่เข้าใจ

ฝน: ไหน เขาเขียนว่ายังไงลูก เธอแก๊กขึ้นอีกปีแล้วนะตรงข้างบน แต่ก็วิเศษมากตรงข้างล่าง

ผา: พี่หิ้น ทำไมเขียนแบบนี้ล่ะ ผมบอกว่า เธอแก๊กขึ้นอีกปีแล้วนะ ให้เขียนอยู่ข้างบนเค้กแล้ว แต่ก็ยังวิเศษมากให้เขียนอยู่ข้างล่างเค้ก

หิ้น: อ้าว กูก็บอกให้มันเขียนแบบที่มึงบอกนั่นแหละ แต่มันดันเข้าใจแบบนี้เอง กูละหมดคำที่จะพูด

ผา: น้องมุก อย่าโกรธพี่นะ ความจริงแล้วน้องมุกก็...ยังวิเศษทั้งข้างบนและข้างล่างเหมือนเดิมนั่นแหละ

มุก: พี่ผา มุกอายนะเนี่ย พูดอะไรก็ไม่รู้
(Thai Head, 3 พฤศจิกายน 2561)

จากนิทานก้อมเรื่องนี้ จะเห็นว่าคำพูดของผาฝากให้หิ้นทำธุระบางอย่างให้ว่า “ผา: พี่ฝนไปได้แล้ว เรื่องของผู้ชาย คือว่าวันนี้เป็นวันเกิดของน้องมุกนะ จะฝากพี่ไปซื้อเค้กหน่อยแล้วบอกร้านเขาเขียนว่า เธอแก๊กขึ้นอีกปีแล้วนะ ตรงข้างบน แล้วก็เขียนว่า แต่ก็วิเศษมาก ตรงข้างล่าง” เป็นการสื่อสารที่ผิดพลาด เพราะสิ่งที่ได้กลับมาใช้สิ่งที่ต้องการ ดังคำพูดของหิ้นที่บอกกับผาว่า “หิ้น: อ้าว กูก็บอกให้มันเขียนแบบที่มึงบอกนั่นแหละ แต่มันดันเข้าใจแบบนี้เอง กูละหมดคำที่จะพูด” สื่อให้เห็นการใช้คำพูดแบบกำกวมไปนั่นเอง

2. กลวิธีในการใช้คำพูดสองแง่สองง่าม

การใช้คำพูดสองแง่สองง่าม เป็นการใช้คำที่สื่อความหมายไปถึงเรื่องเพศ โดยใช้คำที่มีความหมายมากกว่าหนึ่งความหมาย ดังจะเห็นได้ในนิทานก้อมเรื่อง “ใส่ว่าแทงบ่เข้า” เรื่องมีอยู่ว่า มีหมอมมาโฆษณาเกี่ยวกับยาชนิดพิเศษให้กับ

ผิวและเมื่อยคู้หนึ่ง...

หมอ: นี่ ว่านวิเศษ ว่านทันตา ใครได้เป็นเจ้าของ จะแทงไม่เข้า

ผัว: โฮ้ว จริงๆ เหรอ

.....

น้องเมีย: อะไรอยู่ในมือพี่เขย?

พี่เขย: ว่านวิเศษ

น้องเมีย: มันวิเศษยังงี้....

พี่เขย: ใครมีไว้ในครอบครองจะแทงไม่เข้า

น้องเมีย: โอ๊ย พี่โดนเขาหลอกแล้วแหละ....พี่ลองพิสูจน์หรือยัง

พี่เขย: เออวะ ยังเลย

พี่เขย: ถ้าอย่างนั้น น้องถือไปหนึ่งชิ้นแล้วพี่ก็จะถืออีกหนึ่งชิ้น แล้วเราก้ไปพิสูจน์กันว่ามันจะฟันแทงไม่เข้าจริงหรือเปล่า

น้องเมีย: พี่เอาอะไรแทงล่ะพี่?

ในขณะที่พี่เขยกับน้องเมียไปพิสูจน์กันสักครู่ใหญ่ๆ เมียกลับมาจากสวนด้วยความเหน็ดเหนื่อยไม่เจอใครก็เลยเรียกหาพร้อมกับบ่นว่า...

เมีย: ไปตายไหนหมดวะ

ในขณะที่เรียกอยู่นั้น ก็เลยเห็นผัวกับน้องสาวตัวเองเดินออกมาอย่างเหน็ดเหนื่อยพร้อมกับการแต่งกายทั้งสองคนไม่เรียบร้อย ฝ่ายเมียเลยถามผัวว่า...

เมีย: มึงเป็นอะไรไอ้หนอม

ฝ่ายผัวได้ยินเมียถามก็ตกใจพูดไม่ออก... ฝ่ายน้องเมียเลยพูดแทนว่า

น้องเมีย: ก็พี่เขยนั่นแหละพาฉันไปพิสูจน์ว่าว่านแทงไม่เข้า

เมียได้ยินดังนั้น เลยตะโกนถามผัวว่า...

เมีย: ไอ้หนอม มึงซื้อว่านหรือ!
ผัว: อื้อ....
.....
ฝ่ายน้องเมียก็เลยเอ่ยขึ้นว่า....
น้องเมีย: โอ้ย! โดนเขาหลอกแล้วแหละพี่
ไหนว่าแทงไม้เข้า แแทงฉันเข้ามิดตำเลย
เมียไต่ยีนเช่นนั้นก็ตกใจ และถามผัวด้วยความ
ความโมโหว่า...
เมีย: ไอ้หนอมมึงทำอะไรน้องกู
ฝ่ายผัวได้แต่ยืนอึ้งพูดไม่ออก จากนั้นเมีย
เลยหันกลับไปถามน้องสาวตัวเองว่า.....
เมีย: ไอ้หนอมมันเอาอะไรแทงมึง
น้องเมีย: ก็ไอ้นั้นของพี่เขยนั่นแหละ...
เมีย: งง อะไรวะ?
น้องเมีย: ก็ไอ้นั้นแหละพี่
ฝ่ายเมียไต่ยีนเช่นนั้นก็ไม่โหนกกว่าเดิม
พร้อมเอายกเท้าขึ้นถีบผัวตัวเองล้มลงไป...
(Thai Tale, 27 เมษายน 2560)

เมื่อพิจารณาจากคำที่หมพูพูดว่า “นี่ ว่าน
วิเศษ ว่านทันตา ใครได้เป็นเจ้าของ จะแทงไม้เข้า”
ก็น่าจะหมายถึงว่านซึ่งที่มีสรรพคุณวิเศษในด้าน
ยีนยงคงกระพันหรือทำให้คนที่ได้เป็นเจ้าของฟัน
แทงไม้เข้า แต่ในเนื้อหาของนิทานก้อมเรื่องนี้กลับ
สื่อไปในทางเรื่องเพศ ซึ่งสร้างความตลกขบขันได้

3. กลวิธีในการใช้คำพูดเสียดสี

การใช้คำพูดเสียดสีเป็นการใช้คำพูด
กระทบกระทั่งบเห็นขบขันเพื่อล้อเหตุการณ์ใน
สังคมที่กำลังเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้ว ดังจะเห็น
ได้ในนิทานก้อมเรื่อง “เมีย อบต.” เนื้อเรื่องมีอยู่
ว่า สามีได้รับคัดเลือกให้เป็น อบต. พอกลับมาที่
บ้านจึงได้เล่าให้ภรรยาฟัง หลังจากนั้นจึงบอกให้

ภรรยาเรียกตัวเองว่าท่าน อบต.
ผา: ตอนนี้นัดได้รับเลือกให้เป็น อบต.แล้ว
เธอจะต้องเรียกฉันว่า ท่าน อบต.ผา
หวาน: อ้าว..แต่ว่าหวานเป็นเมียพี่นะ
ผา: เมียก็ส่วนเมีย เธอจะเป็นชาวบ้าน
ธรรมดา เพราะฉะนั้นต้องเรียกฉันว่า ท่านอบต.ผา
เข้าใจมั๊ย
หวาน: จำ ท่าน อบต.
ผา: แกสองคนก็เหมือนกัน อย่าให้เห็นอีก
ว่าขยหายจับส่งตำรวจหมดเลย
ผู้ชาย: กลัวแล้วครับท่าน อบต.
ผา: เมียเมอกก็ไม่เว้น จับหมด อย่าหาว่า
ไม่เตือนนะหวาน
ยกถาดอาหารมาเสิร์ฟบนบ้านและเรียก
ผามาทานข้าว
หวาน: ท่าน อบต. มากินข้าวจ้า
ผา: เออ ๆ
หวาน: มีแต่ของอร่อย ๆ จ้า
ผา: อ้าว แล้วเธอมานั่งทำไมอยู่ที่นี่
หวาน: อ้าว เป็นอะไรอีกล่ะ กินด้วยไม่ได้
หรือ
ผา: ไม่ได้..เธอเป็นประชาชนธรรมดา..นี่
อบต. กินร่วมกันไม่ได้ ไป ๆ ไปกินที่อื่น ผาต้ม
เครื่องต้ม และจะเดินเข้ามั่งไปนอน แต่โดนหวาน
ถีบออกมา
ผา: เธอถีบฉันทำไมอะ
หวาน: ตรงนี้เป็นที่นอนของชาวบ้าน
ท่าน อบต.อย่างคุณจะมานอนร่วมกับชาวบ้าน
อย่างฉันได้ยังไง
(Thai Head, 27 พฤศจิกายน 2561)

จากเนื้อหานิทานก้อมเรื่องนี้ เป็นการเสียดสีบุคคลที่ได้เข้าไปทำงานในหน่วยงานของรัฐบาลในที่นี้คือ “อบต.” ซึ่งสื่อให้เห็นการใช้อำนาจที่มีกับบุคคลอื่น ดังคำพูดของผาที่พูดกับหวานในฐานะภรรยาว่า “ผา: ตอนนี้ฉันได้รับเลือกให้เป็น อบต.แล้ว เธอจะต้องเรียกฉันว่า ท่าน อบต.ผา” จะเห็นว่าการที่ฝ่ายสามีได้รับการแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้น ซึ่งสามารถสร้างความตลกขบขันผ่านการล้อเลียนเสียดสีนั่นเอง

นอกจากนี้ ยังปรากฏในเรื่อง “เงินเข้าหลวง” ที่แสดงให้เห็นการใช้คำพูดเสียดสี ซึ่งมีเนื้อหาในเรื่องว่า มีสามสาวพี่น้องถูกลวนลามจากชายคนหนึ่ง จึงได้แจ้งกับตำรวจเพื่อให้มาดำเนินคดีทางกฎหมาย

สาวแต่แ้วด ก็เลยถามจ่าเต็ดว่า “แล้วแบบนี้จะเอาอย่างไรละจ่าเต็ด แบบนี้ต้องชายที่ขายนามารับผิดชอบฉัน ทำแบบนี้ฉันเสียหาย!@#\$%^&*(!@#\$%^&*())” แล้วความซุลมุนก็มาพร้อมกันอีกรอบเมื่อทุกคนพูดพร้อมกัน

จ่าเต็ดเลยตัดสินใจ ตะโกนออกไปว่า “โอ๊ยหยุด ไอ้บ้านเทพ แบบนี้มึงต้องไปเสียค่าปรับเลย”

ทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่า “ใช่แล้ว ต้องปรับเลย ปรับเยอะๆ ”

“เฮอะ เตี้ยวต้องไปเสียค่าปรับที่โรงพัก”
จ่าเต็ดตอบ

“ไม่ได้” เสียงสาวแต่แ้วด คัดค้านขึ้นมาทันใด พร้อมกับจับตัวไอ้บ้านเทพไว้ “ทำไมต้องไปโรงพัก เสียอยู่ที่นั่นละ”

จ่าเต็ดพยายามอธิบายว่า คดีนี้เป็นคดีอาญา ดังนั้น ค่าปรับของคดีนี้ มันต้องเข้าหลวงทั้งหมดเลย

“ไม่ได้” เสียงของ 3 พี่น้องตะโกนพร้อมกัน

“เขาจับกันฉัน ไม่ใช่กันหลวง เพราะฉะนั้น เงินต้องเข้าพวกฉัน ไม่ใช่เข้าหลวง!”

สาวแพนน้องสุดท้องได้คำนอกมาพร้อมกับเสียงตอบรับพร้อมกันจากพี่อีกสองคนว่า “ใช่” และย้าคำพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “เพราะฉะนั้น เงินต้องเข้าพวกฉัน ไม่ใช่เข้าหลวง!”

จ่าเต็ด ก็เลยต้องอธิบายให้ทั้งสามคนฟังใหม่ ระหว่างนั้นเกิดการโต้เถียงกันวนวายไปหมด ไอ้บ้านเทพผู้ต้องหาในคดีนี้ อาศัยช่วงนี้ค่อยๆ ย่องหนีไปอย่างไม่มีใครทันได้สังเกต

จ่าเต็ด ร้องตะโกนพร้อมชี้นิ้วมาทางไอ้บ้านเทพ ณ ตำแหน่งที่มันเคยนั่งอยู่ แล้วบอกว่า “ไอ้บ้านเทพ มึงต้องไปเสีย... ร้าย” เสียงร้องอย่างตกใจเมื่อหันมาจะทำการเจรจากับไอ้บ้านเทพแล้ว กลับเห็นแต่ความว่างเปล่า

“เฮ้ย ไอ้บ้านเทพ มันหายไปแล้ว ตามไปจับมันๆ ” จ่าเต็ดร้องตะโกนพร้อมกับให้ทุกคนช่วยกันวิ่งตามไปจับไอ้บ้านเทพ

(Thai Tale, 7 พฤศจิกายน 2562)

จากนิทานเรื่องนี้ ประโยคที่ว่า “เขาจับกันฉัน ไม่ใช่กันหลวง เพราะฉะนั้น เงินต้องเข้าพวกฉัน ไม่ใช่เข้าหลวง!” เป็นการใช้คำพูดเสียดสีในลักษณะล้อเลียนเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่อาศัยช่องโหว่ของกฎหมายแสวงหาผลประโยชน์จากประชาชน ซึ่งช่วยสร้างความตลกขบขันทางอารมณ์ให้เกิดขึ้นได้

การใช้คำพูดเสียดสี ยังปรากฏในนิทานก้อมเรื่อง “คดี 4 ต่อ 1” เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า หญิงสาวดาบอดรายหนึ่งถูกคนร้าย 4 คนข่มขืน จึงได้ให้น้องสาวพามาแจ้งความกับตำรวจเพื่อให้ไปจับคนร้าย เมื่อไปถึงโรงพักตำรวจที่รับแจ้งความก็

ให้หญิงสาวตาบอดเล่าลำดับเหตุการณ์ให้ฟังอย่าง
ละเอียดว่า

จำ: “มันมา 4 คนเนี่ย มันทำพร้อมกันทั้ง
4 คนเลยหรอ”

แต่แหวัด: “ไม่มันทำทีละคน”

จำ: “ใจเย็นๆ เล่ามาสิว่าคนแรกมันเป็น
ยังไง”

แต่แหวัด: “คนแรกมันต้องเป็นหมอแน่ๆ
เลย เพราะมันพลิกซ้าย พลิกขวา แล้วก็บอกให้
หนุนนอนเฉยๆ แล้วก็ถามหนูว่าเจ็บตรงไหนไหม
ทำอย่างนี้เจ็บไหม”

จำหันไปถามปานเทพ “ใช้หมอจริงไหม
ปานเทพ”

ปานเทพบอกว่า “ใช้แน่นอนๆ ผมไปโรง
พยาบาล หมอบอกให้ผมพลิกซ้าย พลิกขวา เวลา
หมอจะเอาเข็มแทงผม หมอถามว่าเจ็บไหมๆ พุด
แบบนี้เลย”

จำ: หันไปถามแต่แหวัดต่อ “คนที่สองล่ะ
เป็นยังไง”

แต่แหวัด: “คนที่ 2 หนูว่า มันต้องเป็น
พนักงานเอกชนแน่ๆ เลย”

จำ: “ยังไงที่บอกว่าเป็นพนักงานเอกชน”

แต่แหวัด: “ก็มันทำไม่หยุดไม่หย่อนสักที
ทำเป็นชั่วโมง บวมหมดแล้ว ขยับจริงๆ ”

จำ: “แล้วคนที่ 3 ล่ะ”

แต่แหวัด: “คนที่ 3 หนูว่ามันต้องเป็นครูแน่
เลย”

จำ: “ทำไมถึงว่าเป็นครู”

แต่แหวัด: “มันสอนให้หนูทำทำนั้น ทำทำ
นี้ แล้วก็ตีกันหนู บอกสอนไม่จำๆ ”

ปานเทพรีบบอก “ใช้ ครูแบบนี้เลย ชอบ
ตีกัน แล้วก็บอกว่าสอนไม่จำๆ เหมือนกันเลย”

จำถามต่อ “แล้วคนที่ 4 ล่ะ”

แต่แหวัด: “คนที่ 4 หนูว่ามันต้องเป็นทหาร
แน่ๆ เลย ก็มันทำไปดู่ไป มันตำหนูว่าจะร้องให้
ทำไม หนูเอาความสุขมาคืนให้มัน มันไม่ชอบหรอ”

จำร้องตกใจ “หือาา” ปานเทพถาม “เป็น
อะไรจำ”

จำ: “คือว่า หนูกลัวเขาเอาความสุขมาคืนให้
หนูด้วย...”

ปานเทพพอได้ยินดังนั้น รีบวางแฟ้ม แล้ว
ขอตัวกลับก่อน บอกว่ามีงานต้องทำ สายสี่อีกคน
ก็เช่นกันรีบหนีกลับ บอกมีงานให้ทำเหมือนกัน...

น้องสาวก็รีบจูงมือแต่แหวัดแล้วบอกว่าแจ้ง
ความเสร็จแล้ว ให้กลับบ้านๆ

จำยื่นทำหน้าหงๆ (อันนี้นิทานก้อมนะ
อย่าซีเรียส...)

(Thai Tale, 25 กันยายน 2562)

ในนิทานเรื่องนี้ เป็นการนำเอาชาวที่เป็น
เป็นกระแสทางสังคมมาล้อเลียน ซึ่งในที่นี้คือ
ทหาร ด้วยจากคำพูดของตัวละครที่กำลังเล่าว่า
“คนที่ 4 หนูว่ามันต้องเป็นทหารแน่ๆ เลย ก็มัน
ทำไปดู่ไป มันตำหนูว่าจะร้องให้ทำไม หนูเอาความ
สุขมาคืนให้มัน มันไม่ชอบหรอ” ประโยคนี้นอกจาก
จะเป็นการเสียดสีแล้ว ยังเป็นไปเพื่อสร้างความ
ขบขันให้เกิดขึ้นอีกด้วย

4. กลวิธีในการใช้คำพูดบ่งชี้โดยนัย

การใช้คำพูดบ่งชี้โดยนัยเป็นการใช้คำ
พูดที่มีความหมายทางอ้อมในการสื่อถึงเรื่อง
ที่ต้องการจะบอกสิ่งเหล่านั้นแทน ด้วยการบ่งชี้โดย
นัยคือข้อความสำคัญ ความหมาย แนวทาง การ
ตีความ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 572) ดังใน
นิทานก้อมเรื่อง “พอพิดพอเหวียง” ที่แสดงให้เห็น
การใช้คำพูดบ่งชี้โดยนัย เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า หญิงสาว

รายหนึ่งได้เผชิญไปพบเห็นอวัยวะเพศผู้ชายที่จะมาจับน้องสาวของตน ก็ถึงกับตกใจด้วยมีขนาดใหญ่ จึงรีบมาหาน้องสาวเพื่อบอกเรื่องราวที่ตนเองได้ไปเห็นมาให้รู้

มุก: อีฝ้าย!

ฝ้ายอาบน้ำอยู่ก็ตกใจ รีบหันมาหามุก โดยที่ผ้าถุงหลุดก็ไม่รู้ตัว

ฝ้าย: โอ้ย ห่ามึง ตกใจหมด อะไร?

มุก: เอ่อ อีฝ้าย ผ้าถุงมึงหลุด

แล้วมุกก็มองสำรวจ พร้อมบอกว่า

มุก: โอเค พอพืดพอเหวี่ยง สู้สิ กูไปก่อนนะ

(Thai Head, 15 กุมภาพันธ์ 2562)

นิทานก้อมเรื่องนี้ ในประโยคที่ว่า “โอเค พอพืดพอเหวี่ยง สู้สิ กูไปก่อนนะ” เป็นการใช้คำพูดบ่งชี้โดยนัยเกี่ยวกับอวัยวะเพศของตัวละครที่เป็นผู้หญิงว่ามีขนาดใหญ่พองๆ กับของผู้ชาย ซึ่งสามารถสร้างความตลกขบขันขึ้นได้

นอกจากนี้ ในนิทานก้อมเรื่อง “ต่างคนต่างซั๊ก” ก็มีการใช้คำพูดบ่งชี้โดยนัยด้วยเช่นกัน ดังมีเนื้อเรื่องอยู่ว่า

เนย: พี่หยีน ทำอะไรเนี่ย

หยีน: ผัวจะกอดเมียมันแปลกตรงไหนล่ะ

เนย: ไม่ได้นะพี่หยีน ตอนนีหวานมาอยู่ด้วย พี่จะทำลุ่มลุ่มเหมือนเดิมไม่ได้

หยีน: แค่กอดก็ลำบาก ถ้าพี่มีอารมณ์อยากจะมีอะไรด้วย จะให้พี่บอกเนยว่ายังไง

เนย: เอาแบบนี้มัย เรามาใช้รหัสลับ ที่เรารู้กันสองคน

หยีน: รหัสลับแบบไหน

เนย: ถ้าเวลาพี่อยากมีอะไรกับเนย พี่ก็ชวนเนยไปซั๊กผ้าแทนใจ

หยีน: รู้แล้ว ถ้านั่นตอนนี้เนยพร้อมที่จะซั๊กผ้ากับพี่มัย

เนย: อะไรเนี่ยพี่หยีน เห็นไม่รู้จักเวลาเวลา

หยีน: อตกินเหมือนเดิม ห่ามึงเอ๊ย เซ็ง

หยีน: เนยๆ

เนย: อะไรพี่หยีน

หยีน: คิดว่า พี่อยากซั๊กผ้านะ ไปซั๊กผ้ากับพี่มัย

เนย: มาซั๊กอะไรตอนนี้ เครื่องซั๊กผ้ามันเสีย รอไปก่อน

หวาน: อ้าว เครื่องซั๊กผ้าเสียเหรอ เมื่อกี้หวานก็ยังไม่ได้อยู่เลย

หยีน: เครื่องซั๊กผ้าบ้านนี้เนะมันเอาแต่ใจ เดี่ยวก็ซั๊กได้ เดี่ยวก็ซั๊กไม่ได้ ก็เป็นแบบนี้แหละ

หยีน: สบายตัวจัง อันมาตั้งหลายวัน

เนย: พี่หยีนจำ

หยีน: มีอะไร

เนย: เครื่องซั๊กผ้าพร้อมใช้งานแล้ว เราไปซั๊กผ้ากันมัย

หยีน: ไม่ทันแล้ว พี่ซั๊กมือไปเรียบร้อยแล้ว

(Thai Head, 22 กรกฎาคม 2561)

ในนิทานก้อมเรื่องนี้ จะเห็นว่ารหัสลับที่ภรรยาบอกกับสามีว่า หากสามีอยากจะมีเพศสัมพันธ์กับตนก็ให้พูดเป็นทำนองว่าอยากจะมีซั๊กผ้า ดังคำพูดของสามีที่ว่า “พี่อยากซั๊กผ้านะ ไปซั๊กผ้ากับพี่มัย” การใช้รหัสลับซึ่งในที่นี้คือ “การซั๊กผ้า” จึงเป็นการใช้คำพูดบ่งชี้ถึงการอยากมีเพศสัมพันธ์ด้วย

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษากลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างมุขตลกในนิทานก้อมอีสานออนไลน์ พบว่าการสร้างความตกลงขบขันนั้น ต้องมีความสัมพันธ์กับบริบทหรือสถานการณ์รอบข้าง โดยมีการสื่อภาษาด้วยกลวิธีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้คำพูดกำกวม การใช้คำพูดสองแง่สองง่าม การใช้คำพูดเสียดสี การใช้คำพูดบังชี้โดยนัย เพราะบริบทรอบข้างคือแรงเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดความตกลงขบขันทางอารมณ์ได้นั้นเอง ส่วนจะเลือกใช้กลวิธีใดนั้นต้องคำนึงถึงความเข้าใจกับความหมายที่ลึกซึ้งในการสื่อสารว่าสามารถเข้าใจความหมายนั้นๆ ได้หรือไม่อย่างไรด้วย

ด้วยเหตุนี้ การใช้กลวิธีทางภาษาเหล่านี้จึงมีความสำคัญต่อการสร้างความตกลงขบขันทางอารมณ์ที่ผู้สร้างได้รังสรรค์และสอดแทรกลงไป

เสมือนเป็นเครื่องชูให้เกิดอารมณ์ในการรับชมรับฟังนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในการสร้างความตกลงขบขันในนิทานก้อมอีสานออนไลน์ที่เป็นผลงานการสร้างสรรค์ของทิวิน เคล้าเครือ และวิเชียร ถาวินทำแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของวิธีการใช้ภาษาในลักษณะต่างๆ ซึ่งถือเป็นการเล่าเรื่องที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันจากมุกตลก ฉะนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจประเด็นนี้มากยิ่งขึ้นจึงควรมีการศึกษาเรื่องเล่าตลกของชาวอีสานในสื่อออนไลน์ประเภทอื่นๆ เช่น สื่อภาพยนตร์ สื่อการ์ตูน เป็นต้น ก็อาจจะช่วยสร้างความกระจ่างในพลังของเนื้อหาและภาษาที่นำมาสร้างให้เกิดความขบขันทางอารมณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกศักดิ์ ธาณี. (2556). *เรื่องเล่าตลกกับการนำเสนอภาพอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในวิถีทัศน์นิทานก้อมสำนวนอีสาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์. (2521). *อารมณ์ขันในวรรณกรรมร้อยแก้วของไทย ระหว่าง พ.ศ. 2453-2516*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- ปรีชา จันทรเทพ. (2561). *นิทานก้อมอีสาน: คุณค่าและการอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตของคนอีสาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรีชา พิณทอง. (2563). *พจนานุกรมภาษาอีสาน*. [ออนไลน์]. ได้จาก <https://www.esan108.com/dict/> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 18 มิถุนายน 2563].
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค.
- วีรภัทร บุญมา. (2559). *การปรับตัวของนิทานก้อมบนยูทูป*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อ้อมทิพย์ มาลีลัย และประณิดา จันทรประพันธ์. (2563). กลวิธีทางภาษาในการสร้างความขบขันในเพลงมุกตลกอีสาน “จอนพอน”. ใน *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 5(2), 65-82.

- Thai Head. (2561). ซีรีส์อีสาน นิทานก้อม เรื่อง เมีย อบต. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=oqLixWm1P6o> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2561].
- Thai Head. (2561). ซีรีส์อีสาน นิทานก้อม เรื่อง ต่างคนต่างซัก. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=iXP4kZFBNhk> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 22 กรกฎาคม 2561].
- Thai Head. (2561). ซีรีส์อีสาน นิทานก้อม เรื่อง วันเกิดเมียรัก. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=0FTVXI2JHiE> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 3 พฤศจิกายน 2561].
- Thai Head. (2562). ซีรีส์อีสาน นิทานก้อม เรื่อง เอาหนูป. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=Xnys5XgbS1w> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 25 มีนาคม 2562].
- Thai Head. (2562). ซีรีส์อีสาน นิทานก้อม เรื่อง ตาแข็ง. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=PNyviAUNJhM> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 3 มีนาคม 2562].
- Thai Head. (2562). ซีรีส์อีสาน นิทานก้อม เรื่อง พอพัดพอเหวี่ยง. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=pKnkZfAjtJQ> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2562].
- Thai Tale. (2560). ซีรีส์อีสาน นิทานก้อม เรื่อง ไสวว่าแทงบ่เข้า. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=rQoA1F-xiGA> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 27 เมษายน 2560].
- Thai Tale. (2562). ซีรีส์อีสาน นิทานก้อม เรื่อง เงินเข้าหลวง. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=pt56K64XcLA> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2562].
- Thai Tale. (2562). ซีรีส์อีสาน นิทานก้อม เรื่อง เห็นน้องนาง. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=e9ySBR4MpvI> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 4 กันยายน 2562].
- Thai Tale. (2562). ซีรีส์อีสาน นิทานก้อม เรื่อง คดี 4 ต่อ 1. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=VJFsO3rPIG4> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 25 กันยายน 2562].

การวิเคราะห์พื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรสำหรับสนับสนุนการปรุงยาของโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย หลวงปู่แฟบ สุภัทโท กรณีศึกษาจังหวัดสกลนคร

The Analysis of Suitable Area in Thai Herb Planting for Support of Thai Herbal Medicine at Luang Pu Faep Supinyo Hospital: A Case Study of Sakon Nakhon Province

ชารินทร์ ไชยชนะ¹, สีตลา วงศ์กาฬสินธุ์¹, เตือนเพ็ญ มะโนเรือง²

Charinee Chaichana¹, Seetala Wongkalasin¹, Dueanpen Manoruang²

Received: 9 March 2020 Revised: 4 March 2021 Accepted: 17 March 2021

บทคัดย่อ

สมุนไพรเป็นมรดกอันล้ำค่าที่ธรรมชาติมอบให้กับมวลมนุษยชาติ ที่มีความหมายต่อชีวิตมนุษย์โดยเฉพาะเพื่อการดูแลสุขภาพ ประกอบกับประเทศไทยเป็นประเทศที่มีภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการเจริญงอกงามของพืชนานาชนิด โดยเฉพาะพืชสมุนไพรทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและจากการเพาะปลูก การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์พื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรไทยสำหรับสนับสนุนการปรุงยาของโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย หลวงปู่แฟบ สุภัทโท ในจังหวัดสกลนคร เพื่อหาพื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรไทย 10 อันดับแรกที่ถูกนำมาใช้ในการรักษา มากที่สุดในโรงพยาบาล ได้แก่ 1) กำแพง 7 ชั้น 2) กำแพง 9 ชั้น 3) โตไม้รั้วล้ม 4) เถาวัลย์รวงแดง 5) เถาวัลย์เอ็นอ่อน 6) เถาวัลย์เปรียง 7) ไพร 8) ขมิ้นชัน 9) รวงจืด และ 10) ผ่าง จากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ปัจจัยประกอบด้วย ดิน อุณหภูมิ และความชื้นสัมพัทธ์ ผลการศึกษาพบว่าอำเภอที่มีความเหมาะสมกับการเพาะปลูกพืชสมุนไพรเกือบทุกชนิด ได้แก่ อำเภอนวนนิवास อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอบ้านม่วง อำเภอเจริญศิลป์ อำเภอคำตากล้า และอำเภออากาศอำนวย โดยข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากระบบภูมิศาสตร์สามารถแนะนำข้อมูลให้แก่เกษตรกรปลูกสมุนไพรที่เหมาะสมในแต่พื้นที่เพื่อป้องกันผลผลิตที่ได้ให้กับโรงพยาบาลต่อไป

คำสำคัญ: ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์, พื้นที่เหมาะสม, พืชสมุนไพรไทย

¹ อาจารย์สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

² อาจารย์สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

¹ Lecturer, Business Administration, Faculty of Industry and Technology, Rajamangala University of Technology Isan Sakonakhon

² Lecturer, Business Administration, Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna Chiangrai

Abstract

Herbs are a priceless heritage that nature delivers to humanity. They are meaningful to human life, especially healthcare. Thailand is a country with a suitable geography and climate for the germination of various plants, especially medicinal plants, which grow both naturally and are cultivated. This research is an analysis of a suitable area for Thai herb planting in support of Thai herbal medicine of Luang Pu Faep Supinyo hospital in Sakon Nakhon province and documents a search for a suitable growing area. The top 10 Thai medicinal plants that are used in most treatments in hospital are 1) Gampaeng 7 chan 2) Gampaeng 9 chan 3) Dohmairooleum 4) Taowanrangdaeng 5) Taowanemon 6) Taowanpiang 7) Plai 8) Kaminchan 9) Rangieut and 10) Pang. it was found that, there are 3 factors to Thai herb growth; soil, temperature, and humidity. The results showed that the following districts were suitable for the cultivation of medicinal plants; Wanon Niwat District, Sawang Daen Din District, Ban Muang District, Charoen Sin District, Kham Ta Kla District and Akat Amnuai. The information obtained from the geographic system can be used to recommend that farmers grow suitable herbs in the area to feed the produce provided to the hospital.

Keywords: Geographic Information System (GIS), Suitable Area, Thai Herb Planting

บทนำ

สมุนไพรเป็นมรดกอันล้ำค่าที่ธรรมชาติมอบให้กับมวลมนุษยชาติ ที่มีความหมายต่อชีวิตมนุษย์โดยเฉพาะเพื่อการดูแลสุขภาพ การนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการบรรเทาอาการบาดเจ็บและการรักษาโรคร้ายไข้เจ็บตั้งแต่โบราณกาลจนถึงปัจจุบัน และจากรายงานขององค์การอนามัยโลก ในปี 2000 พบว่า 70%-80% ของประชากรโลกนิยมใช้สมุนไพรสำหรับการดูแลสุขภาพเบื้องต้น เนื่องจากมีความปลอดภัย และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากธรรมชาติ (World Health Organization, 2001; Ekor, 2014) นอกจากนี้ในหลายประเทศที่พัฒนาและกำลังพัฒนาได้มีการนำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์กันอย่างแพร่หลาย เช่น การนำสมุนไพรมาบริโภคเป็นอาหารโดยตรงตามสรรพคุณของสมุนไพร หรืออาจผ่านวิธีการปรุงที่แตกต่างกัน เพื่อเพิ่มคุณค่าทางอาหาร นอกจากนี้สมุนไพรยัง

มีสรรพคุณเป็นยารักษาโรค เช่น แก้อาการท้องอืดท้องเฟ้อ จึงถูกนำมาตัดแปลงหรือแปรรูปเพื่อความสะดวกในการบริโภคและอุปโภค และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสมุนไพรในการรักษา (Tripathy *et al.*, 2015)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการเจริญงอกงามของพืชนานาชนิดโดยเฉพาะพืชสมุนไพรทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและจากการเพาะปลูกสมุนไพรจัดเป็นภูมิปัญญาในการดูแลสุขภาพที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและอยู่คู่สังคมไทยมาช้านาน คนไทยได้มีการนำสมุนไพรมาใช้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทั้งในส่วนของ การบำบัดรักษาโรคและการบริโภคเพื่อสุขภาพ ในแผนพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานฉบับที่ 4 (2520-2524) มีการสนับสนุนให้นำการแพทย์แผนไทยมาใช้ในการสาธารณสุขมูลฐาน โดยผสมผสานกับการแพทย์แผนปัจจุบัน

(สมชัย นิจนานิช, 2556) ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการแพทย์แผนปัจจุบันเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการรับมือกับปัญหาสุขภาพได้ทั้งหมด รวมถึงกระแสโลกาภิวัตน์และความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพด้วยผลิตภัณฑ์ที่มาจากธรรมชาติ ทำให้ผู้คนทั่วโลกรวมทั้งคนไทยหันมาใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่างก็ตระหนักให้คนไทยอนุรักษ์และเห็นคุณค่าของสมุนไพรไทย รวมถึงนโยบายสนับสนุนการใช้งานจากสมุนไพรในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้สมุนไพรไทยเริ่มกลับมามีบทบาทในสังคมไทยอีกครั้ง ทั้งการใช้ประโยชน์ทางด้านการศึกษา การสอน การแพทย์ การวิจัย และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย หลวงปู่แฟ้ม สุภัทโธ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร เป็นโรงพยาบาลหนึ่งที่ให้บริการสุขภาพด้วยระบบการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน ที่มีการส่งเสริมการผลิต พัฒนา การใช้ยาสมุนไพร และผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติในการรักษาคนไข้ และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่ามีจำนวนคนไข้ที่เข้ามารักษาในแต่ละวันประมาณ 80 คนต่อวัน ทำให้สมุนไพรที่ใช้เป็นปัจจัยหลักสำหรับการประยูรยาหรือสั่งจ่ายเพื่อใช้ในการรักษาคนไข้ไม่เพียงพอต่อการรักษา ดังนั้นทางโรงพยาบาลจึงได้มีการสั่งซื้อสมุนไพรทั้งจากภายในจังหวัดสกลนครและจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนี้จากการสำรวจข้อมูลจากโรงพยาบาลพบว่า 10 อันดับแรกของสมุนไพรที่ถูกนำมาใช้ในการรักษามากที่สุด ได้แก่ 1) กำแพง 7 ชั้น 2) กำแพง 9 ชั้น 3) โด่ไม่รู้ล้ม 4) เถาวัลย์รางแดง 5) เถาวัลย์เอ็นอ่อน 6) เถาวัลย์เปรียง 7) ไพโร 8) ขมิ้นชัน 9) รวงจืด และ 10) ผ่าง ดังนั้นถ้าโรงพยาบาลมีข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจสำหรับ

พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดสกลนครจะทำให้เกษตรกรภายในจังหวัดสามารถป้อนผลผลิตที่ได้ให้กับโรงพยาบาลได้ตามความต้องการและเพียงพอต่อการผลิตสมุนไพรสำหรับการประยูรยา และเป็นส่วนหนึ่งในการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลสำหรับสนับสนุนและผลักดันให้มีการกระจายรายได้สู่เกษตรกรในท้องถิ่นให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

การใช้สมุนไพรในอดีตนั้นเป็นการเก็บสมุนไพรจากธรรมชาติ แต่ไม่มีการปลูกทดแทนจึงทำให้จำนวนสมุนไพรลดลง ปัจจุบันพืชสมุนไพรได้รับความสนใจในฐานะที่เป็นยารักษาโรคเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการปลูกพืชสมุนไพรและต้องมีแหล่งสมุนไพรมากขึ้น สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสมุนไพรต่อไป โดยทั่วไปจะพบว่าพืชสมุนไพรหลายชนิดสามารถขึ้นและเจริญเติบโตได้ง่ายตามธรรมชาติ ซึ่งแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยมีลักษณะทางภูมิประเทศที่แตกต่างกันพืชสมุนไพรประจำถิ่นจึงมีความแตกต่างกันหลากหลายกันตามพื้นที่

ดังนั้น งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรไทยสำหรับสนับสนุนการประยูรยาของโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย หลวงปู่แฟ้ม สุภัทโธ กรณีศึกษาจังหวัดสกลนคร โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นเครื่องมือและช่วยในการวิเคราะห์ (Pantanahiran, & Kriengkraipetch, 2015; Piri et al., 2019) เพื่อหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดสกลนคร อันจะนำไปสู่แนวทางการสร้างสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อให้ได้ผลผลิตสมุนไพรทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพที่สนับสนุนการประยูรยาสำหรับรักษาคนไข้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์หาพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกสมุนไพรไทยที่สนับสนุนการปรุงยาในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย หลวงปู่แป็บ สุภัทโท ในจังหวัดสกลนคร

2. เพื่อจัดโซนการใช้พื้นที่เพื่อการปลูกสมุนไพรไทยที่สนับสนุนการปรุงยาในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย หลวงปู่แป็บ สุภัทโท ในจังหวัดสกลนคร

วิธีการศึกษา

จังหวัดสกลนครตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นที่ราบสูงล้อมรอบไปด้วยภูเขาและป่าไม้ จึงเหมาะสมกับการปลูกพืชสมุนไพรหลายชนิด ดังนั้นในงานวิจัยดังกล่าวจึงเป็นการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกสมุนไพร 10 อันดับแรกที่ถูกนำมาใช้รักษามากที่สุด ในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย หลวงปู่แป็บ สุภัทโท เท่านั้น โดยมีวิธีการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพร

2. ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรแต่ละชนิด ซึ่งจากการศึกษาสภาพ

แวดล้อมที่เหมาะสมในการเพาะปลูกพืชมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ดิน ความต้องการแสง อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ ปริมาณน้ำฝน และความสูงจากระดับน้ำทะเล แต่จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรบางชนิดไม่มีข้อมูลอ้างอิง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรไทยจำนวน 2 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นว่าสมุนไพรอาจไม่ได้จัดเป็นพืชเศรษฐกิจเหมือนพืชชนิดอื่น เช่น ข้าว และอ้อย จึงทำให้ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลด้านปัจจัยที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรครบทุกชนิด เช่น ความสูงจากระดับน้ำทะเล ปริมาณน้ำฝน และข้อมูลด้านผลผลิตต่อไร่ทั้งแบบสดและแบบแห้ง ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผลผลิตที่ได้ในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศในแต่ละภาค ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงเลือก 3 ปัจจัย คือ ดิน อุณหภูมิ และความชื้นสัมพัทธ์ ซึ่งเป็นปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเพาะปลูกสมุนไพรและเป็นปัจจัยที่ต้องคำนึงสำหรับการปลูกพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพนั้นควรมีหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการปลูก (Good Agrotechnological Practices: GAP) มาใช้เพื่อการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูก พืชสมุนไพร

ชื่อสมุนไพร	สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม		
	ดิน	อุณหภูมิ	ความชื้นสัมพัทธ์
1. ก่าแพง 7 ชั้น*	ดินร่วน	20-35 °C	< 60%
2. ก่าแพง 9 ชั้น*	ดินร่วน	18 °C	< 60%
3. โตไม้รูลัม*	ดินร่วนปนทราย	25-30 °C	60-80%
4. เถาวัลย์ยางแดง*	ดินร่วน	20-35 °C	60-80%
5. เถาวัลย์เอ็นอ่อน*	ดินร่วน	25-35 °C	60-80%
6. เถาวัลย์เปรียง	ดินเหนียว	30-35 °C	< 60%
(กองส่งเสริมพืชสวนฯ, 2545; สำนักงานคณะกรรมการพิเศษฯ, 2555)			
7. ไพล	ดินร่วนปนทราย	20-35 °C	< 60%
(กองส่งเสริมพืชสวนฯ, 2545; สำนักงานคณะกรรมการพิเศษฯ, 2555; กรมส่งเสริมการเกษตรฯ, 2556)			
8. ขมิ้นชัน	ดินร่วนปนทราย	18 °C	< 60%
(สำนักงานคณะกรรมการพิเศษฯ, 2555; กรมส่งเสริมการเกษตรฯ, 2556)			
9. รางจืด	ดินร่วนปนทราย	25-30 °C	60-80%
(กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป.; สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและฯ, ม.ป.ป.)			
10. ผาง*	ดินร่วนปนทราย	20-35 °C	60-80%

* ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรไทย

3. ขั้นตอนการเตรียมข้อมูล

3.1 ข้อมูลชนิดของดิน ทั้ง 62 ชนิดดินที่ได้รับจากกรมพัฒนาที่ดิน ถูกนำมาแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ดินเนื้อละเอียด ดินเนื้อปานกลาง และดินเนื้อหยาบ แบ่งโดยใช้เกณฑ์การจำแนกประเภท ดังตารางที่ 2

หมายเลขชุดดิน คือ ชุดดินที่มีลักษณะดิน คุณสมบัติดิน และศักยภาพในการเพาะปลูกพืช เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบลักษณะดินการใช้ที่ดิน และการจัดการดินที่เหมาะสม (กรมพัฒนาที่ดิน, 2553)

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการจำแนกของชนิดดิน

ชนิดของดิน	คุณสมบัติของดิน	หมายเลขชุดดิน
ดินเนื้อละเอียด	- ดินเหนียว - ดินเหนียวปนทราย - ดินเหนียวปนทรายแป้ง - ดินร่วนเหนียว - ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 28, 29, 30, 31, 45, 46, 47, 52, 54, 55, 26, 27, 53, 12, 13, 15, 32
ดินเนื้อปานกลาง	- ดินร่วน - ดินร่วนทรายแป้ง - ดินทรายแป้ง - ดินร่วนเหนียวปนทราย	51, 57, 58, 16, 17, 33
ดินเนื้อหยาบ	- ดินทราย - ดินทรายร่วน - ดินร่วนทราย	23, 24, 42, 43, 44, 59, 60, 61, 19, 37, 41, 62, 18, 20, 21, 22, 25, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 48, 49, 50, 56

หลังจากทำการกรองชุดข้อมูลทั้งหมด เสร็จสิ้นแล้ว นำข้อมูลดินในจังหวัดสกลนครมาทำการแบ่งชนิดดินตามคุณสมบัติของดิน จะพบว่าในจังหวัดสกลนครมีชนิดดินที่เป็นดินเนื้อละเอียด ดินเนื้อปานกลาง และดินเนื้อหยาบ ซึ่งดินแต่ละชนิดจะประกอบด้วยชุดดินที่มีความ

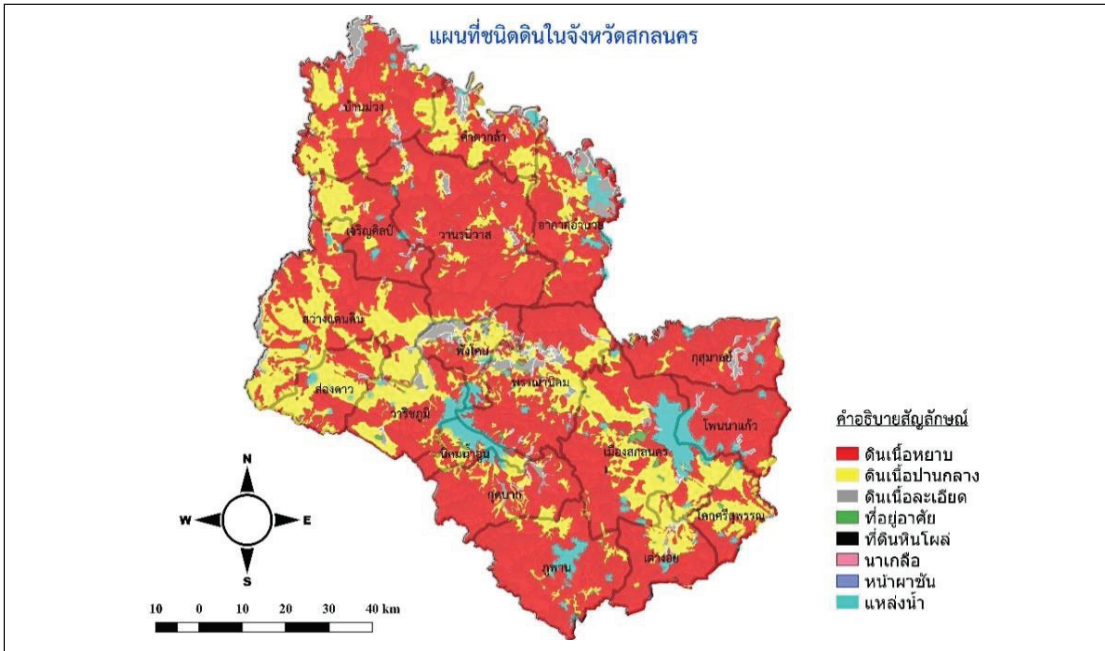
หลากหลาย ดังตารางที่ 3 จากนั้นนำข้อมูลดิน ข้อมูลอุณหภูมิ และข้อมูลความชื้นสัมพัทธ์ มาแปลงให้อยู่ในรูปแบบข้อมูลราสเตอร์ (Raster) สำหรับนำไปซ้อนทับกัน (Overlay) เพื่อทำการวิเคราะห์หาพื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรไทยในแต่ละพื้นที่

ตารางที่ 3 ชุดดินและชนิดของดินในจังหวัดสกลนคร

ชนิดของดิน	หมายเลขชุดดิน
ดินเนื้อละเอียด	11, 2, 29B, 29E, 2-f, 2-f/b, 3, 47, 55, 6/16, 6/17, 6/4, 6f/31f, 6f6f/1, 6-ow, 8, 9, 6
ดินเนื้อปานกลาง	16, 17, 17/18, 17/22, 17/24, 17/25, 17/35, 17/35B, 17/40, 17/41B, 17/44, 17B, 17B/35, 17b/40, 33
ดินเนื้อหยาบ	18, 20, 22, 22/24, 22/35, 22/40b, 24/17, 24/40, 25/22, 25/49B, 25/56b, 25B, 25B/49, 35, 35/22, 35/35B, 35/40, 35/41, 35/49, 35/56, 35/56B, 35B, 35B/17, 35B/35, 35B/40, 35B/49, 35B/56, 35C, 35C/56, 36, 38, 40, 40/40B, 40/49, 40/56, 40B, 40B/22, 40B/40, 40B/49, 40B/56, 40C, 40D, 41, 41/41B, 41B, 44, 44B, 48B, 48B/48, 48B/49, 48B/56, 48C, 48C/48, 48C/56, 48C/RL, 48D, 48D/56, 48D/RL, 48E/RL, 49, 49/25, 49B, 49B/49, 49C, 49C/49, 49D, 49D/RL, 56, 56/61C, 56B, 56C, 56C/61, 59, 61, 61/RL, 61C/61, 61C/RL, 61D, 61D/RL, 61E/RL, 62,

จากตารางที่ 3 ได้นำชั้นข้อมูลชนิดดินในจังหวัดสกลนครไปทำการซ้อนทับเชิงพื้นที่กับชั้นข้อมูลอำเภอ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์หาชนิดดินและขนาดพื้นที่ดินแต่ละชนิดทั้ง 18 อำเภอในจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย เมืองสกลนคร กุสุมาลย์ กุดบาก พรรณานิคม พังโคน วาริชภูมิ

นิคมน้ำออน วานรนิวาส คำตากลับ บ้านม่วงสว่างแดนดิน อากาศอำนวย เต่างอย ส่องดาว โคกศรีสุพรรณ เจริญศิลป์ โพนนาแก้ว และ ภูพาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ในจังหวัดสกลนครเป็นดินเนื้อหยาบ ซึ่งจะมีคุณสมบัติเป็นดินทราย ดินทรายร่วน และดินร่วนทราย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงชนิดดินในจังหวัดสกลนคร

จากการวิเคราะห์หาขนาดพื้นที่ของดินแต่ละชนิดในแต่ละอำเภอในจังหวัดสกลนคร พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ในจังหวัดสกลนครเป็นดินเนื้อหยาบมีขนาดพื้นที่ 13,764.22 ตารางกิโลเมตร ดินเนื้อปานกลางมีขนาดพื้นที่ 5,243.73 ตารางกิโลเมตร และดินเนื้อละเอียด 934.97 ตารางกิโลเมตร ดังตารางที่ 4

3.2 ข้อมูลอุณหภูมิ การที่พืชได้รับอุณหภูมิที่เหมาะสม มีผลต่อการเจริญเติบโตแตกต่างกันไปตามชนิดของพืช บางชนิดชอบร้อนแห้ง บางชนิดชอบอากาศหนาว นอกจากนี้ยังรวมถึงความร้อนเย็นของดินและบรรยากาศรอบๆ ต้นพืชสมุนไพรเช่น พืชเขตร้อนทั่วไป อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต คือ 18-35 องศาเซลเซียส ถ้าพืชได้รับอุณหภูมิที่ไม่เหมาะสมจะทำให้ชะงักการเจริญเติบโต โดยกรมวิชาการเกษตรได้กำหนดอุณหภูมิเฉลี่ยที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรเป็น 3 ระดับ คือ 1) อุณหภูมิ

เฉลี่ย 18-25 องศาเซลเซียส 2) อุณหภูมิเฉลี่ย 25-30 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิเฉลี่ย 30-35 องศาเซลเซียส (กองส่งเสริมพืชสวนฯ, 2545)

3.3 ข้อมูลความชื้นสัมพัทธ์ เป็นปัจจัยทางอ้อมที่มีผลต่อปริมาณความต้องการน้ำของพืช ถ้าความชื้นในอากาศมีมาก พืชก็จะคายน้ำน้อยลง ทำให้พืชสามารถคงความสดชื่นอยู่ได้ แต่ถ้าเมื่อใดก็ตามที่ความชื้นในอากาศลดลง พืชก็จะคายน้ำมากขึ้นและนั่นก็แน่นอนว่าพืชจะต้องการน้ำ เพื่อมาชดเชยปริมาณน้ำที่สูญเสียไปมากขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้ความชื้นสัมพัทธ์ที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ 1) ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำกว่า 60% 2) ความชื้นสัมพัทธ์ระหว่าง 60-80% และ 3) ความชื้นสัมพัทธ์สูงกว่า 80% (กองส่งเสริมพืชสวนฯ, 2545)

4. การวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพร โดยใช้โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ Quantum GIS (QGIS) (Tsou, &

Smith; 2011) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ ดังนี้ 1) ดำเนินการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูกพืช

สมุนไพรทั้ง 3 ปัจจัย คือ ชนิดดินในแต่ละพื้นที่ อุณหภูมิในพื้นที่ที่ศึกษาและการวิเคราะห์หาค่าความชื้นสัมพัทธ์ในแต่ละพื้นที่ 2) นำผล

ตารางที่ 4 พื้นที่ดินแต่ละชนิดในแต่ละอำเภอ ในจังหวัดสกลนคร

ชื่ออำเภอ	พื้นที่ดินแต่ละชนิด (ตารางกิโลเมตร)								
	ดินเหนียว หยาบ	ดินเหนียว ปานกลาง	ดินเหนียว ละเอียด	ที่ดิน หินโผล่	ที่อยู่ อาศัย	นา เกลือ	หน้าผา ชัน	แหล่งน้ำ	รวมพื้นที่ แต่ละ อำเภอ
กุดบาก	500.93	123.24	24.75	-	-	-	-	27.51	676.43
กุสุมาลย์	734.48	21.94	63.46	-	-	-	-	4.99	824.87
คำตากล้า	456.73	215.67	60.25	-	-	-	-	6.25	738.90
โคกศรีสุพรรณ	201.63	270.81	3.94	-	1.49	-	-	2.24	480.11
เจริญศิลป์	777.94	191.00	17.99	-	-	-	-	7.71	994.64
ต่างอย	395.24	248.94	17.74	0.06	1.08	-	2.46	3.36	668.87
นิคมน้ำอูน	152.37	88.90	5.45	-	4.07	-	-	120.82	371.61
บ้านม่วง	1,235.59	315.15	124.96	-	-	-	-	1.67	1,677.37
พรรณานิคม	946.06	347.97	162.36	-	11.01	-	-	81.46	1,548.85
พังโคน	294.26	204.93	100.05	-	8.95	-	-	22.35	630.54
โพนนาแก้ว	729.39	7.80	20.58	-	0.78	-	-	93.74	852.29
ภูพาน	909.90	83.44	-	-	0.95	-	0.02	60.24	1,054.55
เมืองสกลนคร	1,017.11	688.48	20.65	0.64	35.43	-	-	275.67	2,037.98
วานรนิวาส	2,761.97	282.61	66.33	-	0.26	1.32	-	6.96	3,119.45
วาริชภูมิ	313.68	379.06	30.24	-	5.66	-	-	31.88	760.52
สว่างแดนดิน	1,004.29	1,116.05	84.87	-	-	-	-	3.03	2,208.24
ส่องดาว	319.80	406.63	3.32	-	0.45	-	-	2.65	732.85
อากาศอำนวย	1,012.84	251.12	128.05	-	-	-	-	20.00	1,412.01
รวมพื้นที่	13,764.22	5,243.74	934.97	0.70	70.11	1.32	2.48	772.55	20,790.08

การวิเคราะห์เชิงพื้นที่ด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้ง 3 ปัจจัยของพืชสมุนไพรทั้ง 10 ชนิด มาทำการซ้อนทับกัน (Overlay 3) วิเคราะห์หา

ขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมของพืชสมุนไพรแต่ละชนิด และ 4) นำเสนอผลการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมในรูปแบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมใน การปลูกสมุนไพรไทย ในจังหวัดสกลนคร

ผลการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมในการ
ปลูกพืชสมุนไพรไทยที่สนับสนุนการปรุงยาในโรง
พยาบาลการแพทย์แผนไทย หลวงปู่แฟ็บ สุภัทโ
ในจังหวัดสกลนคร พบว่าพื้นที่ในจังหวัดสกลนคร

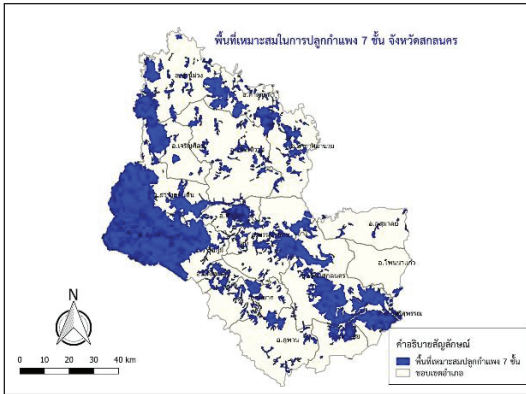
มีพื้นที่เหมาะสมมากที่สุดสำหรับปลูกกาแฟ 7
ชั้น 8,440.88 ตารางกิโลเมตร รองลงมาคือ พื้นที่
ปลูกเถาวัลย์เอ็นอ่อน 7,814.01 ตารางกิโลเมตร
และพื้นที่เหมาะสมปลูกขมิ้นชัน ไพล และรางจืด
มีขนาดพื้นที่ที่เท่ากัน 7,812.30 ตารางกิโลเมตร ดัง
ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรที่สนับสนุนการปรุงยาในโรงพยาบาล

อำเภอ	พื้นที่เหมาะสมปลูกพืชสมุนไพรแต่ละชนิด (ตารางกิโลเมตร)										
	กาแฟ 7 ชั้น	กาแฟ 9 ชั้น	โตไม่รู้ ล้ม	เถาวัลย์ รางแดง	เถาวัลย์ เอ็น อ่อน	เถาวัลย์ เปรี้ยว	ไพล	ขมิ้น ชัน	รางจืด	ฝาง	รวม พื้นที่
กุศบาก	154.35	152.77	152.77	152.77	188.88	-	152.78	152.78	152.78	152.77	1,412.66
กุสุมาลย์	15.97	15.30	15.30	15.29	15.49	-	51.36	51.36	51.36	15.30	246.73
คำตากล้า	196.47	187.23	187.23	187.22	188.39	37.67	187.19	187.19	187.19	187.22	1,733.00
โคกศรีสุพรรณ	408.69	390.25	390.25	390.24	392.56	-	390.42	390.42	390.42	390.25	3,533.48
เจริญศิลป์	196.70	185.31	185.31	185.31	188.77	11.15	245.11	245.11	245.11	185.29	1,873.18
เต่างอย	393.12	388.89	388.89	388.89	389.03	-	391.16	391.16	391.16	388.89	3,511.20
นิคมคำนูน	75.82	74.68	74.68	74.68	75.25	-	75.25	75.25	75.25	74.68	675.55
บ้านม่วง	388.13	350.20	350.20	350.20	351.55	61.44	500.54	500.54	500.54	350.19	3,703.51
พรรณานิคม	336.50	323.60	323.60	323.60	323.82	-	326.87	326.87	326.87	323.60	2,935.31
พังโคน	832.83	816.42	816.42	816.42	819.73	-	816.66	816.66	816.66	816.41	7,368.19
โพนนาแก้ว	388.63	388.52	388.52	388.51	448.32	-	388.66	388.66	388.66	388.52	3,556.99
ภูพาน	76.45	76.52	76.52	76.52	76.62	-	76.62	76.62	76.62	76.52	689.01
เมืองสกลนคร	625.00	600.03	600.03	600.03	600.06	-	600.04	600.04	600.04	600.02	5,425.27
วานรนิวาส	1,074.83	1,071.54	1,071.54	1,071.54	1,071.59	29.66	1,072.72	1,072.72	1,072.72	1,071.53	9,680.37
วาริชภูมิ	982.78	779.95	779.95	779.95	779.95	-	779.92	779.92	779.92	779.95	7,222.29
สว่างแดนดิน	1,196.02	882.03	882.03	882.02	885.31	2.75	885.27	885.27	885.27	882.01	8,267.98
ส่องดาว	955.64	724.86	724.86	724.83	724.84	-	724.80	724.80	724.80	724.85	6,754.29
อากาศอำนวย	151.97	143.57	143.57	143.57	293.87	73.39	146.94	146.94	146.94	143.57	1,534.32
รวมพื้นที่	8,449.88	7,551.66	7,551.66	7,551.59	7,814.01	216.07	7,812.30	7,812.30	7,812.30	7,551.58	70,123.33

ผลการจัดโซนพื้นที่ที่เหมาะสม
สำหรับปลูกสมุนไพรไทยแต่ละชนิด ใน
จังหวัดสกลนคร

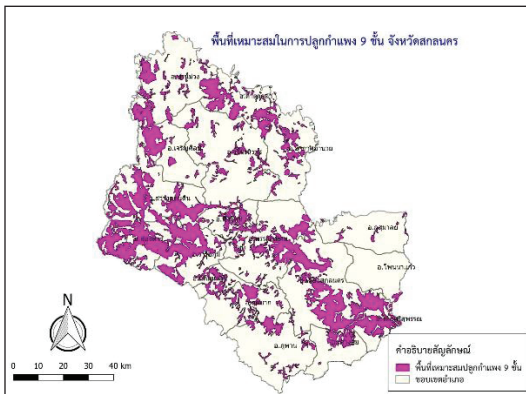
1) พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกกาแฟ 7
ชั้น

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกกาแฟ 7 ชั้น

ผลการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมปลูกกาแฟ 7 ชั้นในจังหวัดสุรินทร์มีทั้งหมด 8,449.88 ตารางกิโลเมตร เมื่อพิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสมในแต่ละอำเภอ พบว่าอำเภอสว่างแดนดินมีพื้นที่เหมาะสมมากที่สุด 1,196.02 ตารางกิโลเมตร พื้นที่รองลงมาคืออำเภอนารินวาส 1,074.83 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่อำเภอวาริชภูมิ 982.78 ตารางกิโลเมตร

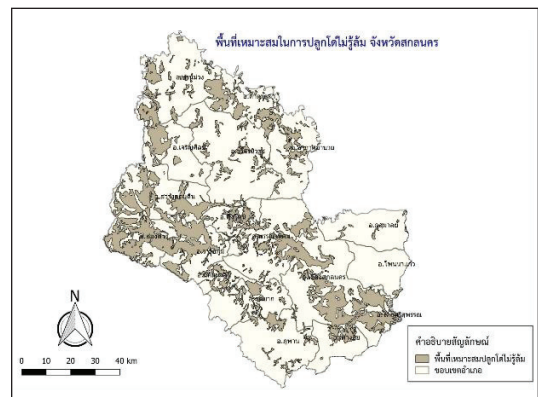
2) พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกกาแฟ 9 ชั้น

ภาพที่ 3 แผนที่แสดงพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกกาแฟ 9 ชั้น

ผลการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมปลูกกาแฟ 9 ชั้น ในจังหวัดสุรินทร์มีทั้งหมด 7,551.66 ตารางกิโลเมตร เมื่อพิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสมในแต่ละอำเภอ พบว่าอำเภอนารินวาสมีพื้นที่เหมาะสมมากที่สุด 1,071.54 ตารางกิโลเมตร พื้นที่รองลงมาคืออำเภอสว่างแดนดิน 882.03 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่อำเภอพังโคน 816.42 ตารางกิโลเมตร

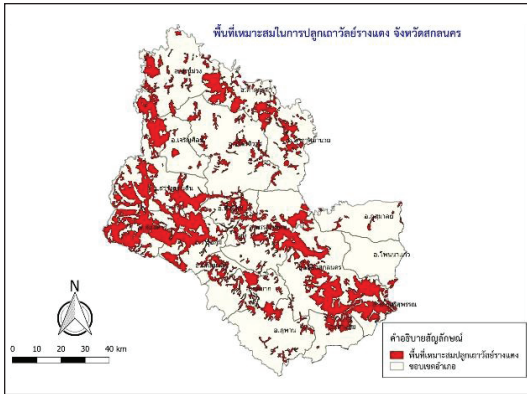
3) พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกได้ไม่รู้จัก

ภาพที่ 4 แผนที่แสดงพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกได้ไม่รู้จัก

ผลการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมปลูกได้ไม่รู้จักในจังหวัดสุรินทร์มีทั้งหมด 7,551.66 ตารางกิโลเมตร เมื่อพิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสมในแต่ละอำเภอ พบว่าอำเภอนารินวาสมีพื้นที่เหมาะสมมากที่สุด 1,071.54 ตารางกิโลเมตร พื้นที่รองลงมาคืออำเภอสว่างแดนดิน 882.03 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่อำเภอพังโคน 816.42 ตารางกิโลเมตร

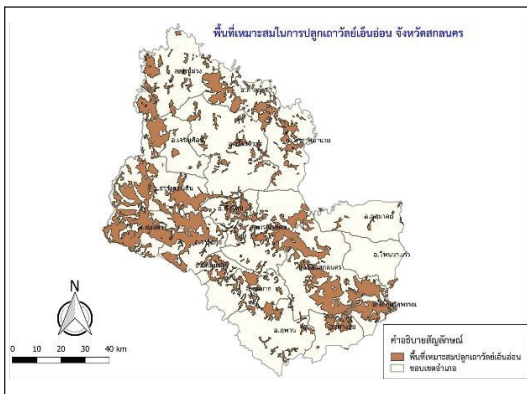
4) พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกถั่ววัลย์รางแดง

ภาพที่ 5 แผนที่แสดงพื้นที่ที่เหมาะสม
ในการปลูกเภสัชวัตถุสีแดง

ผลการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมในการ
ปลูกเภสัชวัตถุสีแดงในจังหวัดสกลนครมีทั้งหมด
7,551.59 ตารางกิโลเมตร เมื่อพิจารณาพื้นที่ของ
แต่ละอำเภอ พบว่าพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุดอยู่ใน
อำเภอนวนนิวาส 1,071.54 ตารางกิโลเมตร
พื้นที่รองลงมาคืออำเภอสว่างแดนดิน 882.02
ตารางกิโลเมตร และพื้นที่ในอำเภอพังโคน 816.42
ตารางกิโลเมตร

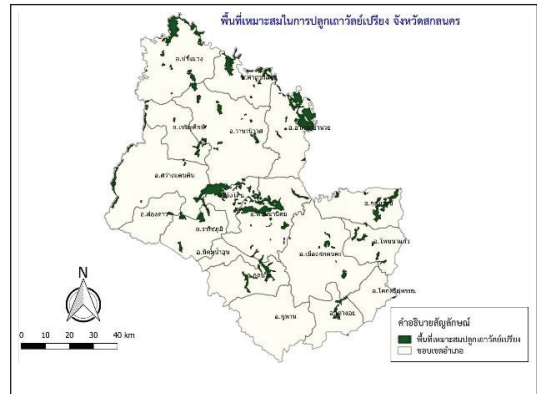
5) พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกเภสัชวัตถุเอ็น
อ่อน

ภาพที่ 6 แผนที่แสดงพื้นที่ที่เหมาะสม
ในการปลูกเภสัชวัตถุเอ็นอ่อน

ผลการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมในการ
ปลูกเภสัชวัตถุเอ็นอ่อนในจังหวัดสกลนครมีทั้งหมด
7,814.01 ตารางกิโลเมตร เมื่อพิจารณาพื้นที่ของ
แต่ละอำเภอ พบว่าพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุดอยู่ใน
อำเภอนวนนิวาส 1,071.59 ตารางกิโลเมตร พื้นที่
รองลงมาคือ อำเภอสว่างแดนดิน 885.31 ตาราง
กิโลเมตร และพื้นที่อำเภอพังโคน 819.73 ตาราง
กิโลเมตร

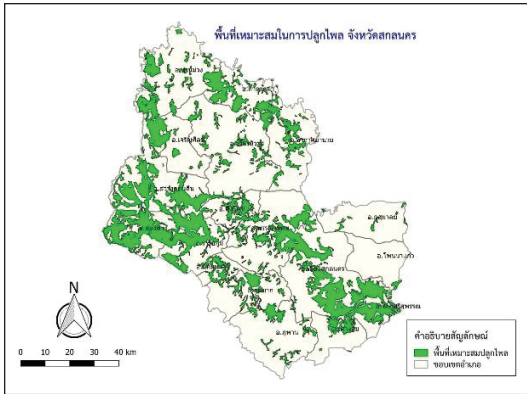
6) พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกเภสัชวัตถุ
เปรี้ยว

ภาพที่ 7 แผนที่แสดงพื้นที่ที่เหมาะสม
ในการปลูกเภสัชวัตถุเปรี้ยว

ผลการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมปลูกเภสัช
วัตถุเปรี้ยวในจังหวัดสกลนครทั้งหมด 216.07
ตารางกิโลเมตร เมื่อพิจารณาพื้นที่ของแต่ละ
อำเภอ พบว่าพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุดอยู่ในอำเภอ
อากาศอำนวย 73.39 ตารางกิโลเมตร พื้นที่รองลง
มาคือ อำเภอบ้านม่วง 61.44 ตารางกิโลเมตร และ
พื้นที่อำเภอคำตากล้า 37.67 ตารางกิโลเมตร

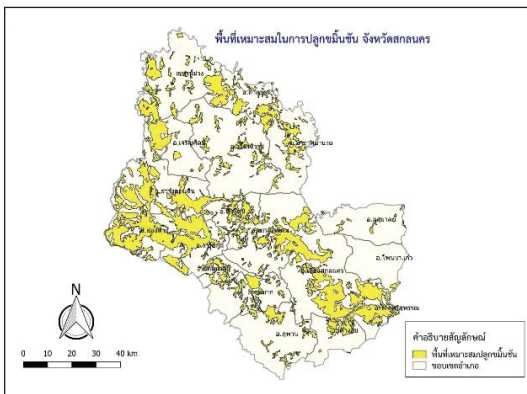
7) พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกไหล

ภาพที่ 8 แผนที่แสดงพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกไผ่

ผลการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมปลูกไผ่ในจังหวัดสกลนครทั้งหมด 7,812.30 ตารางกิโลเมตร เมื่อพิจารณาพื้นที่ของแต่ละอำเภอพบว่าพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุดอยู่ในอำเภอวานรนิวาส 1,072.72 ตารางกิโลเมตร พื้นที่รองลงมาคือ อำเภอสว่างแดนดิน 885.27 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่อำเภอพังโคน 816.66 ตารางกิโลเมตร

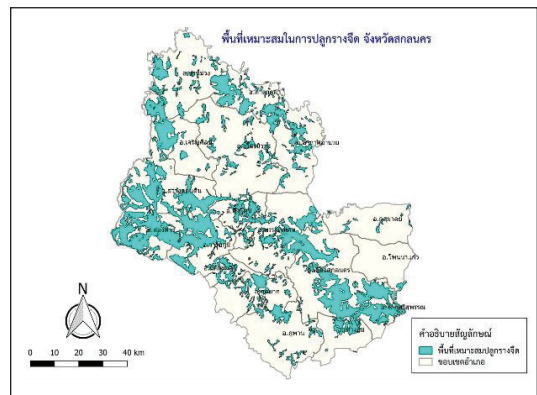
8) พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกขมิ้นชัน

ภาพที่ 9 แผนที่แสดงพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกขมิ้นชัน

ผลการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมปลูกขมิ้นชันในจังหวัดสกลนครมีทั้งหมด 7,812.30 ตารางกิโลเมตร เมื่อพิจารณาพื้นที่ของแต่ละอำเภอพบว่าพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุดอยู่ในอำเภอวานรนิวาส 1,072.72 ตารางกิโลเมตร พื้นที่รองลงมาคือ อำเภอสว่างแดนดิน 885.27 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่อำเภอพังโคน 816.66 ตารางกิโลเมตร

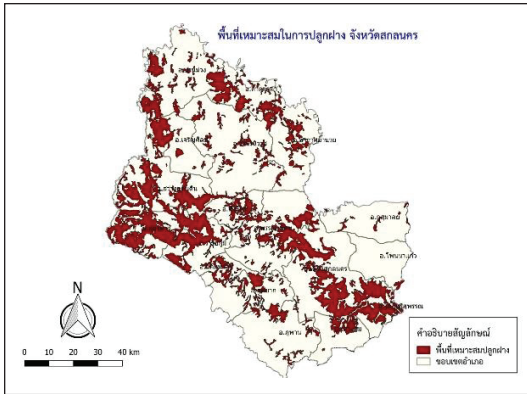
9) พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกรางจืด

ภาพที่ 10 แผนที่แสดงพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกรางจืด

ผลการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกรางจืดในจังหวัดสกลนคร ทั้งหมด 7,812.30 ตารางกิโลเมตร เมื่อพิจารณาพื้นที่ของแต่ละอำเภอพบว่าพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุดอยู่ในอำเภอวานรนิวาส 1,072.72 ตารางกิโลเมตร พื้นที่รองลงมาคือ อำเภอสว่างแดนดิน 885.27 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่อำเภอพังโคน 816.66 ตารางกิโลเมตร

10) พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกฝาง

ภาพที่ 11 แผนที่แสดงพื้นที่เหมาะสม
ในการปลูกยาสูบ

ผลการวิเคราะห์จังหวัดสกลนครมีพื้นที่
เหมาะสมปลูกยาสูบทั้งหมด 7,551.58 ตาราง
กิโลเมตร เมื่อพิจารณาพื้นที่ของแต่ละอำเภอ
พบว่าพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุดอยู่ในอำเภอ
วานรนิวาส 1,071.53 ตารางกิโลเมตร พื้นที่รอง
ลงมาคือ อำเภอสว่างแดนดิน 882.01 ตาราง
กิโลเมตร และพื้นที่อำเภอพังโคน 816.41 ตาราง
กิโลเมตร

วิจารณ์และสรุปผล

สมุนไพรถือเป็นของขวัญอันล้ำค่าที่
ธรรมชาติมอบให้กับมวลมนุษยชาติ ประเทศไทยเป็น
ประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ
มีการนำสมุนไพรมาใช้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
ทั้งในส่วนของบำบัดรักษาโรคและการบริโภค
(Wongkongkathep *et al.*, 2017) ในงานวิจัยนี้จึง
ได้ประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อ
หาพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพรที่นำมา
ใช้รักษาามากที่สุด 10 อันดับของโรงพยาบาลการ
แพทย์แผนไทย หลวงปู่แฟบ สุภัทโธ โดยปัจจัยที่
นำมาใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ดิน อุณหภูมิ
และความชื้นสัมพัทธ์ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า
จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์

จากภูมิรัฐของผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์แผน
ไทย โดยผลการวิจัยพบว่าพื้นที่ในจังหวัดสกลนคร
ส่วนใหญ่เหมาะสมกับการเพาะปลูกกาแฟ 7 ชั้น
เกอวัลย์เอ็นอ่อน ชมันชั้น ไพล และรางจืด ตาม
ลำดับ และพบว่าอำเภอที่มีความเหมาะสมกับการ
เพาะปลูกพืชสมุนไพรเกือบทุกชนิด ได้แก่ อำเภอ
วานรนิวาส อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอบ้านม่วง
อำเภอเจริญศิลป์ อำเภอคำตากล้า และอำเภอ
อากาศอำนวย เนื่องจากจังหวัดสกลนครตั้งอยู่
ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
เป็นที่ราบสูงล้อมรอบด้วยภูเขาและป่าไม้ โดยมี
อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 26.2 องศาเซลเซียส
มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปีอยู่ระหว่าง 1,300-
2,000 มิลลิเมตร และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินเนื้อ
หยาบ ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นดินทราย ดินทรายร่วน
และดินร่วนทราย (ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนา
อุดมวิทย์วิทยา, 2562) ซึ่งการนำระบบสารสนเทศ
ภูมิศาสตร์มาประยุกต์ใช้สามารถแนะนำข้อมูลให้
เกษตรกรปลูกสมุนไพรที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ เพื่อ
สามารถป้องกันผลผลิตที่ได้ให้กับโรงพยาบาลได้ตาม
ความต้องการและเพียงพอต่อการผลิตยาสมุนไพร
อีกทั้งเป็นส่วนหนึ่งในการตอบสนองนโยบายของ
รัฐบาลในการกระจายรายได้สู่เกษตรกรในท้องถิ่น
ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาปัจจัยเพียง 3 ปัจจัย
เท่านั้น คือ ดิน อุณหภูมิ และความชื้นสัมพัทธ์
เนื่องจากสมุนไพรอาจจะไม่ได้จัดเป็นพืชเศรษฐกิจ
เหมือนพืชชนิดอื่นๆ เช่น ข้าว และอ้อย จึงทำให้
ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลด้านปัจจัยที่เหมาะสมใน
การปลูกพืชสมุนไพรครบทุกชนิด เช่น ความสูง
จากระดับน้ำทะเล ปริมาณน้ำฝน และข้อมูลด้าน
ผลผลิตต่อไร่ทั้งแบบสดและแบบแห้ง ดังนั้นใน
การศึกษาในอนาคตผู้วิจัยควรพิจารณาปัจจัย
สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูกพืชสมุนไพร
อื่น ๆ ที่เหมาะสมเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ความ

ต้องการแสง ปริมาณน้ำฝน และความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง และในการจัดโซนการใช้พื้นที่ได้ใช้ผลจากการวิเคราะห์พื้นที่เหมาะสมในการเพาะปลูกสมุนไพรไทยควรรำคาญถึงข้อจำกัดในการวางแผนการใช้พื้นที่ เช่น พื้นที่อนุรักษ์ หรือข้อจำกัดในการใช้ที่ดินอื่นๆ จะทำให้การจัดโซนมีความประสิทธิวิธภาพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยใครขอขอบคุณอาจารย์สงกรานต์ ชีระบุตร และอาจารย์ธนวรรณ เนื่องศรี ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์สาขาแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร ที่สนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรที่นำมาใช้ในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย หลวงปู่แป็บ สุภัทโท จังหวัดสกลนคร และข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่สำคัญในการเพาะปลูกสมุนไพรไทย

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน. (2553). *กลุ่มชุดดิน 62 กลุ่ม*. (Online), 12 สิงหาคม 2562. <http://www.idd.go.th>.
- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). *องค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น Smart Officer สมุนไพรและเครื่องเทศ*. กรุงเทพฯ: กรม.
- กองส่งเสริมพืชสวน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2545). *คู่มือพืชสมุนไพรและเครื่องเทศ ชุดที่ 1 การปลูกพืชสมุนไพรและเครื่องเทศ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.). *ศูนย์ปฏิบัติการพืชเศรษฐกิจ*. (Online), 18 กันยายน 2562. <http://www.dnp.go.th/EPAC/Herb/26rangjeed.htm>.
- สมชัย นิจนานิช. (2556). *รายงานการสาธารณสุขไทยด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก 2554-2556*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: สำนักข้อมูลและประเมินผลกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2555). *คู่มือการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร*. กรุงเทพฯ: มูฟเม้นท์ เจน ทรี.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.). *ระบบฐานข้อมูลพรรณไม้ที่เหมาะสมกับระบบนิเวศและวิถีชีวิตชุมชน เพื่อลดมลพิษในพื้นที่จังหวัดระยองและพื้นที่ใกล้เคียงภายใต้โครงการชุมชนอยู่คู่อุตสาหกรรม*. (Online), 1 สิงหาคม 2562. http://www.onep.go.th/plant/main_report.php.
- ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา. (2562). *ภูมิอากาศจังหวัดสกลนคร*. (Online), 25 กันยายน 2562. <http://climate.tmd.go.th>.
- Ekor, M. (2014). The growing use of herbal medicines: issues relating to adverse reactions and challenges in monitoring safety. *Frontiers in pharmacology*, 4, 177.
- Pantanahiran, W., & Kriengkraipetch, S. (2015). *The classification of suitable areas for agriculture in Sakaeo Province, Thailand*. In 2015 Fourth International Conference on Agro-Geoinformatics (Agro-geoinformatics) (pp. 246-251). IEEE.

- Piri, I., Moosavi, vo M., Taheri, A.Z., Alipur, H., Shojaei, S., & Mousavi, S.A. (2019). The spatial assessment of suitable areas for medicinal species of Astragalus (*Astragalus hypsogeton* Bunge) using the Analytic Hierarchy Process (AHP) and Geographic Information System (GIS). *The Egyptian Journal of Remote Sensing and Space Science*, 22(2), 193-201.
- Tripathy, V., Basak, B.B., Varghese, T.S., & Saha, A. (2015). Residues and contaminants in medicinal herbs—A review. *Phytochemistry Letters*, 14, 67-78.
- Tsou, M.H., & Smith, J. (2011). Free and Open Source software for GIS education. *San Diego*.
- Wongkongkathep, S., Prasertsiripong, N., Stlenrut, P., Chantraket, R., & Sonksakda, M. (2017). *Thai traditional and Alternative Health Profile: Thai Traditional Medicine, Indigenous Medicine and Alternative Medicine 2014-2016*. Nonthaburi: Department of Thai Traditional and Alternative Medicine, Ministry of Public Health.
- World Health Organization. (2001). *Legal status of traditional medicine and complementary* (No. WHO/EDM/TRM/2001.2). Geneva: World Health Organization.

An Investigation of the Perceptual Learning Style Preferences of Thai University Students in the EFL Learning Context

การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในบริบทการเรียนของชาวไทยผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ

Tuna Girgin¹, Asama Tasanameelarp²

ทูนา เกอร์กิน¹, อัสม่า ทรรศนะมีลาม²

Received: 26 October 2020 **Revised:** 22 December 2020 **Accepted:** 15 January 2021

Abstract

Learning styles are some of the influential factors affecting language learning. Therefore, English language teachers should have information of their students' learning style preferences in order to create appropriate lesson plans and teaching techniques that suit with their students learning style preferences. This research aimed to examine Thai university EFL students' learning style preferences by employing a Perceptual Learning Style Preference Questionnaire (PLSPQ) as a research instrument. The participants were 174 second year students at a university in southern Thailand. The collected data were analyzed by using mean and the standard deviation. The results showed that Group learning was the most preferred learning style among Thai EFL university students ($\bar{X}=4.27$) followed by Auditory and Kinesthetic, Visual, and Tactile learning styles respectively while Individual was the less preferred learning style of the participants in this study ($\bar{X}=2.37$). It is evident from the findings that each student preferred a different style of learning. Based on this, it is recommended that English language teachers should be aware that they should offer a variety of teaching technics for their students and encourage them to use appropriate learning strategies for their successful language learning. Last but not least, it is recommended for English language teachers to study about their students' learning styles

¹ International College, Surat Thani Campus, Prince of Songkla University 84000
Tel: +66 077-278-801, E-mail: tuna.g@psu.ac.th

² International College, Surat Thani Campus, Prince of Songkla University 84000
Tel: +66 077-278-801, E-mail: asama.ta@psu.ac.th

¹ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
Tel: +66 077-278-801, E-mail: tuna.g@psu.ac.th

² วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
Tel: +66 077-278-801, E-mail: asama.ta@psu.ac.th

preferences at the beginning of the course, which may also help students to be self-aware of their own learning styles preferences.

Keywords: learning styles; successful language learning, Thai EFL learners

บทคัดย่อ

รูปแบบการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการเรียนภาษา ดังนั้นผู้สอนภาษาอังกฤษควรทราบข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนของตนเองพึงพอใจ เพื่อจะได้ใช้ข้อมูลในการเตรียมแผนการสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนตนเอง งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ที่พึงพอใจเป็นเครื่องมือวิจัยในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่สองของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการเรียนรู้โดยการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นรูปแบบที่นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.27$) รองลงมาคือ รูปแบบการเรียนรู้โดยการฟัง รูปแบบการเรียนรู้โดยการปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่างๆ รูปแบบการเรียนรู้โดยการใช้สายตา และรูปแบบการเรียนรู้โดยการทำตามลำดับ ส่วนรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรูปแบบที่กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจน้อยที่สุด ($\bar{X}=2.37$) ผลการศึกษาค้างนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้เรียนแต่ละคนพึงพอใจรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้สอนภาษาอังกฤษควรมีการเตรียมวิธีการสอนที่หลากหลายและควรสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้กลวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับตัวเองเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน ข้อเสนอแนะประการสุดท้ายจากการวิจัยในครั้งนี้คือ ครูภาษาอังกฤษควรศึกษารูปแบบการเรียนรู้ที่พึงพอใจของผู้เรียนตนเองตั้งแต่ครั้งแรกที่สอน เพื่อจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงรูปแบบการเรียนรู้ที่ตนเองพึงพอใจ

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้, การประสบความสำเร็จในการเรียนภาษา, ชาวไทยผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ

Introduction

In our 'globalized' world, the rapid growth of English as a lingua franca and its crucial role in all spheres of social life are not deniable. In Today's modern world, The English Language, in many countries, especially those stated by Kachru (1985) in his expanding circle, has been accepted as an important language not only for international education and business contexts but also for

intra-national purposes. As a result, English has become a preferred language by everyone throughout their formal and informal education. In fact, since many of these EFL countries all across the world are struggling to compete in the rapidly growing global economy and to try to be part of some sort of economic union, English language education has undoubtedly become a crucial part of human capital to invest in so as to develop human resources

who are skilled in and capable of being successful economic competitors.

In the current new global economy, such a national mandate requires Thai students to improve their English proficiency in four skills; listening, speaking, reading, and writing, as English has and will become a communicative language tool at an international scale. Since there is a mandatory need for such improvement in Thailand's higher education to meet its national expectation, this seems to be an urgent matter. Thai EFL students are encouraged to study English at all education levels. However, a number of research studies have revealed that Thai students lack English communication and that the low English proficiency of Thai EFL students in Higher education is brought on by a variety of imperfect circumstances. (Tasanameelarp & Girgin, 2020; Tipmontree & Tasanameelarp, 2018)

It was stated by Ellis (1985) that many general factors such as learning age, aptitude, intelligence, cognitive style, attitudes, motivation and personality influence second /foreign language learning. Thus, to create effective English language lessons, English language teachers must consider many factors affecting students learning such as the language level of their students, their educational and cultural background, levels of motivation, and their language learning styles. Among these factors, learning styles, being a main factor in psycholinguistic studies, have

aroused a great deal of attention over the last three decades (Harmer, 2011).

There is a strongly held view that the manner in which individuals choose to or are inclined to approach a learning situation has an impact on performance and achievement of learning outcomes (Cassidy, 2004). Since each student differently acquires and approaches new knowledge in learning, it is very important that English language teachers should prepare their lesson plans by considering different kinds of learning behaviors of their students and design their lesson plans accordingly (Shaw & Marlow, 1999).

It is stated by several scholars that learning styles are internally based on characteristics broadly referring to individual differences of learners and not often perceived intentionally or consciously used by learners during the process of intake and comprehension of new information. Learning style is described by Kolb (1984) and Honey and Mumford (1992) as the preferred or habitual ways that an individual uses while processing and transforming knowledge. It is stated by Kolb (1984) that individual differences and psychological characteristics are closely related to each other and how specific strategies an individual chooses when learning are determined by psychological characteristics, Keefe (1987) describes learning styles as cognitive, affective, and psychological indicators that show how learners perceive, interact with and respond to the learning environment. Learning styles are divided into

three main categories, which are, sensory styles that focus on physical channels such as ears, eyes, and touch, personality styles that are related to individual's behaviours, and lastly, cognitive styles that are grounded on learner's thinking process (Christison, 2003).

According to the model constructed by Reid under sensory styles. There are six learning style preferences that describe learners' characteristics, which are as follows:

1) Visual: those who have visual learning style learn better and more effectively through the eyes

2) Auditory: those who have auditory learning style learn better and more effectively through the ears

3) Tactile: those who have tactile learning style learn better and more effectively through touch

4) Kinesthetic: those who learn better and more effectively through complete body experience

5) Group: those who learn better and effectively through working with others

6) Individual: those who learn better and more effectively through working alone

Due to the aforementioned advantages of knowing students' learning styles, this research attempted to examine Thai EFL undergraduate students' Perceptual Learning Style Preferences in one public university of Thailand to gain information for more effective lessons and activity preparation. It is expected that the results

of the study will be beneficial for both teachers and students. Thus, teachers are able to employ the techniques that they think will fit well with the preferred learning styles of their students, thereby encouraging them to use proper learning strategies in the class.

Objective of the Study

This current study was conducted to investigate Thai EFL undergraduate students Perceptual Learning Style Preferences.

Research Methodology

Participants

For the purpose of convenience, one course of 174 English for Business Communication students at one public university in Thailand were chosen to participate in this study. The data were collected in the first semester of the 2020 academic year. The participants were asked to fill in the questionnaires voluntarily and then sent the questionnaires back to the researchers.

Research Instruments

Perceptual Learning Style Preference Questionnaire (PLSPQ)

A Perceptual Learning Style Preference Questionnaire (PLSPQ) was adopted from Reid, (1987). This instrument was used to evaluate preferred learning styles of students based on how students learn best using their perceptions: Visual, Auditory, Kinesthetic, and Tactile preferences, and two social aspects of learning: Group and Individual preference. In

fact, there are many frameworks of learning styles, but in this study a Perceptual Learning Style Preference Questionnaire (PLSPQ) was chosen as the instrument as it has been extensively employed by many studies to investigate learners' perceptual learning style preferences especially in EFL contexts. Moreover, the questionnaire has a high reliability in general (Wintergerst, DeCapua, & Verna, 2002).

The questionnaire consisted of 30 items. Each dimension had five items. For the visual dimension, it included items 6, 10, 12, 24 and 29. Auditory covered 1,7, 9, 17 and 20. Kinesthetic, involved items 2, 8, 15, 19 and 26. Items 11, 14, 16, 22, and 25 were under Tactile. The Group was from items 3, 4, 5, 21 and 23. Lastly, Individual was related to items 13, 18, 27, 28 and 30. The PLSPQ was in a form of a typical five-level Likert item. The meaning of each scale was as follows: 1-strongly dislike, 2- dislike, 3- undecided, 4-prefer, and 5-strongly prefer.

Data collection procedure

At the beginning of the semester, the researchers made an appointment with the second-year students who enrolled in the 936-216 Critical Reading course to ask for their interests in joining the study. In the meeting, the researchers explained the research objective as well as the procedures. The participants were also informed that all of their answers *would be kept strictly confidential and would not affect their grades in the course. Then, the Perceptual Learning Style*

Preference Questionnaires were delivered to the participants and were collected back a week later. There were 174 questionnaires to be analysed.

Data analysis

The scores from *the* Perceptual Learning Style Preference Questionnaire were analysed using descriptive statistics. The mean and standard deviation were used to interpret the level preference results by using the following scales based on means.

4.21-5.00	Strongly prefer
3.41-4.20	Prefer
2.61-3.40	Undecided
1.81-2.60	Dislike
1.00-1.80	Strongly dislike

Results

The data obtained from the Perceptual Learning Style Preference Questionnaires were analysed in order to present Thai EFL undergraduate students' Perceptual Learning Style Preferences. The results of this analysis are shown below.

There were 174 students participating in this research, with ages ranging from 19 to 21 years old. They all were the second-year students majoring in English for Business Communication.

The majority of the participants were female (82.84%), and the minority were male students (17.16%).

As shown in Table 1, of the six learning styles, group learning with a mean score of

4.27 was the most preferred learning style by the participants over Auditory (3.79), Kinaesthetic (3.76), Visual (3.55), and Tactile (3.33) and Individual (2.36). For the Individual learning style, most of the students reported

that they disliked this aspect of learning style (\bar{X} =2.36). The average score of the learning styles preferences was at the prefer level (\bar{X} =3.51).

Table 1 *the Participants' Perceptual Learning Style Preference of each dimension*

Learning Styles	Mean	S.D.	Level Preferences
Visual	3.56	0.98	Prefer
Auditory	3.79	0.98	Prefer
Kinesthetic	3.76	0.98	Prefer
Tactile	3.33	0.98	Prefer
Group	4.27	0.88	Strongly prefer
Individual	2.37	1.16	Dislike
Average	3.51	0.99	Prefer

Discussion and Conclusions

The results of this study indicated that of the six learning styles categories, the predominant learning style as preferred by Thai University EFL students was the Group learning style. The students' least preferred learning style was the Individual learning style. Based on the results, it can be implied that the participants in this study preferred Group learning style more than Individual learning style. In other words, they prefer to study in groups rather than individually. One possible explanation for this is that the Thai nature of collectivist cultures leads Thai EFL students to prefer to learn in groups rather than as individuals (Thongprasert, 2005).

Besides, since the concept of social hierarchy in Thai culture is one of the main influential factors affecting the learning styles of Thai EFL students, they are more likely to choose to be passive learners and to shy away from asking questions or to share their ideas in the class with their teachers (Kirkpatrick & Young, 2014). They tend to interact more with their peers rather than with their teachers. Unsurprisingly the second most preferred learning style by the participants in this study was Auditory learning style. Apparently, the students were familiar with the traditional teaching method in which most of the Thai teachers play an active and central role in the class, acting as the sole supplier of knowledge

and viewing students as empty vessels who passively receive information.

To sum up, the present study provides useful information regarding Thai university EFL students' learning styles. It is shown that the majority of Thai EFL students prefer more teacher-centered learning styles since Thai culture and the students' experiences of learning affect their preferred styles of learning. It is very challenging for Thai EFL teachers, especially those who teach in the tertiary level, to create effective lessons and provide appropriate activities in order to immerse their students in participating more actively in learning. That being said, it is of great importance that Thai EFL teachers should create appropriate learning environments by offering varieties of teaching methodologies that will match up with their students' learning styles and support them to employ other learning styles in their learning process for better learning outcome.

Recommendation for Further Study

This research aimed to provide information on the preferences of Thai university EFL students' learning styles. It is suggested that other individual variables such as gender or English proficiency influencing the learners' learning styles should also be examined. Thus, more information on this field can be obtained.

Moreover, it is recommended to investigate both learning style preferences and learning strategies in language learning as well as examining the correlation between them. Thus, the results can be more useful for EFL teachers how to effectively approach their language instruction.

Acknowledgements

The authors would like to express special thanks to all participants in this study as well as International College, Surat Thani Campus, Prince of Songkla University.

References

- Cassidy, S. (2004). Learning styles: An overview of theories, models, and measures. *Education Psychology*. 24(4). 419-444.
- Christison, M.A. (2003). Learning styles and strategies, In D. Nunan (Ed.), *Practical English language teaching* (p.270). Singapore: McGraw-Hill.
- Ellis, A. (1985). Expanding the ABC's of RET. In M. J. Mahoney & A. Freeman (Eds.), *Cognition and psychotherapy* (pp. 313–323). New York: Plenum.
- Harmer, J. (2011). *The Practice of English Language Teaching*. Harlow: Pearson Longman.
- Honey, P and Mumford, A. (1992). *The manual of learning styles*. Maidenhead: Peter Honey.
- Reid, M.J. (1987). Perceptual learning style preference questionnaire.

- Kachru, B.B. (1985) Standards, codification and sociolinguistic realism: the English language in the outer circle. In R. Quirk and H.G. Widdowson (Eds), *English in the world: Teaching and learning the language and literatures* (pp. 11-30). Cambridge: Cambridge University Press.
- Keefe, J.W. (1987). *Learning Styles: Theory and practice*. Reston, VA: National Association of Secondary School Principals.
- Kirkpatrick, R. & Young, D. (2014). Roads to nowhere: the effects of culture on Thai learners of English. *Asian Journal of English Language Teaching*, 24. 161-170.
- Kolb, D.A. (1984). *Experiential learning: Experience as a source of learning and development*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Raymond, C.L., & Choon, T.T. (2017). Understanding Asian Students Learning Styles, Cultural Influence and Learning Strategies. *Journal of Education & Social Policy*, 7(1). 195-210.
- Shaw, G., & Marlow, N. (1999). The Role of Student Learning Styles, Gender, Attitudes and Perceptions on Information and Communication Technology Assisted Learning. *Computers & Education*, 33(4), 223-234.
- Tasanameelarp, A. & Girgin, T. (2020). The use of role-play activities to reduce Thai EFL learners' speaking anxiety. *UDRU Journal of Humanities and Social Sciences*, 9(1).
- Thongprasert, N. & Burn, J. (2003). *Identifying strategies for effective virtual education delivery in Thailand*. Retrieved from <http://aisel.aisnet.org/pacis2003/23>.
- Tipmontree, S. & Tasanameelarp, A. (2018). The Effects of Role-Playing Simulation Activities on the Improvement of EFL Students' Business English Oral Communication. *The Journal of Asia TEFL*, 15(3), 735-749.
- Wintergerst, A.C., DeCapua, A., & Verna, M.A. (2002). An Analysis of One Learning Styles Instrument for Language Students. *TESL Canada Journal*, 20(1), 16-37.

การเตรียมความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกาย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

Preparation of the Fitness Center at the College of Sports Science and Technology, Mahidol University to support the aging society

มานิตย์ บุปผาสุษ¹, เพ็ญสินี พนาสิริวงศ์¹, สุวิชา เข้มเพชร¹

Manit Bubphasook¹, Pensinee Panasirivong¹, Suvicha Kempetch¹

Received: 13 December 2020

Revised: 16 February 2021

Accepted: 4 march 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลการเตรียมความพร้อมในการให้บริการของศูนย์ออกกำลังกาย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดลเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยการเตรียมความพร้อมใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านห้องออกกำลังกาย 3) ด้านการให้บริการ 4) ด้านบุคลากรผู้ให้บริการและ 5) ด้านความปลอดภัยและมาตรการกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ตามข้อแนะนำมาตรฐานสถานประกอบการด้านการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ฉบับที่ 1 พ.ศ.2557 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของศูนย์ออกกำลังกาย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ลูกค้ำที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน กลุ่มที่ 2 บุคลากรที่ปฏิบัติงาน ณ วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 12 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นตรงกันในด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านห้องออกกำลังกายและด้านความปลอดภัยและมาตรการกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน โดยให้ความสำคัญในด้านความสะดวกและความปลอดภัยมากที่สุด เช่น ปรับพื้นที่เพื่อป้องกันการลื่นล้ม การป้องกันอุบัติเหตุขณะออกกำลังกาย การจัดพื้นที่ออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะและการมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลที่พร้อมใช้งาน ส่วนในด้านการให้บริการนั้น ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มลูกค้ำให้ความสำคัญกับกิจกรรมออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่สร้างความสนุกสนาน มีความหลากหลาย ได้เข้าสังคมและสนใจกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพของผู้สูงอายุ ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มบุคลากรให้ความสำคัญกับการจัดรูปแบบ

¹ นักวิทยาศาสตร์การกีฬา สำนักงานสนับสนุนกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล หมายเลขโทรศัพท์ 0-2441-4295-8 E-mail: manit.bub@mahidol.ac.th

¹ Sport Scientist, Office of the Sports Activities and Exercise Support, College of Sports Science and Technology, Mahidol University. Tel: 02-441-4295-8, E-mail: manit.bub@mahidol.ac.th

การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุตามลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ทั้งในด้านสมรรถภาพของร่างกายและโรคประจำตัว การให้คำแนะนำการออกกำลังกายอย่างถูกต้อง ปลอดภัย ระวังการเกิดอุบัติเหตุและการบาดเจ็บของผู้สูงอายุ ในด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มลูกค้า ให้ความสำคัญด้านการมีจิตใจรักบริการ (service mind) การได้รับการดูแล เอาใจใส่และคำแนะนำอย่างใกล้ชิดจากบุคลากรผู้ให้บริการ ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มบุคลากร มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ

คำสำคัญ: ศูนย์ออกกำลังกาย, การออกกำลังกาย, ผู้สูงอายุ, สังคมผู้สูงอายุ

Abstract

This research studied the preparedness of the Fitness Center's services at the College of Sports Science and Technology, Mahidol University, to support the aging society. It was a qualitative study using the interviewing method. The data were collected through structured interviews to examine the Fitness Center's preparation in five aspects, which were; 1) the building and environment, 2) the Fitness Center, 3) the services, 4) the service staff, and 5) the safety and emergency measures in accordance with the Standard for the Fitness-Center Business, Issue 1, B.E. 2557 (A.D. 2014), by the Ministry of Public Health. The key informants were the fitness center's stakeholders divided into two groups:- (1) the customer group with customers aged 51 years and over (12 persons) and (2) the personnel group comprising personnel working at the College of Sports Science and Technology, Mahidol University (12 persons). The sample groups were selected using the purposive sampling method. The data were analyzed using content analysis.

The study found that both groups had similar views on the building and environment, the Fitness Center, and the safety and emergency measures, with the highest importance being given to convenience and safety; for example, adjusting the area to prevent slipping, preventing accidents while exercising, providing exercise areas appropriate for the elderly, and first-aid equipment ready to use. For the services, the customer group focused on healthy exercise activities with fun, diversity, and socialization. They were also interested in educational activities concerning the health of the elderly, while the personnel-group informants focused on formulating appropriate exercise programs for the elderly that support their individual characteristics in terms of physical fitness and underlying disease. The group also focused on providing proper exercise advice, safety, and caution against accidents and injuries of the elderly. For the service-staff aspect, the customers focused on their service mind and being taken care of with close attention and receiving the staff's advice, while the personnel group focuses on their development and specialization in the exercise for the elderly.

Keywords: fitness center, exercise, elderly, aging society

บทนำ

ปัจจุบันแต่ละประเทศทั่วโลกกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ จากข้อมูลสถานการณ์ผู้สูงอายุในปีพ.ศ.2564 ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากสัดส่วนของผู้สูงอายุมีมากถึงร้อยละ 20 และในอีก 20 ปีข้างหน้า สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด จึงกล่าวได้ว่าใน พ.ศ.2564 ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ หรือ Aging Society (นิพพานัทธินทรทรัพย์, วัฒนวัตร จันครา และบุปผา ใจมัน, 2560) การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุมีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ สังคมและการบริหารประเทศ เพราะสัดส่วนของประชากรวัยทำงานที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุจะลดน้อยลง มีการประมาณการว่าในปี พ.ศ.2563 ประชากรวัยทำงาน 4 คน จะต้องดูแลผู้สูงอายุอย่างน้อย 1 คน (ศิริวรรณ ศิริบุญ และ ชเนตตี มิลินทางกูร, 2557) ดังนั้นในปีพ.ศ.2561 รัฐบาลจึงได้กำหนดให้วาระผู้สูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ มีการกำหนดแผนปฏิบัติการที่ครอบคลุมทั้งกลุ่มก่อนวัยสูงอายุ (25-59 ปี) และผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) โดยมีเป้าหมายให้ประชากรทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2561) อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุจะไม่มีผลกระทบต่อมากนักหากเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีจะไม่เป็นภาระพึ่งพิงของครอบครัวและยังคงสามารถทำงานหารายได้ให้กับตนเอง ซึ่งเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจในระดับจุลภาคและยังเป็นผลดีในระดับมหภาค คือสามารถลดงบประมาณด้านการรักษาพยาบาลจากภาครัฐลงได้อีกด้วย (ศิวิลาภ สุขไพบุลย์วัฒน์, 2560) จากสถานการณ์ดังกล่าว กรมสุขภาพจิตจึงส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ด้วยการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งไม่ได้มีส่วนช่วยแค่เพียงป้องกันความเจ็บป่วยทางกายเท่านั้น แต่ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดี เกิดความสนุกสนาน อารมณ์ดี มีความสุขและลดภาวะซึมเศร้าได้ นอกจากนี้ ยังมีหลายงานวิจัยที่พบว่า ผู้สูงอายุที่ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจะทำให้คงไว้ซึ่งความจำหรือทำให้ความจำดีขึ้น ความสามารถด้านสติปัญญาดีขึ้น สามารถป้องกันภาวะสมองเสื่อมและโรคอัลไซเมอร์ได้ (กรมสุขภาพจิต, 2563) ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงควรมีการออกกำลังกายที่เหมาะสมเป็นประจำร่วมกับมีโภชนาการที่ดี เพื่อช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงให้ทุกระบบในร่างกาย ลดความเสี่ยงของการเกิดโรคประจำตัวต่างๆ ลดความเสี่ยงของการหกล้ม รวมทั้งลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพและป้องกันความพิการได้ (WHO, 2010) ปัจจุบันพฤติกรรมของคนไทยมีแนวโน้มสนใจการออกกำลังกายตามกระแสใส่ใจสุขภาพเพิ่มขึ้น รวมถึงกลุ่มผู้สูงอายุและประชากรกลุ่มก่อนวัยสูงอายุที่มีความตระหนักในด้านการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพมากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการใช้บริการสถานประกอบการด้านการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้นตามไปด้วย (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2563)

ศูนย์ออกกำลังกาย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล มีพันธกิจในการให้บริการวิชาการด้านการออกกำลังกายและกีฬา เป็นศูนย์ออกกำลังกายแบบครบวงจรที่เปิดให้บริการแก่บุคลากร นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ผลการสำรวจช่วงอายุของผู้ใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายพบว่า มีผู้ใช้บริการที่มีช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไปประมาณร้อยละ 10 ซึ่งผู้ใช้บริการกลุ่มดังกล่าวจะเป็นลูกค้ากลุ่มผู้สูงอายุที่รักษาสุขภาพและมีความต้องการบริการที่สอดคล้องกับสภาวะสุขภาพและร่างกายของตนเอง ดังนั้น ศูนย์ออกกำลังกาย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล จึงเล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการของลูกค้า รวมถึงข้อมูลจากบุคลากรที่มีความรู้ด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมเพื่อให้บริการด้านการออกกำลังกายที่เหมาะสมและตรงตามความต้องการของลูกค้ากลุ่มผู้สูงอายุที่จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นตามลักษณะสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ของประเทศไทย

วัตถุประสงค์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการของลูกค้าและความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกาย เพื่อการเตรียมความพร้อมในการให้บริการของศูนย์ออกกำลังกาย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดลเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการการวิจัยในคน ชุดกลาง มหาวิทยาลัยมหิดล (MU-CIRB) รหัสโครงการ MU-CIRB 2020/330.1510 มีแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ซึ่งพัฒนามาจากการทบทวนเอกสารและเป็นไปตามมาตรฐานสถานประกอบกิจการด้านการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ฉบับที่ 1 ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านห้องออกกำลังกาย 3) ด้านการให้บริการ 4) ด้านบุคลากรผู้ให้บริการและ 5) ด้านความปลอดภัยและมาตรการกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน (กรมอนามัย, 2557) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงของเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการพิจารณาว่าข้อคำถามสามารถวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาหรือไม่ จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลจาก

กลุ่มตัวอย่างด้วยการสัมภาษณ์ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ในการให้บริการของศูนย์ออกกำลังกาย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ลูกค้าของศูนย์ออกกำลังกายที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป กลุ่มที่ 2 บุคลากรที่ปฏิบัติงาน วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในศูนย์ออกกำลังกายที่ได้มาตรฐาน จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ลูกค้าของศูนย์ออกกำลังกาย จำนวน 12 คน เป็นเพศชาย 5 คน เพศหญิง 7 คน อายุระหว่าง 51-59 ปี จำนวน 5 คน และอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน และ 2) บุคลากรที่ปฏิบัติงาน วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 12 คน ประกอบด้วยบุคลากรตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์การกีฬา 4 คน อาจารย์ 2 คน ผู้ช่วยวิจัยประจำหน่วยทดสอบสมรรถภาพทางกาย 1 คน ครูผู้สอนกิจกรรม 2 คน นักกายภาพบำบัด 1 คนและบุคลากรฝ่ายต้อนรับ 2 คน โดยผลการศึกษาด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สรุปได้ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่มมีข้อคิดเห็นสอดคล้องกันในทุกประเด็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกายด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ดังนี้

1.1 ควรปรับทางเดินให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ คือ มีทางลาด มีราวจับตลอดทางเดิน และปรับวัสดุปูพื้นทางเดินให้เป็นวัสดุที่ไม่ลื่น

1.2 มีแสงสว่างที่เพียงพอตั้งแต่ที่จอดรถทางเดินเข้าอาคารและภายในอาคารเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

1.3 ปรับปรุงระบบระบายอากาศในบริเวณห้องน้ำและห้องอาบน้ำเพื่อให้อากาศถ่ายเท จัดให้มีห้องน้ำเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ ภายในห้องน้ำมีสุขภัณฑ์ที่เหมาะสมและมีความปลอดภัย มีราวจับ มีอุปกรณ์ส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน มีไฟฉุกเฉิน ไฟสำรอง มีอุปกรณ์ที่จำเป็นในห้องน้ำอย่างครบถ้วน และหยิบใช้ได้ง่าย โดยห้องน้ำไม่ควรอยู่ในมุมอับและลึกเกินไปทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัย

1.4 ทางเดินเข้าสระว่ายน้ำควรมีราวจับโดยตลอด พื้นกระเบื้องต้องไม่ลื่นแม้ว่าจะเปียกน้ำ ควรจัดสรรพื้นที่ให้บริการในสระว่ายน้ำสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ติดตั้งอุปกรณ์ช่วยชีวิตกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน และมีเจ้าหน้าที่ดูแลอย่างใกล้ชิด

1.5 ควรจัดจุดต้อนรับให้สวยงาม น่ามอง เพื่อสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า มีเก้าอี้สำหรับการพูดคุย แนะนำหรืออธิบายรายละเอียด การให้บริการของศูนย์ออกกำลังกายสำหรับลูกค้าใหม่หรือผู้สนใจ มีพื้นที่สำหรับพักผ่อนหรือพักผ่อนสำหรับลูกหลานหรือผู้ที่มารับ-ส่ง ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เก้าอี้ ชูตรับแขก มุมหนังสือ ตู้กดน้ำดื่มและอาหารว่างแบบหยอดเหรียญ

1.6 มีที่จอดรถเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุที่ใกล้ศูนย์ออกกำลังกาย มีจุดรับ-ส่งบริเวณหน้าศูนย์ออกกำลังกายและมีจุดจอดรถสำหรับผู้พิการ

1.7 เพิ่มจุดบริการน้ำดื่มหรือตู้กดน้ำที่ผู้สูงอายุเข้าถึงได้สะดวก สะอาด ปลอดภัย ตรวจสอบคุณภาพน้ำอย่างสม่ำเสมอและดูแลพื้นที่โดยรอบไม่ให้เปียกน้ำเพื่อป้องกันการลื่นล้ม

2. การเตรียมความพร้อมด้านห้องออกกำลังกาย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่มมีข้อคิดเห็นสอดคล้องกันในทุกประเด็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกายด้านห้องออกกำลังกายเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ดังนี้

2.1 ปรับปรุงระบบระบายอากาศให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก โปร่ง โล่ง ไม่อึดอัด เช่น ปรับเพดานให้สูงขึ้น มีเครื่องฟอกอากาศ ติดตั้งพัดลมดูดอากาศ การเปิดประตูหน้าต่างในตอนเช้าให้อากาศบริสุทธิ์ได้หมุนเวียน

2.2 จัดพื้นที่ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีอุปกรณ์ออกกำลังกายที่เหมาะสมหรือออกแบบเพื่อผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เช่น อุปกรณ์ที่มีน้ำหนักไม่มากจนเกินไป มีอุปกรณ์ส่งสัญญาณกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน วัสดุปูพื้นไม่ลื่น ลดแรงกระแทกและมีนักวิทยาศาสตร์การกีฬาดูแลอย่างใกล้ชิด

2.3 อุปกรณ์ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุควรติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุขณะออกกำลังกาย เช่น จักรยานแบบมีพนักพิง ลู่วิ่งแบบที่มีราวจับและมีเชือกกันด้านหลัง

2.4 ห้องจัดกิจกรรมกลุ่มควรปรับอุณหภูมิห้องให้มีมาตรฐาน เหมาะสมสำหรับกิจกรรมแต่ละประเภท อากาศถ่ายเทได้อย่างสะดวก สะอาด จัดอุปกรณ์เป็นระเบียบเรียบร้อย รวมถึงจัดบรรยากาศให้มีความน่าสนใจ สนุกสนาน กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศในการออกกำลังกาย

3. การเตรียมความพร้อมด้านการให้บริการ

ในด้านการเตรียมความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกายด้านการให้บริการเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม มีทั้งข้อคิดเห็นร่วมกันและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในแต่ละกลุ่มดังนี้

3.1 ข้อคิดเห็นร่วมกันของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งกลุ่มลูกค้าและกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

3.1.1 ควรมีการคัดกรองสุขภาพโดยแพทย์อย่างละเอียดก่อนใช้บริการ เช่น อัตราการเต้นของหัวใจ ความดันโลหิต สภาวะของกระดูกและข้อ รวมถึงการคัดกรองโรคประจำตัว

3.1.2 จัดแผนการออกกำลังกายเฉพาะกลุ่มโรค เพื่อการบำบัดและปรับระดับประคองอาการของโรค เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคเกี่ยวกับกระดูกและข้อ ข้อสะโพกเสื่อม เป็นต้น และมีการติดตามผลสุขภาพโดยตลอด

3.1.3 มีกิจกรรมให้ความรู้หรือจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการออกกำลังกายให้ผู้สูงอายุทราบอย่างละเอียดก่อนใช้บริการ เช่น ด้านสรีระของร่างกาย การเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่ผู้สูงอายุ ข้อควรระวังในการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อลดความเสี่ยงในการบาดเจ็บจากการออกกำลังกายและการใช้ชีวิตประจำวัน

3.1.4 ประชาสัมพันธ์การให้บริการด้านการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เช่น ชุมชนโดยรอบ บุคลากรและครอบครัว ผู้ปกครองของนักศึกษา เป็นต้น

3.1.5 สนับสนุนการตลาดเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น ค่าสมัครสมาชิกอัตราพิเศษ

กรณีสมัครเป็นครอบครัว สมัครสมาชิกระยะยาว สมัครเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุ ให้ทดลองใช้บริการกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ก่อนการสมัครสมาชิก จัดกิจกรรมพิเศษประจำปี สำหรับสมาชิกที่ใช้บริการประจำ

3.2 ข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มลูกค้า มีดังนี้

3.2.1 จัดแผนออกกำลังกายเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุตามความเหมาะสม ควรเน้นจัดกิจกรรมออกกำลังกายแบบกลุ่มเนื่องจากผู้สูงอายุต้องการการเข้าสังคมร่วมไปกับการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โดยควรมีกิจกรรมวันละประมาณ 2-3 กิจกรรม และมีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้สูงอายุเลือกตามความสนใจ และปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ๆ อยู่เสมอ ไม่ซ้ำซาก

3.2.2 มีกิจกรรมสร้างความผ่อนคลายและสนุกสนานร่วมไปกับการออกกำลังกาย เช่น ลีลาศ รำวง กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการทำงานของสมอง ความจำ อาจมีบริการเสริมที่คิดค่าใช้จ่ายเพิ่ม เช่น การนวด หรือยืดเหยียดเพื่อผ่อนคลาย

3.2.3 จัดกิจกรรมพิเศษสำหรับผู้สูงอายุในช่วงเช้าหรือกลางวัน เนื่องจากเป็นช่วงเวลาของผู้สูงอายุหลังเกษียณมีเวลาว่าง และในช่วงเย็นอาจจัดให้เป็นกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัว

3.2.4 ให้การต้อนรับที่น่าประทับใจ และให้คำแนะนำกับลูกค้าใหม่ด้วยการพามาชมสถานที่และกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ลูกค้าใหม่ทราบรายละเอียดและรูปแบบของการให้บริการ

3.2.5 พัฒนาศูนย์ออกกำลังกายเพื่อการรักษาโรค โดยร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ภายในมหาวิทยาลัยในการส่งต่อผู้ป่วยหลังจากการรักษา เช่น จากโรงพยาบาลต่างๆ คณะ

แพทยศาสตร์ คณะกายภาพบำบัด เพื่อการฟื้นฟูสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน เช่น โรคกล้ามเนื้ออ่อนแรง ปัญหากระดูกและข้อ โรคหัวใจ และหลอดเลือด และโรคประจำตัวต่างๆ

3.2.6 ควรมีนวัตกรรมการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ เช่น โปรแกรมประยุกต์ในการประมวลผลความเคลื่อนไหวตลอดทั้งวันของผู้สูงอายุ เพื่อนำมาประกอบการจัดแผนออกกำลังกายให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุในแต่ละครั้ง โปรแกรมประยุกต์เพื่อการนัดหมายระหว่างลูกค้ำกับผู้ฝึกสอนส่วนตัว การประดิษฐ์อุปกรณ์ออกกำลังกายในรูปแบบต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ

3.2.7 มีการนำองค์ความรู้จากงานวิจัย งานบริการวิชาการ ซึ่งเป็นจุดเด่นของหน่วยงานมาพัฒนาการให้บริการด้านการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ

3.2.8 มีความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยในการพัฒนานวัตกรรมหรือปัญญาประดิษฐ์ เพื่อการพัฒนาเครื่องออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ

3.3 ข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

3.3.1 มีการตรวจสุขภาพลูกค้ำกลุ่มผู้สูงอายุโดยแพทย์อย่างละเอียด และแสดงผลการตรวจสุขภาพไว้ที่ประวัติลูกค้ำว่าลูกค้ำแต่ละคนมีจุดที่ต้องระมัดระวังและได้รับการดูแลเป็นพิเศษจุดใดบ้าง มีการประเมินสภาพร่างกายการทำงานของหัวใจ ความดันโลหิต กระดูกและข้อ โดยประเมินร่วมกับนักวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อให้จัดแผนการออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม ปลอดภัย โดยควรทดสอบสมรรถภาพของผู้สูงอายุทุกๆ 3 เดือน

3.3.2 ผู้สูงอายุที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการออกกำลังกายควรได้รับคำแนะนำอย่างใกล้ชิด

ชิด เกี่ยวกับรูปแบบการออกกำลังกายที่เหมาะสมจากนักวิทยาศาสตร์การกีฬา

3.3.3 จัดแผนออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ การทรงตัวและการสร้างสมดุลของร่างกาย เพื่อป้องกันการหกล้มและเพิ่มความยืดหยุ่นของร่างกาย

3.3.4 เน้นจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุมากกว่าการใช้อุปกรณ์หรือจัดแผนออกกำลังกายตามแบบแผน โดยเน้นการเสริมสร้างและกระตุ้นระบบการทำงานของร่างกาย การชะลอวัย พัฒนาสมอง เช่น โยคะ ไทเก๊ก ลีลาศ กระบี่กระบอง หมากกระดาน การใช้ยางยืด ชาราบำบัด การออกกำลังกายในน้ำ จักรยานในน้ำ เกม กิจกรรมที่ผ่อนคลาย สร้างความสนุกสนาน และกิจกรรมที่ลูกหลานมาร่วมกิจกรรมได้ด้วย เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว เช่น วอล์คแรลลี่ ปั่นจักรยานรอบมหาวิทยาลัย เป็นต้น

3.3.5 ให้ความรู้และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอในชีวิตประจำวัน ร่วมกับการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

3.3.6 เนื่องจากสรีระของผู้สูงอายุจะเปลี่ยนแปลงได้ช้า ดังนั้น การฝึกสอนกิจกรรมกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุ เช่น โยคะ ควรมีการแนะนำทั้งก่อนและหลัง เน้นท่าพื้นฐาน ระมัดระวังการบาดเจ็บ ผู้ฝึกสอนควรพิจารณาตามความพร้อมของผู้เล่นแต่ละคน ควรระมัดระวังท่าทรงตัว ท่าที่อันตรายต่อกระดูกต้นคอ ลดความหนัก ลดความเร็ว ลดท่ายาก ควรแนะนำให้ใช้อุปกรณ์เสริมในการออกกำลังกาย เช่น หมอนหนุน บล็อกโยคะ

3.3.7 จัดกิจกรรมค่ายผู้สูงอายุหลังการเกษียณ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย

3.3.8 ควรมีขั้นตอนให้บริการที่มีความร่วมมือและสอดคล้องกันในทุกฝ่าย ตั้งแต่ฝ่ายต้อนรับลูกค้า แพทย์ ฝ่ายทดสอบสมรรถภาพร่างกาย และนักวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อให้การบริการมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับลักษณะของผู้สูงอายุแต่ละคน

4. การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

ในด้านการเตรียมความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกายด้านบุคลากรผู้ให้บริการเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละกลุ่มมีข้อคิดเห็นดังนี้

4.1 ข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มลูกค้า มีดังนี้

4.1.1 บุคลากรควรมีใจบริการ (service mind) ทำให้ลูกค้ารู้สึกว่าเป็นบุคคลสำคัญ (VIP)

4.1.2 สร้างความประทับใจตั้งแต่ครั้งแรก ยิ้มแย้มแจ่มใส สนุกสนาน ให้ความสนใจลูกค้าสามารถสื่อสารกับผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะของผู้สูงอายุแต่ละคน

4.1.3 ควรมีการดูแล แนะนำผู้สูงอายุที่มาใช้บริการอย่างทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งกิจกรรมกลุ่มและการออกกำลังกายในห้องออกกำลังกาย เพื่อให้ผู้สูงอายุออกกำลังกายได้อย่างถูกต้องป้องกันอันตรายหรือการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขณะออกกำลังกาย และทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกปลอดภัย

4.1.4 ศึกษาความต้องการและวัตถุประสงค์ในการใช้บริการของผู้สูงอายุแต่ละคนอย่างชัดเจน เพื่อให้บริการได้ตรงตามความต้องการ

4.1.5 มีทักษะในการพูดคุยและให้คำแนะนำผู้สูงอายุตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

เนื่องจากผู้สูงอายุบางคนมีตัวตนสูง การให้คำแนะนำต้องพิจารณาตามความเหมาะสมไม่มากหรือน้อยจนเกินไป

4.1.6 หน่วยงานควรสนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ รูปแบบการออกกำลังกายใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ มีการศึกษาดูงานการให้บริการของภาคเอกชนเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการของศูนย์ออกกำลังกาย

4.2 ข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

4.2.1 นักวิทยาศาสตร์การกีฬาควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับรูปแบบการออกกำลังกาย การใช้อุปกรณ์ออกกำลังกายอย่างถูกวิธี เหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุแต่ละคน

4.2.2 มีนักวิทยาศาสตร์การกีฬาที่ผ่านการอบรม และเชี่ยวชาญเฉพาะทางเกี่ยวกับการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ รวมถึงการออกกำลังกายสำหรับผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวต่าง ๆ โดยให้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ คำนึงถึงความถูกต้องและความปลอดภัยของผู้สูงอายุเป็นหลัก ช่างสังเกต ใส่ใจอาการผิดปกติของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

4.2.3 นักวิทยาศาสตร์การกีฬาและผู้ฝึกสอนกิจกรรมกลุ่มควรมีความสามารถในการกระตุ้นและจูงใจผู้สูงอายุในการออกกำลังกาย เนื่องจากกลุ่มผู้สูงอายุอาจมีแรงจูงใจในการออกกำลังกายน้อยกว่ากลุ่มวัยอื่น ๆ

4.2.4 บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อรองรับชาวต่างชาติที่มีแนวโน้มจะย้ายถิ่นมาใช้ชีวิตหลังเกษียณในประเทศไทยมากขึ้น

5. การเตรียมความพร้อมด้านความปลอดภัยและมาตรการกรณีเกิดเหตุ

ฉุกเฉิน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่มมีข้อคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกายด้านความปลอดภัยและมาตรการกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ดังนี้

5.1 มีจุดส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือฉุกเฉินที่มองเห็นได้ชัดเจนในพื้นที่ออกกำลังกาย

5.2 มีความพร้อมของห้องพยาบาลและอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ที่เปิดให้บริการตลอดระยะเวลาการเปิดให้บริการของศูนย์ออกกำลังกาย

5.3 มีบุคลากรที่มีความรู้และผ่านการอบรมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น สามารถใช้เครื่องกระตุกหัวใจไฟฟ้าชนิดอัตโนมัติ (automated external defibrillator: AED) ได้อย่างถูกต้อง

5.4 ควรจัดบริเวณสระว่ายน้ำสำหรับผู้สูงอายุแยกจากบุคคลทั่วไป มีอุปกรณ์ช่วยชีวิตกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน และมีเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมการช่วยชีวิตและการปฐมพยาบาลดูแลความปลอดภัยให้กับลูกค้าตลอดเวลา

5.5 จัดกิจกรรมฝึกการช่วยเหลือตนเองจากอุบัติเหตุหรือสถานการณ์ฉุกเฉินทั้งในน้ำและในชีวิตประจำวันให้กับผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ

5.6 มีจุดจอดรถฉุกเฉิน และจุดรวมอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น รถเข็น ไม้ค้ำยัน

5.7 มีแผนรองรับการเกิดเหตุฉุกเฉินในทุกรูปแบบ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 2 กลุ่มสามารถสรุปและอภิปรายผลจำแนกตามมาตรฐานสถานประกอบกิจการด้านการออกกำลังกายเพื่อ

สุขภาพ ใน 5 ด้าน ได้ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกายด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกายด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไปในทิศทางเดียวกัน คือ ควรปรับพื้นผิวทั้งบริเวณในอาคาร ห้องน้ำ สระว่ายน้ำให้เป็นวัสดุที่ไม่ลื่น มีราวจับ มีอุปกรณ์ส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ไฟฉุกเฉิน ไฟสำรอง มีแสงสว่างที่เพียงพอ จัดให้มีห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ มีสุขภัณฑ์ที่เหมาะสมและมีความปลอดภัย ในส่วนของพื้นที่ต้อนรับควรจัดให้สวยงาม เพื่อสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า มีพื้นที่สำหรับพักผ่อนหรือพักคอยสำหรับผู้มารับ-ส่ง พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก มีที่จอดรถเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุและมีจุดรับ-ส่งที่ใกล้กับศูนย์ออกกำลังกาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรวิญา เรืองรุ่งรัตนกุล (2558) ที่พบว่าปัจจัยและแรงจูงใจที่ผู้สูงอายุเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายคือ เดินทางสะดวกสบาย มีที่จอดรถเพียงพอและมีความปลอดภัย

2. การเตรียมความพร้อมด้านห้องออกกำลังกาย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกายด้านห้องออกกำลังกายไปในทิศทางเดียวกัน คือ ควรปรับปรุงระบบระบายอากาศให้อากาศถ่ายเท ไม่อึดอัด จัดพื้นที่ออกกำลังกายเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีอุปกรณ์ออกกำลังกายที่เหมาะสมหรือออกแบบเพื่อผู้สูงอายุ โดยเฉพาะและติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุ มีอุปกรณ์ส่งสัญญาณกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน วัสดุปูพื้นไม่ลื่น ลดแรงกระแทก ในส่วนของห้องจัด

กิจกรรมกลุ่มควรปรับอุณหภูมิห้องให้มีความเหมาะสม อากาศถ่ายเทได้อย่างสะดวก จัดอุปกรณ์เป็นระเบียบเรียบร้อย รวมถึงจัดบรรยากาศให้มีความน่าสนใจ สนุกสนาน กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศในการออกกำลังกาย โดยความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของวรัญญา เรืองรุ่งรัตนกุล (2558) ที่พบว่าผู้สูงอายุต้องการให้ภายในห้องออกกำลังกายปลอดโปร่ง อากาศถ่ายเทได้ดี มีความปลอดภัยจากการออกกำลังกาย อุปกรณ์ออกกำลังกายและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เลือกใช้ต้องมีความเหมาะสม มีมาตรฐาน มีความปลอดภัยสูง หลากหลายและเพียงพอต่อการใช้งานของผู้สูงอายุที่มาใช้บริการ ซึ่งการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีเป็นการแสดงถึงความเอาใจใส่และไม่เอาเปรียบลูกค้า และมีการศึกษาที่พบว่าการมีสถานที่ออกกำลังกายและอุปกรณ์ออกกำลังกายที่เหมาะสม มีวิธีออกกำลังกายที่หลากหลาย เป็นปัจจัยสำคัญในการทำนายพฤติกรรมออกกำลังกายของผู้สูงอายุ (จรรเพ็ญ ภัทรเดช, 2559)

3. การเตรียมความพร้อมด้านการให้บริการ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกายด้านการให้บริการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ควรมีการคัดกรองสุขภาพและโรคประจำตัวโดยแพทย์อย่างละเอียดก่อนใช้บริการ โดยผู้ให้ข้อมูลกลุ่มบุคลากรมีความเห็นเพิ่มเติมว่าควรบันทึกผลการตรวจสุขภาพดังกล่าวไว้เป็นประวัติของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้ฝึกสอนทราบว่าผู้สูงอายุแต่ละคนมีจุดที่ต้องระมัดระวังและได้รับการดูแลเป็นพิเศษจุดใดบ้าง เพื่อให้จัดแผนการออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย ทั้งนี้เนื่องจากการออกกำลังกายในผู้สูงอายุเป็นกิจกรรมเคลื่อนไหวที่เพิ่มการใช้พลังงานนอก

เหนือจากการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน จึงควรต้องปรึกษาแพทย์ก่อนเสมอ เพื่อให้คำแนะนำวิธีการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับสภาวะสุขภาพของแต่ละคน โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวหรือข้อจำกัดทางกาย (ศิริมา เขมะเพชร, 2559) เช่นเกี่ยวกับการศึกษาของ วิไลวรรณ ทองเจริญ (2554) ที่พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวซึ่งอาจทำให้มีข้อจำกัดหรือเกิดภาวะแทรกซ้อนได้ง่ายขณะออกกำลังกายจึงต้องอยู่ในความดูแลของแพทย์อย่างใกล้ชิด ในด้านการจัดแผนหรือรูปแบบการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่าควรจัดแผนการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุตามความเหมาะสม เน้นจัดกิจกรรมออกกำลังกายแบบกลุ่ม เนื่องจากผู้สูงอายุต้องการการเข้าสังคมร่วมไปกับการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ มีกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการทำงานของสมองและความจำและควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เลือกตามความสนใจและปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ๆ อยู่เสมอ โดยจากการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุต้องการออกกำลังกายเป็นกลุ่มกับเพื่อนวัยเดียวกันมากกว่าการออกกำลังกายตามลำพัง โดยคาดหวังว่าการออกกำลังกายเป็นกลุ่มจะเป็นแรงสนับสนุนให้ตนเองออกกำลังกายได้อย่างเพลิดเพลินและต่อเนื่อง (จรรเพ็ญ ภัทรเดช, 2559) สอดคล้องกับการศึกษาของ จินตนา สุวิทวัส (2552) ที่พบว่าควรจัดกิจกรรมการออกกำลังกายที่สนุกสนาน กระตุ้นความสนใจให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการออกกำลังกายที่มีความสนุกสนานร่วมด้วยจะทำให้ปฏิบัติได้นานเป็นประจำ ทำให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกันและนำไปสู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การถามไถ่ข้อมูลต่างๆ ซึ่งกันและกัน (เอกศักดิ์ เสงสุโข, 2557) แต่ทั้งนี้ต้องหลีกเลี่ยงกิจกรรมเพื่อการแข่งขัน (บรรลุ ศิริพานิช, 2551) นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มลูกค้ำมีความเห็นว่า

ควรจัดแผนออกกำลังกายเฉพาะกลุ่มโรคเพื่อการบำบัดและประคับประคองอาการของโรค โดยอาจร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ภายในมหาวิทยาลัยในการส่งต่อผู้ป่วยหลังจากการรักษาเพื่อการฟื้นฟูสภาพร่างกายอย่างยั่งยืน เนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัว เช่น โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคของต่อมไทรอยด์ และโรคระบบกล้ามเนื้อ กระดูกและข้อ (สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์, 2553) ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้สูงอายุเป็นวัยที่ร่างกายอ่อนแอ เนื่องจากร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมถอย ทำให้กล้ามเนื้อลีบและเล็กลง เคลื่อนไหวเชื่องช้า เกิดอาการอ่อนเพลีย เบื่ออาหาร เจ็บป่วยง่ายและบ่อยขึ้น วิธีที่ดีที่สุดในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ คือการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ มีความหนัก ความนาน และรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อให้อวัยวะในระบบต่างๆ ของร่างกายที่ผิดปกติมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น (วิไลวรรณ ทองเจริญ, 2554) อีกทั้งควรมีนวัตกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เพื่อประมวลผลความเคลื่อนไหวตลอดทั้งวันของผู้สูงอายุ เพื่อนำมาประกอบการจัดแผนออกกำลังกายให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โปรแกรมประยุกต์ในการนัดหมายระหว่างลูกค้ากับผู้ฝึกสอนส่วนตัว มีการนำองค์ความรู้จากงานวิจัย งานวิชาการ มาพัฒนาการให้บริการด้านการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงมีความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนานวัตกรรมหรือปัญญาประดิษฐ์ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุต้องการโปรแกรมประยุกต์หรือแอปพลิเคชันที่ช่วยสร้างวินัยในการออกกำลังกายและรายงานผลลัพธ์การออกกำลังกายทั้งในศูนย์ออกกำลังกายและการใช้ชีวิตประจำวันอื่นๆ (วรัญญา เรืองรุ่งรัตนกุล, 2558) นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มบุคลากรมีความเห็น

เพิ่มเติมว่าควรเน้นการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างและกระตุ้นระบบการทำงานของร่างกายแบบลดแรงกระแทก การชะลอวัย พัฒนาสมองและสมาธิ เช่น โยคะ ไทเก๊ก ลีลาศ การออกกำลังกายในน้ำ ทั้งนี้เนื่องจากการออกกำลังกายในน้ำเป็นการออกกำลังกายแบบแอโรบิกที่มีการเคลื่อนไหวตลอดเวลาภายใต้แรงพยุงของน้ำ ส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถออกกำลังกายได้นานขึ้น โดยไม่มีความเสี่ยงต่อการหกล้ม (ยุพิน หมั่นทิพย์ มั่นนงญา จิตรัตน์ และวิลาสินี ผั่วชนะ, 2562) รวมถึงควรจัดกิจกรรมที่ผ่อนคลาย สร้างความสนุกสนาน เปิดโอกาสให้ลูกหลานมาร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว เพราะรูปแบบการออกกำลังกายที่มีความสนุกสนานหรือทำกิจกรรมเป็นกลุ่มเพื่อเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมออกกำลังกายที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (ชลธิชา จันทศิริ, 2559) และควรส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวให้การสนับสนุน ช่วยเหลือในการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ (พิมพ์ภา ปัญญาใหญ่, 2555) นอกจากนี้ควรจัดแผนออกกำลังกายเพื่อสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ การทรงตัวและการสร้างสมดุลของร่างกาย เพิ่มความยืดหยุ่นของร่างกาย เพื่อป้องกันการหกล้มและการบาดเจ็บ โดยผู้ฝึกสอนควรพิจารณาตามความพร้อมของผู้สูงอายุแต่ละคนและควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอในชีวิตประจำวัน ร่วมกับการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ จากการศึกษาพบว่าการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ คือ การออกกำลังกายที่ช่วยเพิ่มความทนทานของหัวใจและหลอดเลือดแบบแอโรบิก ที่มีการเคลื่อนไหวร่างกายโดยใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่หลายมัดไปพร้อมๆ กัน มีการเกร็งและผ่อนคลายเป็นจังหวะโดยเฉพาะบริเวณกล้ามเนื้อขางลำตัวและต้นแขน ซึ่งเป็นบริเวณที่มักจะอ่อนแรง (ปิยะภัทร เดชพระธรรม, 2556) และควรออกกำลังกาย

แบบแอโรบิกควบคู่ไปกับการฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ซึ่งจะช่วยป้องกันการหกล้มได้ (อรรถนพ นันถือตรง และดิศพล บุปผาชาติ, 2562) และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้สูงอายุควรออกกำลังกายอย่างน้อย 150 นาทีต่อสัปดาห์ ด้วยความแข็งแรงระดับปานกลาง หรือ 75 นาทีต่อสัปดาห์ด้วยความแข็งแรงระดับมากหรือออกกำลังกายด้วยความแข็งแรงระดับปานกลางสลับกับความแข็งแรงระดับมาก โดยการออกกำลังกายนี้ควรกระทำต่อเนื่องกันแต่ละครั้งไม่น้อยกว่า 30-60 นาทีต่อวัน อย่างน้อย 3-5 วันต่อสัปดาห์หรืออย่างน้อย 30 นาทีต่อครั้งเป็นประจำทุกวัน (ศิริมา เขมะเพชร, 2559) นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสองกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรมีกิจกรรมให้ความรู้ การสัมมนา จัดค่ายผู้สูงอายุหรือจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการออกกำลังกายเพื่อให้ความรู้กับผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์การให้บริการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของศูนย์ออกกำลังกายให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย มีการต้อนรับที่น่าประทับใจและให้คำแนะนำกับลูกค้าใหม่ มีการสนับสนุนการตลาดเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น คำสมัครสมาชิกอัตราพิเศษกรณีสมัครเป็นครอบครัว สมัครสมาชิกระยะยาว สมัครเฉพาะกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในช่วงกลางวัน และการทดลองใช้บริการกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงนำเสนอจุดเด่นให้ลูกค้าได้ทดลองใช้บริการก่อนการสมัครสมาชิก จัดกิจกรรมพิเศษสำหรับสมาชิกที่ใช้บริการประจำ สอดคล้องกับการศึกษาด้านกลยุทธ์การตลาดของศูนย์ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุที่มีการส่งเสริมการขายด้วยการมีบัตรเชิญให้ทดลองใช้บริการให้กับลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเพื่อดึงดูดความสนใจ (วรัญญา เรื่อง รุ่งรัตนกุล, 2558)

4. การเตรียมความพร้อมด้านผู้ให้บริการ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของศูนย์ออกกำลังกายด้านผู้ให้บริการ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มลูกค้ามีความคิดเห็นว่าคุณให้บริการในทุกตำแหน่งควรสร้างความประทับใจตั้งแต่ครั้งแรก มีใจบริการ (service mind) ยิ้มแย้มแจ่มใส สนุกสนาน ให้ความสนใจลูกค้า มีทักษะในการพูดคุยและให้คำแนะนำ สามารถสื่อสารกับผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะของผู้สูงอายุแต่ละคน ให้คำแนะนำและดูแลผู้สูงอายุที่มาใช้บริการอย่างทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติ แนะนำวิธีการออกกำลังกายอย่างถูกต้องเพื่อป้องกันอันตรายหรือบาดเจ็บ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกปลอดภัย โดยควรศึกษาความต้องการและวัตถุประสงค์ในการใช้บริการของผู้สูงอายุแต่ละคนอย่างชัดเจน เพื่อให้บริการได้ตรงตามความต้องการ นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่าหน่วยงานควรสนับสนุนบุคลากรให้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ รูปแบบการออกกำลังกายใหม่ๆ ที่มีประโยชน์กับผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ มีการศึกษาดูงานการให้บริการของภาคเอกชน ในส่วนของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มบุคลากรมีความเห็นเพิ่มเติมโดยมุ่งเน้นประสิทธิผลของการให้บริการ คือ นักวิทยาศาสตร์การกีฬาควรให้คำแนะนำถึงรูปแบบการออกกำลังกาย การใช้อุปกรณ์ออกกำลังกายอย่างถูกวิธี เหมาะสมกับร่างกายของผู้สูงอายุแต่ละคน มีบุคลากรที่ผ่านการอบรมและเชี่ยวชาญเฉพาะทางเกี่ยวกับการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ รวมถึงรูปแบบการออกกำลังกายสำหรับผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวต่างๆ โดยคำนึงถึงความถูกต้องและความปลอดภัยของผู้สูงอายุเป็นหลัก ต้องมีข้อมูลว่าผู้สูงอายุแต่ละคนมีความเสี่ยงที่จุดใดเพื่อระมัดระวังเป็นพิเศษขณะออกกำลังกาย ช่างสังเกต ใส่ใจอาการผิดปกติของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ในส่วนของผู้ฝึกสอนกิจกรรมกลุ่มต้องมีความสามารถในการกระตุ้นและจูงใจผู้สูงอายุในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โดยการ

ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนจะทำให้เกิดความมั่นใจในการออกกำลังกายมากขึ้น (ศิริรัตน์ ปานอุทัย, ดวงฤดี ลาสุชะ และกนกพร สุคำวัง, 2551) โดยกลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้บริการศูนย์ออกกำลังกาย GeRon Fitness Club ให้ความเห็นว่า การได้รับความดูแลจากทีมนักวิทยาศาสตร์การกีฬาที่มีประสบการณ์และเป็นผู้เชี่ยวชาญในการออกกำลังกายอย่างใกล้ชิด และมีการออกแบบรูปแบบการออกกำลังกายที่เฉพาะเจาะจงกับผู้สูงอายุในแต่ละรายเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกใช้บริการ (วรัญญา เรืองรุ่งรัตนกุล, 2558)

5. การเตรียมความพร้อมด้านความปลอดภัยและมาตรการกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน

ในด้านการเตรียมความพร้อมด้านความปลอดภัยและมาตรการกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันในทุกประเด็น กล่าวคือ ควรมีจุดส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือฉุกเฉินที่มองเห็นได้ชัดเจนโดยเฉพาะในห้องน้ำ ห้องอาบน้ำ ห้องซาวน่า มีห้องปฐมพยาบาลและอุปกรณ์ปฐมพยาบาลที่เปิดให้บริการตลอดระยะเวลาให้บริการของศูนย์ออกกำลังกาย มีบุคลากรที่มีความรู้และผ่านการอบรมการในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น สามารถใช้เครื่องกระตุกหัวใจไฟฟ้าชนิดอัตโนมัติ (automated external defibrillator: AED) ได้อย่างถูกต้อง มีจุดจอดรถฉุกเฉิน และจุดรวมอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น รถเข็น ไม้ค้ำยัน และมีแผนรองรับ

การเกิดเหตุฉุกเฉินในทุกรูปแบบ สำหรับสระว่ายน้ำ ควรจัดบริเวณสำหรับผู้สูงอายุแยกจากบุคคลทั่วไป มีอุปกรณ์ช่วยชีวิตกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน และมีเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมการช่วยชีวิตและการปฐมพยาบาลดูแลความปลอดภัยลูกค้าตลอดเวลา จัดกิจกรรมฝึกการช่วยเหลือตัวเองและผู้อื่นจากอุบัติเหตุหรือสถานการณ์ฉุกเฉินทั้งในน้ำและในชีวิตประจำวันให้กับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะมาตรฐานสถานประกอบการด้านการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ฉบับที่ 1 ด้านความปลอดภัยและมาตรการกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน (กรมอนามัย, 2557)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดังกล่าว ศูนย์ออกกำลังกาย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล รวมถึงศูนย์ออกกำลังกายครบวงจรอื่นๆ ควรมีการพัฒนาการบริการตามแนวทางข้างต้นเพื่อเตรียมความพร้อมการให้บริการสำหรับลูกค้ากลุ่มผู้สูงอายุที่จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอันสอดคล้องกับนโยบายวาระแห่งชาติในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุเพื่อการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ของประเทศไทย ในส่วนของข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาข้อมูลเชิงลึกในการให้บริการและศึกษาแผนการออกกำลังกายเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคหัวใจ ความดันโลหิต เบาหวาน กระดูกและข้อเสื่อม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2561). *มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระสังคมแห่งชาติ เรื่องสังคมผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามลดา.
- กรมสุขภาพจิต. (2563). *แนะผู้สูงวัยไทยเตรียมพร้อมก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์เน้นดูแลร่างกายจิตใจ และสังคม*. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2563, จาก: <https://gnews.apps.go.th/news?news=53662>.

- กรมอนามัย. (2557). *คู่มือข้อแนะนำมาตรฐานสถานประกอบการด้านการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ฉบับที่ 1*. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จรรยาเพ็ญ ภัทรเดช. (2559). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*. 3(2): 17-38
- จินตนา สุวิทวัส. (2552). การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้วยกายบริหารแบบไทยท่าฤๅษีดัดตน. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ*. 32(4): 84-92.
- ชลธิชา จันทศิริ. (2559). การส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุที่เปราะบาง. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 4(2): 1-13.
- นิพนพภัทร์ สิ้นทรัพย์, จิณวัตร จันครา และ บุปผา ใจมั่น. (2562). กิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการมีอายุที่ยืนยาว. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี*. 25(2): 229-246.
- บรรลุ ศิริพานิช. (2553). *คู่มือผู้สูงอายุ ฉบับสมบูรณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน
- ปิยะภัทร เดชพระธรรม. (2556). *การออกกำลังกายในผู้สูงอายุ. ในประเสริฐ อัสสันตชัย (บ.ก.), ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุและการป้องกัน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. (น. 399-424). กรุงเทพฯ: ยูเนี่ยนครีเอชั่น
- พิมผกา ปัญญาใหญ่. (2555). การออกกำลังกายแบบแอโรบิกสำหรับผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ*. 35(2): 140-148.
- ยุพิน หมั่นทิพย์, มนันชญา จิตรัตน์ และ วิลาสินี แก้วชนะ. (2562). ผลของโปรแกรมการออกกำลังกายในน้ำต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครศรีธรรมราช. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์*. 6(8): 3887-3900.
- วรัญญา เรืองรุ่งรัตนกุล. (2558). *สถานออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ GeRon Fitness Club*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิไลวรรณ ทองเจริญ. (2554). *ศาสตร์และศิลป์การพยาบาลผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริมา เขมะเพชร. (2559). การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาลตำรวจ*. 8(2): 201-211.
- ศิริรัตน์ ปานอุทัย, ดวงฤดี ลาคุช และกนกพร สุคำวัง. (2551). *การปรับพฤติกรรมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุโรคเรื้อรังในเขตภาคเหนือของประเทศไทย [รายงานการวิจัย]*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริวรรณ ศิริบุญ และ ชเนตติ มิลินทางกูร. (2546). *ภาวะเศรษฐกิจกับการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและครอบครัวในประเทศไทย: รายงานเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิวลภา สุขไพบลูย์วัฒน์. (2560). บทบาทของผู้สูงอายุต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศไทย. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 9(17): 176-191.

- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2563). *ออกกำลังกายฮิตปลูกกระแสธุรกิจรักสุขภาพ*. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2563. จาก: https://kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Pages/Fitness_BT.aspx
- อรรณพ นั้บถื่อตรง และดิศพล บุญผาชาติ. (2562). กิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุยุค 4.0. *วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพและการสาธารณสุขชุมชน*. 2(1): 78-90.
- เอกศักดิ์ เสงส์โซ. (2557). ศักยภาพของชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพด้วยการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ. *SDU Res. J.* 10(3): 129-142.
- World Health Organization. (2010). *Global recommendations on physical activity for health*. (online). Retrieved 19 October 2020 from: http://www.who.int/dietphysicalactivity/factsheet_recommendations/en/.

ภาพแทนชายรักชายในนวนิยายยาโออิ เรื่อง รักนี้บังเอิญคือคุณ

The Representation of Homosexual Men in the Yaoi Novel: My Accidental Love Is You

ภูวเดช ดวงมณี¹, ปันนดา เลอเลิศยุดิธรรม², นัทธไน ประสานนาม³

Phuwadech Doungmanee¹, Panunda Lerlertuttitham², Natthanai Prasannam³

Received: 30 November 2020

Revised: 16 February 2021

Accepted: 4 march 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนของชายรักชายในนวนิยายยาโออิเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ” ผลการวิจัยปรากฏภาพแทนชายรักชายที่สำคัญ 4 ภาพแทน ได้แก่ 1) ชายรักชายเป็นสิ่งผิดปกติที่สังคมไทยยังไม่สามารถยอมรับได้ 2) ชายรักชายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปิดเผยได้/ต้องปิดบังเป็นความลับ 3) ชายรักชายเป็นสิ่งที่ทำให้ครอบครัวผิดหวังและต้องอับอาย 4) ชายรักชายมักไม่ได้รับความรักที่จริงใจหรือต้องจ่ายเงินเพื่อแลกกับความรัก ภาพแทนดังกล่าวสะท้อนตอบโต้กับวาทกรรมชายรักชายที่ปรากฏอยู่ก่อนแล้วในสังคมไทย ประเด็นสำคัญที่ค้นพบคือ ผู้แต่งมักนำเสนอภาพแทนชายรักชายตามความเชื่อเดิมของสังคมไทยเพื่อสร้างความขัดแย้งอันจะนำมาซึ่งการปะทะกันของวาทกรรม โดยการสร้างตัวละครที่มีอคติกับชายรักชายให้กลายเป็นตัวละครร้ายและต้องพบกับจุดจบที่ไม่ดี เพื่อเป็นการลบล้างหรือทำลายความเชื่อเดิมของสังคม ทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อใหม่ให้คนที่ได้อ่านนวนิยายยาโออิเกิดความเข้าใจและมองเห็นชายรักชายในมุมที่ไม่เคยเห็นมาก่อน

คำสำคัญ: ภาพแทนชายรักชาย, นวนิยายยาโออิ, วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

Abstract

This article reports a study of the representation of homosexual men in the Thai yaoi novel—My Accidental Love Is You. The representation can be divided into four categories: 1) male homosexuality unacceptably deviates from the social norms 2) male homosexuality must not be “out” 3) male homosexuality brings disappointment and shame to the family, and 4) male homosexuality cannot earn true love; love must be purchased instead. All four types of representation resonate with the discourse on male homosexuality perpetuated within the Thai

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ประยุกต์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ Master's Program in Applied Linguistics, Faculty of Humanities, Kasetsart University

² Department of Linguistics, Faculty of Humanities, Kasetsart University

³ Department of Literature, Faculty of Humanities, Kasetsart University

society. Significantly, the author employs typical prejudices against male homosexuality to create conflicts within the plot. Along with discursive clashes challenging earlier beliefs, those who hold the prejudices tend to be judged by poetic justice. The author thus educates the society and reading public on alternatives views in relation to male homosexuality.

Keywords: representation of male homosexuality; yaoi novel; Critical Discourse Analysis

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นสังคมที่ไม่ได้มีการแสดงทัศนคติด้านลบต่อกลุ่มชายรักชายมากเท่ากับในอดีตซึ่งสังเกตได้จากการปรากฏตัวของชายรักชายในพื้นที่ของสื่อกระแสหลักที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากเดิมที่มองว่าชายรักชายเป็นเรื่องที่ผิดปกติ ผิดบรรทัดฐานของสังคม ชายรักชายเคยเป็นกลุ่มคนที่ถูกมองว่าเป็นผู้ป่วยทางจิตและจำเป็นที่จะต้องได้รับการรักษาทำให้ชายรักชายส่วนใหญ่พยายามดิ้นรนเพื่อแสดงจุดยืนของตนเองต่อสังคมและปกป้องตนเองจากข้อครหาของสังคม ด้วยการผลิตวาทกรรมโต้ตอบสังคมออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการเพื่อลงในนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์ การรณรงค์ต่างๆ การเกิดนิตยสารเฉพาะผู้อ่านกลุ่มชายรักชายโดยเฉพาะอย่างไรก็ตามแม้ว่าในปัจจุบันสังคมไทยดูเหมือนจะเปิดกว้างให้กับความหลากหลายทางเพศมากขึ้น แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่ากลุ่มคนในสังคมบางกลุ่มยังคงยึดติดอยู่กับค่านิยมและแนวคิดที่ฝังรากลึกจากวาทกรรมที่ถูกผลิตซ้ำในอดีต ดังนั้นจึงไม่สามารถพูดได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการยอมรับชายรักชายอย่างเปิดเผยเพราะถึงแม้ว่า “สังคมไทยในปัจจุบันจะไม่ได้อมองว่าชายรักชายเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายหรือต้องถูกลงโทษ แต่สังคมก็ไม่ได้ให้คุณค่ากับชายรักชายเทียบเท่ากับชายจริงหญิงแท้” (เทอดศักดิ์ รัมจำปา, 2545)

“นวนิยายวายยาโออิ (Yaoi)” เป็น

นวนิยายที่ดำเนินเรื่องด้วยตัวละครหลักที่เป็นชายรักชาย โดยนิชชาธิย์ เลิศวิชญโรจน์ (2560) ได้ให้ความหมายของคำว่า “Yaoi” ว่าเป็นคำที่เกิดจากความตั้งใจของนักวาดการ์ตูนชาวญี่ปุ่นชื่อ ยาฮีโกะ ซากาตะ และ อะกิโกะ ฮัตสึ ซึ่งเป็นการรวบรวมคำศัพท์ 3 คำ ได้แก่คำว่า Yama Nashi (ยามะ นาชิ) แปลว่าไม่มีจุดเด่น Ochi Nashi (โอชิ นาชิ) แปลว่าไม่มีประเด็น และ Imi Nacho (อิมิ นาโช) แปลว่าไม่มีความหมาย โดยสามารถแปลรวมได้ว่า “เรื่องราวที่ไม่มีเนื้อหาสาระใดๆ” ในเวลาต่อมา Yaoi ได้กลายเป็นรูปแบบงานที่เกี่ยวกับความรักและความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายด้วยกันซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากในกลุ่มหญิงสาวชาวญี่ปุ่นก่อนที่จะแผ่ขยายความนิยมมายังประเทศไทย เนื่องจากในประเทศไทยก็มีกลุ่มคนจำนวนไม่น้อยที่มีความสนใจในเรื่องราวความรักของชายรักชายเช่นกัน และจากกระแสความนิยมดังกล่าวนี้ทำให้มีการขยายตัวของกลุ่มผู้อ่านนวนิยายยาโออิอย่างกว้างขวางมากขึ้น ส่งผลสืบเนื่องให้นักเขียนนวนิยายยาโออิในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในระยะแรกนวนิยายยาโออิเริ่มมีการเผยแพร่ตัวบทผ่านทางอินเทอร์เน็ตและเป็นการเผยแพร่สำหรับกลุ่มคนที่มีความสนใจในตัวบทของนวนิยาย ยาโออิโดยเฉพาะเท่านั้น แต่ในเวลาต่อมาเมื่อความนิยมของนวนิยายยาโออิขยายวงกว้างมากขึ้นจึงเริ่มมีการตีพิมพ์ตัวบทของนวนิยายยาโออิและนำออกวางจำหน่ายตามร้านหนังสือชั้นนำทั่วไป กรุงเทพมหานครออนไลน์ (2563) ได้รวบรวม

ข้อมูลเกี่ยวกับกระแสความนิยมของยาโออิ พบว่ามีจำนวนนวนิยายยาโออิวางขายในร้านหนังสือชั้นนำทั้งหมดจำนวน 1,533 เรื่อง และมีสำนักพิมพ์เฉพาะกลุ่มยาโออิเป็นจำนวน 75 สำนักพิมพ์

ด้วยความนิยมของนวนิยายยาโออิดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้มีผู้ผลิตรายการโทรทัศน์จำนวนมากเล็งเห็นถึงกระแสนิยมดังกล่าว จึงได้หยิบยกเอาเรื่องราวจากตัวบทนวนิยายมาผลิตซ้ำในรูปแบบของ “ซีรีส์” หรือในภาษาไทยเรียกว่า “ละครชุด” ที่มีการแบ่งเนื้อเรื่องเป็นฤดูกาล (season) ซึ่งในแต่ละฤดูกาลนั้นอาจมีจำนวนตอนที่ยาวน้อยแตกต่างกันไป โดยที่โครงเรื่องหลักยังเป็นการเล่าเรื่องราวความรักที่ดำเนินเรื่องด้วยตัวละครหลักที่เป็นตัวละครชาย 2 ตัว เช่นเดียวกับ “Yaoi” ซึ่งนวนิยายยาโออิที่ได้ถูกหยิบยกมาดัดแปลงเป็นละครชุดและได้ออกอากาศทางโทรทัศน์นั้น ถือได้ว่าเป็นการต่อยอดและผลิตซ้ำภาพ “ชายรักชาย” ผ่านช่องทางการสื่อสารมวลชน กล่าวคือสื่อมวลชนสามารถสร้างและผลิตซ้ำวาทกรรม (discourse) ภาพแทน (representation) หรือความเชื่อของสังคมที่มีต่อชายรักชายได้อย่างแยบคาย ดังที่ จันทิมา ปัทมธรรมกุล (2550) ได้กล่าวไว้ว่า “วาทกรรมของสื่อมวลชนสามารถเป็นอำนาจแฝงเร้นที่แฝงตัวอยู่ในชีวิตประจำวันของทุกๆ คนได้อย่างแนบเนียนเพราะไม่ว่าจะเป็นคำพูด ภาพ ดนตรี หรือมุกตลก ฯลฯ ของเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอจากเทคนิคต่างๆ ล้วนนับเป็นภาษาที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์แฝงอยู่ทั้งสิ้นไม่ต่างไปจากวจนภาษาหรืออวัจนภาษาที่ปรากฏอยู่ในการสื่อสารประเภทอื่นๆ ซึ่งสามารถประกอบสร้างความรู้ความเชื่อหรืออัตลักษณ์ทางสังคมได้ เช่น ละครโทรทัศน์ที่มีภรรยาสร้างความหมายแก่ตัวละครเพศที่สามให้มีบุคลิกแบบคลั่งไคล้ผู้ชาย กรีดกราด และชอบใช้ความรุนแรง หรือการ(เลือก)นำเสนอข่าวที่ต่อยอดภาพลักษณ์ของ

คนกลุ่มนี้ไปที่ทิศทางเดียวกันในลักษณะแบบฉบับตายตัว” ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสนใจกับตัวบทนวนิยายยาโออิที่ได้ถูกนำมาผลิตซ้ำในรูปแบบของละครชุดเป็นอย่างมาก

นวนิยายยาโออิที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาคั้งนี้คือเรื่อง รักนี้บังเอิญคือคุณ เนื่องจากความน่าสนใจของตัวบทนวนิยายที่มีการนำเสนอเรื่องราวที่แตกต่างไปจากนวนิยายยาโออิโดยทั่วไปที่มักให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของชายรักชายตามแบบสังคมนิยมคติของชายรักชายอย่างสุดโต่งแต่ในขณะเดียวกันนวนิยายเรื่องรักนี้บังเอิญคือคุณกลับนำชุดความคิดด้านลบที่เปี่ยมไปด้วยอคติที่มีต่อชายรักชายมาใช้ในการสร้างสรรค์ตัวละครบางตัวขึ้นมาอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือการใช้ผู้แต่งเลือกที่จะหยิบยกเอาทัศนคติ ความคิด ความเชื่อด้านลบที่มีต่อชายรักชายมาสร้างปมความขัดแย้งให้กับตัวละครชายรักชายนั้น อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างชุดความคิดใหม่เกี่ยวกับชายรักชายเพื่อนำมาหักล้างกับชุดความคิดเดิมที่มีมาอย่างยาวนานในสังคมไทย อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการปะทะกันของวาทกรรมตามแนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์อีกด้วย

นอกจากนั้นหากมองในบริบทของสังคมจะเห็นว่าในขณะที่อุตสาหกรรมมวย (ยาโออิ) กำลังเติบโตอย่างรวดเร็วในประเทศไทยแต่ในทางกลับกันสังคมไทยกระแสหลักยังคงต่อต้านการแสดงออกของกลุ่มชายรักชายอย่างชัดเจน โดยซีรีส์เรื่อง บังเอิญรัก Love by Chance the Series ที่ดัดแปลงมาจากนวนิยายเรื่อง รักนี้บังเอิญคือคุณ ของผู้แต่งนามปากกา MAME ก็เป็นตัวอย่งของการต่อต้านการแสดงออกของชายรักชายที่ชัดเจน เนื่องจากเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2561 คมชัดลึกออนไลน์รายงานว่าสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 MCOT HD ได้สั่งระงับการออกอากาศของ

ซีรีส์เรื่องดังกล่าวก่อนการประกาศเปิดตัวเพียงไม่กี่ชั่วโมงทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก โดยคนส่วนใหญ่มีการคาดการณ์ว่าผู้บริหารของช่อง 9 MCOT HD ได้มีคำสั่งระงับการออกอากาศของซีรีส์เรื่องนี้เพราะไม่ต้องการนำเสนอเรื่องราวของเพศที่สาม โดยเฉพาะเรื่องของชายรักชาย โดยให้เหตุผลว่า “เรื่องความรักของเพศที่สามไม่จรรโลงใจ” ทำให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับความอคติและการกีดกันการนำเสนอเรื่องราวของเพศที่สาม แต่สุดท้ายซีรีส์เรื่องบังเอิญรัก Love by Chance the series ก็ได้ต่อสู้อันตรธานในการหาพื้นที่สื่อของตนเองเพื่อสานเจตนารมณ์เดิมที่ต้องการสร้างการรับรู้ให้กับเรื่องราวของชายรักชาย โดยได้ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ONE 31 ซึ่งเป็นหนึ่งในสถานีโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลเช่นเดียวกัน จึงสามารถกล่าวได้ว่านวนิยาย ยาโออิเรื่องรักนี้บังเอิญคือคุณเป็นนวนิยายที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก ในฐานะตัวบทว่าเพราะเหตุใดเรื่องราวของชายรักชายถึงได้กลายเป็นเรื่องต้องห้าม (ออกอากาศ) หรือเพราะว่าความอคติที่มีต่อชายรักชายในสังคมไทยนั้นไม่เคยจืดจางลงไปแม้แต่น้อย ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะสามารถแสดงให้เห็นถึงเป้าประสงค์ของผู้แต่งนวนิยายในการผลิตสร้างตัวบทและตัวละครที่มีรากฐานมาจากชุดความคิดเดิมของสังคมไทยที่เต็มไปด้วยอคติที่มีต่อชายรักชาย ว่าท้ายที่สุดแล้วชุดความคิดเหล่านั้นถูกใช้เพื่อเป็นชนวนในการสร้างชุดความคิดรูปแบบใหม่ในการหักล้างอคติ หรือเป็นเพียงแค่การตอกย้ำชุดความคิดเดิมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพแทนชายรักชายในนวนิยายยาโออิเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ”

ขอบเขตการศึกษาวิจัย

1. การศึกษาวิจัยมุ่งศึกษาภาพแทน “ชายรักชาย” จากบทสนทนาของตัวละคร บทบรรยายของผู้เขียน รวมถึงบริบทแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครชายรักชาย

2. นวนิยายยาโออิที่ใช้ในการศึกษา คือ นวนิยายเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ” ที่แต่งโดย MAME (นามปากกา) จำนวน 2 เล่ม 81 บท บทนำ 1 บท และบทส่งท้ายอีก 1 บท รวมทั้งสิ้น 83 บท

วิธีการศึกษา

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มีจุดประสงค์หลักในการแสดงให้เห็นถึงภาพแทนชายรักชาย ในนวนิยายยาโออิเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ”

ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเลือกนวนิยายยาโออิแบบเฉพาะเจาะจง โดยนวนิยายยาโออิที่จะนำมาใช้ในการศึกษานั้นจะต้องเป็นนวนิยายยาโออิที่ได้ถูกนำมาดัดแปลงเป็นละครชุดออกอากาศทางโทรทัศน์ ซึ่งตัวบทที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาก็คือ นวนิยายเรื่องรักนี้บังเอิญคือคุณ เนื่องจากการที่นวนิยายเรื่องหนึ่งได้ดัดแปลงเป็นบทละครและนำออกอากาศทางสื่อโทรทัศน์นั้นสามารถทำให้เรื่องราวของชายรักชายได้ถูกเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวางและเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพราะการสื่อสารผ่านสื่อโทรทัศน์ที่มีการใช้นักแสดงมาสวมบทบาทของตัวละครในนวนิยายยาโออินั้นถือเป็นการผลิตซ้ำตัวบทผ่านทางภาษา น้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง และอารมณ์ของตัวนักแสดงที่สวมบทบาทเป็นตัวละครในนวนิยายยาโออิได้อย่างแนบเนียน และด้วยเหตุผลนี้เองจึงสามารถกล่าวได้ว่าการศึกษาตัวบทถูกเผยแพร่ไปทางสื่อโทรทัศน์นั้น นอกจาก

ตัวบทที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครจะทำหน้าที่ในการสร้างภาพฝังจำให้กับกลุ่มผู้ชมได้อย่างง่ายดายแล้ว ภาพแทนที่ปรากฏยังสามารถสร้างหรือปลูกฝังแนวความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับชายรักชายในสังคมไทยได้อย่างแนบคาย

โดยนวนิยายเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ” เป็นเรื่องราวความรักของ “เอ้” ชายหนุ่มนักฟุตบอลคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่ไม่เคยมีความรักมาก่อน จนกระทั่งได้พบกับ “พีท” ชายหนุ่มลูกคุณหนูที่เติบโตมาภายใต้การเลี้ยงดูของคุณแม่เลี้ยงเดี่ยวอย่าง “พีชพรพร” แต่พีทกลับกลัวการมีความรักเพราะเคยผิดหวังจาก “พีทรมย์” ผู้ชายที่อาศัยรสนิยมทางเพศของเขาในการหาผลประโยชน์ และถึงแม้ว่าเอ้จะรับรู้ว่าเป็นเกย์เขาก็ไม่เคยรังเกียจและยังคอยปกป้องพีทตลอดมา จากความเป็นห่วงในฐานะเพื่อนคนหนึ่งค่อยๆ เริ่มแปรเปลี่ยนและก่อตัวเป็นความรักที่ทั้งสองต่างมีให้ต่อกัน แต่ทั้งคู่ก็ต้องฝ่าฟันกับบททดสอบที่หลากหลายทั้ง “น้องชมพู” เด็กหญิงมัธยมที่มาหลงรักเอ้อย่างหัวปักหัวปำ ในขณะที่พีทรมย์ยังคงคอยตามข่มขู่และขูดรีดเอาเงินจากพีทมาตลอดโดยอ้างว่าจะปล่อยคลิปปิดีโอแบล็กเมลล์พีทถ้าพีทไม่ยอมให้เงินเขา ยิ่งไปกว่านั้นเขายังลอบทำร้ายพีทอีกหลายครั้งแต่โชคดีที่เอ้มาช่วยไว้ได้ทัน โดยครั้งสุดท้ายเขาลักพาตัวพีทไปเพื่อหวังจะรุมโทรมพีทแต่ด้วยความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ ของเอ้ทำให้พีทรอดจากสถานการณ์เลวร้ายนั้นมาได้อย่างปลอดภัย

แต่ทั้งคู่ก็ต้องเจอกับบททดสอบสุดท้ายคือ “ธนูภูมิ” พ่อที่ไม่เคยทำหน้าที่พ่อที่ดีให้กับพีท และเป็นผู้ที่มีความรักในเกียรติยศและศักดิ์ศรีของวงศ์ตระกูลเป็นอย่างมาก เมื่อเขารู้เรื่องความสัมพันธ์ของเอ้และพีทเขาจึงพยายามบีบให้พีทต้องเลิกกับเอ้โดยการทำให้ครอบครัวของเอ้ประสบปัญหาทางด้านธุรกิจ เมื่อพีทรู้ดังนั้นพีทจึงจ่ายอมบอกเลิกเอ้และย้ายตามผู้เป็นพ่อไป

อยู่ต่างประเทศในที่สุด แต่ด้วยความอดทนและซื่อสัตย์ของคนทั้งคู่ การรอคอยที่ยาวนานก็ทำให้เอ้และพีทได้กลับมาเจอกันอีกครั้ง และครั้งนี้ก็ดูเหมือนว่าจะไม่มีใครสามารถขัดขวางความรักของพวกเขาได้อีกแล้ว

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แนวคิดในการศึกษาภาพแทนของสจวร์ต ฮอลล์ ประกอบการศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี้ ในขณะที่เดียวกันก็ได้ผสมแนวคิดในการศึกษาทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ นอร์แมน แฟร์คลัฟในการวิเคราะห์รูปภาษาที่ปรากฏในตัวบทนวนิยายยาโออิด้วยเช่นกัน

ผลการศึกษา

การศึกษาวิเคราะห์หาภาพแทนชายรักชายจากตัวบทนวนิยายยาโออิเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ” นั้น ผู้วิจัยให้ความสำคัญทั้งกับภาษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างภาพแทน รวมไปถึงให้ความสำคัญกับการศึกษาภาพแทนที่สามารถแสดงให้เห็นถึงอำนาจ ความเชื่อ หรือทัศนคติบางอย่างของสังคม โดยจากการศึกษาพบว่านวนิยายดังกล่าวมีการใช้กลวิธีทางภาษาที่แสดงให้เห็นถึงภาพแทนของชายรักชายที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ภาพแทน “ชายรักชายเป็นสิ่งที่สังคมไทยมองว่าผิดปกติ”

คำว่า “ผิดปกติ” ที่ปรากฏในนวนิยายยาโออิมีความหมายถึงความวิปริต ผิดปกติทางเพศของตัวละคร โดยราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า “วิปริต” ไว้ว่า แปรปรวน ผิดปกติ ผิดแนวทางแปรปรวนไปข้างร้าย กลับกลายเป็นไปข้างร้าย ซึ่งเป็นความหมายก่อนไปในเชิงลบโดยมักปรากฏร่วมกับคำว่า “ผิดเพศ” เป็น “วิปริตผิดเพศ” ซึ่งเป็นกลุ่มคำที่ใช้ในการต่อว่ากลุ่มคนที่รักเพศเดียวกัน เช่น ชาย

รักชาย เป็นต้น โดยในนวนิยายที่นำมาศึกษานั้น มีการปรากฏของคำว่าวิปริต ผิดปกติ และคำหรือกลุ่มคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่าวิปริต สอดแทรกอยู่ในบทสนทนาหลายบท ดังตัวอย่างที่จะแสดงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

พีท: พีทผิด..ที่พีทผิดปกติ ผมได้แต่ก้มหน้าไม่กล้ามองตาแม่ นี่ก็ถึงการกระทำที่แฟนเก่าบอกกับผม “รสนิยมทางเพศของผมนั้นน่ารังเกียจ”

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 30)

จากตัวอย่างที่ 1 ตัวละครนายเอก/พีทมีการแสดงทัศนภาวะเกี่ยวกับการเป็นชายรักชายของตนเองว่าเป็นสิ่งที่ผิดปกติ ทั้งนี้เนื่องจากเขาเคยมีประสบการณ์ที่ไม่ดีจากการมีความสัมพันธ์แบบชายรักชายโดยการถูกลอกลวงและถูกรุขเหี้ยมข่มขืน

ตัวอย่างที่ 2

ภูมิต (พ่อของพีท): ฉันรู้ว่าแกเป็นเด็กเรียบร้อย แต่ไม่อยากเชื่อว่าแกจะวิปริตคบกับผู้ชาย ฉันไม่เคยสอนให้แกทำตัวแบบนี้ แกเป็นแบบนี้เพราะแม่แกใช้ไหมไอ้พีท

(รักนี้บังเอิญคือคุณเล่ม 2: 469)

ตัวอย่างที่ 3

พีท: เฮ้...อย่าพูดแบบนี้ อีก เฮ้ไม่ควรมารู้สึกกับเรา ไม่ควร มันแค่ ความใกล้ชิด เฮ้ควรจะชอบผู้หญิง ไม่ใช่เกย์แบบเรา เฮ้ควรใกล้ชิดกับน้องเขา ไม่ใช่เรา จูบน้องเขา ไม่ใช่เรา ดูแลน้องเขา ไม่ใช่เรา ไม่ควรเป็นเรา เฮ้กำลังสับสน เอ๊ยยังเปลี่ยนทัน อย่าเลย อย่าลำบากแบบเรา อย่าให้ใครเรียกว่าผิดเพศ

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 189-190)

จากตัวอย่างที่ 3 เป็นการแสดงทัศนภาวะของตัวละครพีท โดยเขามองว่าการเป็นชายรักชายนั้นเป็นสิ่งที่ผิดปกติ การเป็นผู้ชายปกติจึงย่อมจะดีกว่า และการที่เขาแสดงทัศนะว่าตัวละครพระเอกควรชอบผู้หญิงนั้นก็เพราะเขาไม่ต้องการให้พระเอกมีชะตากรรมแบบเดียวกับตนเองที่ต้องทนทุกข์และมีความยากลำบากในการใช้ชีวิตในสังคมที่ทุกคนมองว่าชายรักชายเป็นพวก “ผิดเพศ”

2. ภาพแทนชายรักชายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปิดเผยได้/ต้องปิดบังเป็นความลับ

ตัวอย่างที่ 4

พีท: ผมเป็นเกย์ ผมรู้ตัวดี รู้ตัวมานานแล้วว่าตั้งแต่ถึงวัยที่ควรจะสนใจเพศตรงข้าม ผมกลับชอบที่จะมองผู้ชายด้วยกัน ตอนแรกนึกว่าแค่ชื่นชม แล้วผมพบว่ามันไม่ใช่ สุดท้ายผมก็โดนพอที่จะรู้ว่าผมไม่มีทางชอบผู้หญิงได้เลย ตอนแรกผมจะปิดเอาไว้เป็นความลับ จะไม่บอกใคร จะพยายามทำตัวเป็นผู้ชายปกติที่สุด

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 12)

จากตัวอย่างข้างต้นตัวละครพีทซึ่งเป็นตัวละครชายรักชายมีการใช้มุขบทที่แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจแรกของเขาที่ต้องการจะปิดบังรสนิยมทางเพศของตนเองและพยายามปฏิบัติตัวให้เหมือนผู้ชายปกติทั่วไป เพราะเขารู้ว่าหากเปิดเผยว่าตนเองเป็นชายรักชายก็ไม่ได้เกิดประโยชน์กับตัวเขานอกจากนั้นอาจจะทำให้สังคมที่ยังไม่สามารถยอมรับชายรักชายได้มองเขาไม่ดีอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 5

พีท: เราอิจฉาที่น้องชมพุกชอบชอบเอ๋ตรงๆ แบบที่เราไม่เคยมีความกล้าที่จะบอก เราชอบเอ๋ ชอบมากๆ ชอบจนจะตายอยู่แล้ว

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 191)

ตัวอย่างที่ 6

พีท: เราควรจะทำทุกอย่างยังไง ควรจะพูดยังไง ควรจะทำตัวยังไงให้ผู้หญิงไม่รู้ว่าเป็นอะไรกัน

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 303)

จากตัวอย่างที่ 5 แสดงให้เห็นว่าตัวละครพีทมีความรู้สึกอัดอั้นตันใจที่ไม่สามารถพูดหรือแสดงออกถึงความรู้สึกชอบหรือรักต่อผู้ชายได้อย่างที่ชมพูซึ่งเป็นผู้หญิงทำได้ เนื่องจากเขาคิดว่าการที่เขาเป็นชายรักชายนั้นไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้องและไม่สามารถแสดงความรักอย่างเปิดเผยได้ เช่นเดียวกับกับตัวอย่างที่ 6 ที่แสดงให้เห็นถึงความกังวลใจของตัวละครพีทเมื่อต้องไปเผชิญหน้ากับคนในครอบครัวของคอนรัก เนื่องจากความแตกต่างของช่วงวัยรวมถึงในอดีตนั้นวาท-กรรมเกี่ยวกับชายรักชายที่มีมาก่อนอาจสร้างความเชื่อหรือความเข้าใจผิดเกี่ยวกับชายรักชายว่าเป็นพวกวิปริตผิดเพี้ยน ตัวละครหลักที่เป็นชายรักชายจึงมีความกังวลและกลัวว่าผู้หญิงซึ่งในที่นี้คือแม่ของคอนรักจะรู้ถึงเพศสถานะของตนและจะกีดกันตนออกจากคอนรักนั่นเอง

3. ภาพแทนชายรักชายเป็นสิ่งที่ทำให้ครอบครัวผิดหวังและต้องอับอาย

ตัวอย่างที่ 7

พีท: ถ้าผมไม่ได้ชอบผู้ชายก็คงจะดี ถ้าผมชอบผู้หญิงเหมือนผู้ชายคนอื่นๆ ชีวิตคงไม่เป็นแบบนี้ ความคิดนี้มันเวียนอยู่ในหัวของผมซ้ำแล้วซ้ำเล่า ทำไมผมไม่ชอบผู้หญิง ทำไมผมต้องชอบผู้ชาย ทำไมกันนะ แม่จะผิดหวังในตัวผมมากแค่ไหนกันนะ ถ้ารู้ว่าลูกชายคนเดียวเป็น...เกย์

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 5)

จากตัวอย่างที่ 7 พบการใช้คำถามเชิง

วาทศิลป์เพื่อแสดงให้เห็นว่าการที่ตนเองเป็นเกย์นั้น เป็นเรื่องที่ทำให้คนในครอบครัวต้องผิดหวัง

ตัวอย่างที่ 8

ภูมิ(พ่อของพีท): ฉันจะทำอะไรก็เรื่องของฉัน แกในฐานะลูกแค่ฟังคำที่ฉันพูดก็พอ

พีท: พีทก็ฟังพ่อแม่ตลอด ทั้งที่พ่อแม่ฝ่ายทั้งแม่ เป็นคนที่ทำให้แม่ต้องร้องไห้ แต่พีทก็ยังเชื่อฟังพ่อ ยังรักพ่อ ยังเคารพพ่อ แล้วพ่อแม่ทำลายชีวิตของพีททำไม

ภูมิ(พ่อของพีท): ทำลาย? แกบอกว่าฉันทำลายชีวิตของแกนั้นหรือ แกต่างหากที่กำลังทำลายชีวิตของฉัน ถ้าแกยังหลงผิดคบกับไอ้ไอ้กรรมกรนั้น ใครเขาจะมองยังไงว่าลูกชายคนโตของฉันตาต่ำขนาดนั้น แกมยังวิปริต เลิกนอนกับผู้ชาย แกต่างหากที่ทำให้ฉันต้องเสียชื่อ

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 2: 497)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงทัศนคติของภูมิซึ่งเป็นตัวแทนของเพศชายและผู้ใหญ่ส่วนหนึ่งของสังคมไทยที่ยังคงมองว่าการที่คนในครอบครัวเป็นชายรักชายนั้นจะทำให้ครอบครัวถูกตีฉินินทานำไปสู่ข้อครหาที่สังคมยึดเยียดให้ว่าการเป็นชายรักชายนั้นจะทำให้ครอบครัวอับอายและต้องเสียชื่อเสียงนั่นเอง

4. ภาพแทนชายรักชายมักไม่ได้รับความรักที่จริงใจและต้องใช้เงินเพื่อแลกกับความรัก

ตัวอย่างที่ 9

ทริมป์: เฮอะ มึงก็เหมือนกันละสิ คบไอ้พีทก็หวังเงินเหมือนกันนั่นแหละ มันจะมีอะไรดี

นอกจากเกิดเป็นคุณชายมีเงินใช้เล่นไม่เว้นแต่ละวัน เป็นไง มันให้มึงไปเท่าไรล่ะ มึงถึงออกโรงปกป้องมันอย่างนี้ฮี้ หน้าตาอย่างมึงถูกซื้อไปไม่กี่ตั้งคัสสินะ ก็พันเดียวกูให้เงินมึงไปกินหมม

แล้วใส่หัวไปไกลๆ สันตืนกฺุเลย

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 64)

ตัวอย่างที่ 10

ดิฉัน: เข้าใจยากตรงไหน พวกผู้หญิง
ยังคบหวังเอาเงิน แล้วคิดว่าไอ้หมอนั้นจะไม่หวัง
เงินนายหรือไง คบกับฉันก็ไม่ต้องกลัวเรื่องพวก
นั้นด้วยไม่ใช่หรือไง

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 369)

จากสองตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่าทั้งตัวละครทรมป์และดิฉันมีการใช้มูลบทในการกล่าวเพื่อแสดงถึงมุมมองหรือความเชื่อที่มีต่อเกย์หรือชายรักชาย โดยตัวละครทรมป์มองว่าการที่อื่นที่ชมาคอยดูแลพิชณะเพื่อหวังหลอกเอาเงินจากพิชณะเหมือนที่ตนเองเคยทำกับพิชณะมาก่อน เพราะไม่เชื่อว่าตัวละครพิชณะจะได้รับความรักความจริงใจโดยที่ไม่ได้แลกด้วยเงินตรา เช่นเดียวกันกับที่ดิฉันมองว่าการที่อื่นที่ชมาคบหากับพิชณะก็เพื่อหวังเอาเงินเท่านั้น แต่ในขณะที่เดียวกันคำพูดของดิฉันยังแฝงไปด้วยความเชื่อที่ว่าแม้แต่ผู้หญิงตัวเองยังคบกับผู้ชายเพื่อหวังเงิน ดังนั้นการที่ผู้ชายจะมากับเกย์ก็เห็นว่าจะไม่พ้นเรื่องเงินเหมือนกัน จึงสามารถอนุมานได้ว่าความสัมพันธ์ของชายรักชายหรือเกย์นั้นมักจะไม่ได้เกิดขึ้นจากความรักหรือความจริงใจของทั้งสองฝ่าย หากแต่มีปัจจัยเรื่อง “เงิน” เป็นปัจจัยหลักเพื่อแลกกับความสัมพันธ์อันฉาบฉวยที่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดยอมรับข้อตกลงนั้น

จากภาพแทนที่ปรากฏข้างต้นจะแสดงให้เห็นถึงภาพด้านลบที่มีต่อชายรักชายทั้งที่เกิดจากการที่ชายรักชายมองตัวเองหรือการที่คนในสังคมมองชายรักชายก็ตาม โดยภาพแทนในมุมมองของคนในสังคมที่ปรากฏมักมาจากบทพูดของตัว

ละครที่เป็นผู้ชายในเรื่องซึ่งก็คือภูมิผู้ซึ่งเป็นพ่อของพีทและพีทรมป์แฟนเก่าที่เข้ามาหลอกคบบกับพีทเพื่อหวังผลประโยชน์ ซึ่งตัวละครสองตัวนี้มีจุดร่วมบางประการที่เหมือนกันคือเป็นตัวละครผู้ชายที่มีอคติกับชายรักชาย โดยผู้เขียนนวนิยายได้สร้างตัวละครชายลักษณะดังกล่าวให้กลายเป็นภาพแทนของผู้ชายบางกลุ่มในสังคมที่ยังคงมีอคติกับชายรักชาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 11

เอ้: ส่วนเรื่องของพีทรมป์ เขาติดคุกแบบศาลไม่ให้ประกันตัวแล้วล่ะครับ จากตอนแรกเขาโดนคดีทำร้ายร่างกายและขู่กรรโชกทรัพย์ แต่พอสืบไปสืบมานอกจากเขาจะเป็นหนี้สินการพนันก้อนโต เขายังติดยารวมทั้งเป็นเด็กส่งยาไปจนถึงหลอกสาวแก่แม่หม้าย จากนั้นก็หายไปพร้อมเงินก้อนโต พอเขาถูกจับ ผู้เสียหายเข้ามาแจ้งความเพิ่มจนจากเรื่องเล็กๆ กลายเป็นเรื่องใหญ่โต

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 2: 459)

ตัวละครพีทรมป์ที่มีลักษณะนิสัยของผู้ชายที่มีอคติต่อชายรักชายแต่ใช้รูปลักษณ์ของตนเองในการหาประโยชน์จากการหลอกลวงทั้งชายรักชายหรือแม่กระทั่ง “สาวแก่แม่หม้าย” เองก็ตาม เป็นตัวละครที่มีลักษณะแบบตายตัว ที่แสดงออกถึงความเป็นตัวร้ายอย่างชัดเจนทั้งมีคดีทำร้ายร่างกายและขู่กรรโชกทรัพย์ เป็นหนี้สินจากการเล่นพนัน และพัวพันกับยาเสพติดอีกด้วย ตัวละครทรมป์จึงต้องมีจุดจบที่คู่ควรกับการกระทำของเขาโดยไม่ได้รับการเห็นใจแต่อย่างใด คือการติดคุกในที่สุด

ตัวอย่างที่ 12

พีท: เมื่อสองเดือนก่อน พ่อตรวจพบ
มะเร็งตับระยะเริ่มต้น

เอ้: แล้วมีงไม่เป็นไรนะ

พีท: “ไม่เป็นไร เราไม่เป็นไรจริงๆ เอ้ พ่อ มีคุณสุดอยู่ดูแล อีกอย่างก็ตรวจพบตอนมันยังเป็นระยะเริ่มต้น เขาเข้ารักษาตัวแล้ว อีกปีก็คงจะกลับมาเอาเรื่องได้เหมือนเดิม” เอ้ก็อยากจะทำอะไรสักอย่างที่กรรมสนองหรืออะไรนะ แต่เขาก็ยังเจ็บใจมากพอที่จะถามไปอีกรื่อง แทนที่จะถามถึงสุขภาพฝ่ายนั้น (รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 2: 535)

ส่วนตัวละคร “ภูมิ” หรือพ่อของพีทก็เป็นตัวแทนของผู้ชายในแบบบิดาธิปไตยที่มีกราดขี้หรือดูถูกเหยียดหยามแม่ของพีทอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้นเขายังมีอคติกับชายรักชายเป็นอย่างมาก ภาพของเขที่เกิดขึ้นจึงอยู่ในลักษณะของตัวร้ายด้วยเช่นกันและเขาก็ต้องพบกับจุดจบที่ไม่ดีโดยหลังจากที่เขาบีบบังคับให้พีทไปอยู่ต่างประเทศกับเขาได้แล้วนั้น ต่อมาไม่นานเขาก็ต้องป่วยด้วยโรคมะเร็งและไม่สามารถมาขัดขวางความรักของพีทและเอ้ได้อีกแล้ว โดยจากตัวอย่างก็จะเห็นว่าเขาไม่ได้รับความเห็นใจจากเอ้ เพราะการกระทำของเขานั้นยากแก่การให้อภัย

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนชายรักชายที่ปรากฏในหนังสือนวนิยาย ยาโออิเรื่อง รักนี้บังเอิญคือคุณ โดยผลการศึกษาพบว่าผู้เขียนใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายเพื่อประกอบสร้างภาพแทนของชายรักชาย โดยกลวิธีที่ปรากฏมากที่สุดคือ การใช้ทัศนภาวะ ซึ่งเป็นกลวิธีที่ผู้แต่งใช้ในการแสดงทัศนคติของตัวละครแต่ละตัวที่มีต่อชายรักชาย นอกจากนั้นยังพบการใช้คำหรือกลุ่มคำ เช่น ผิดปกติ วิปริต ผิดเพศ ซึ่งเป็นคำหรือกลุ่มคำที่มีความหมายเชิงลบต่อรูปแบบความสัมพันธ์ของชายรักชาย และการใช้มุขลบทที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเดิมของสังคมที่ไม่สามารถยอมรับความสัมพันธ์แบบชายรักชาย

ได้ทำให้ชายรักชายต้องปิดบังตัวตนของตนเองไว้ นอกจากนั้นยังพบกลวิธีการนำเสนอตัวละครโดย การที่ผู้แต่งสร้างตัวละครที่มีลักษณะแบบตายตัวแบบตัวละครร้ายให้เป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่มื่อคติต่อชายรักชายในสังคมไทย ซึ่งกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏสามารถแสดงให้เห็นถึงภาพแทนชายรักชายที่สำคัญ 4 ภาพแทน ได้แก่ 1) ชายรักชายเป็นสิ่งผิดปกติที่สังคมไทยยังไม่สามารถยอมรับได้ 2) ชายรักชายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปิดเผยได้/ต้องปิดบังเป็นความลับ 3) ชายรักชายเป็นสิ่งที่ทำให้ครอบครัวผิดหวังและต้องอับอาย 4) ชายรักชายมักไม่ได้รับความรักที่จริงใจหรือต้องใช้เงินเพื่อแลกกับความรัก

ภาพแทนชายรักชายที่ปรากฏในนวนิยายยาโออิเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ” แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของคนในสังคมไทยได้แก่ ภาพแทนชายรักชายเป็นสิ่งผิดปกติซึ่งเป็นเสมือนการตอกย้ำความเชื่อเดิมของสังคมที่ยังมองว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศยังคงเป็นสิ่งที่ผิดแยกไปจากบรรทัดฐานของสังคมและสังคมไทยยังไม่สามารถยอมรับชายรักชายได้ ภาพแทนชายรักชายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปิดเผยได้/ต้องปิดบังเป็นความลับ แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการที่สังคมไม่สามารถยอมรับชายรักชายได้ ดังนั้นชายรักชายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปกปิดหรือปิดบังสถานะของตนเองเพื่อไม่ให้สังคมรับรู้ เพราะหากสังคมรับรู้ถึงการเป็นชายรักชายเขาเหล่านั้นอาจจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมและยังแสดงให้เห็นถึงความกลัวลึนของชายรักชายจากการที่ถูกคนในสังคมดูถูกเหยียดหยามอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระ บุษบกแก้ว (2553) คชาธิป พาณิชตระกูล (2557) และวินรดา อัญรัตน์รุ่งโรจน์ (2558) ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเดิมของคนในสังคมไทยที่มีต่อชายรักชายว่าเป็นสิ่งที่ผิดปกติ ผิดบรรทัดฐานของสังคม โดยในนวนิยายเรื่องรักนี้

บังเอิญคือคุณมักปรากฏจากบทพูดของตัวละครเอกที่เป็นชายรักชายเองที่มองว่าการเป็นชายรักชายของตนเองนั้นผิดปกติและมีความยากลำบากในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้การที่ไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมก็ยิ่งเป็นการกดดันไม่ให้ชายรักชายสามารถแสดงจุดยืนหรือเปิดเผยตัวตนของตนเองต่อสาธารณะได้ ชายรักชายส่วนใหญ่จึงมักปิดบังสถานภาพทางเพศของตนเองจากคนในสังคม ดังภาพแทนที่ปรากฏข้างต้น เป็นสาเหตุให้ชายรักชายจำต้องทนทุกข์จากสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญในสังคมที่ขับเคี่ยวด้วยวาทกรรมกระแสหลัก

นอกจากนั้นชายรักชายมักจะถูกตีตราจากสังคมซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว โดยการเป็นชายรักชายมักจะสร้างความผิดหวังให้กับคนในครอบครัวในด้านของการสืบเชื้อสายวงศ์ตระกูล เป็นต้น และบางครอบครัวอาจได้รับความอับอายหรือเสื่อมเสียชื่อเสียงจากการที่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นชายรักชายด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ชายรักชายยังถูกมองว่าเป็นเพศที่ไม่สามารถมีความรักที่จริงจังต่อกันได้ ชายรักชายจึงมักถูกหลอกลวงหรือต้องอาศัยเงินเป็นปัจจัยเพื่อแลกกับความรักและความสัมพันธ์ โดยภาพแทนทั้งสองภาพนี้มักปรากฏจากบทพูดของตัวละครที่เป็นผู้ชายในเรื่องซึ่งก็คือภูมิผู้ซึ่งเป็นพ่อของพีทและพีทรีมบี้แฟนเก่าที่เข้ามาหลอกลอบกับพีทเพื่อหวังผลประโยชน์ ตัวละครสองตัวนี้มีจุดร่วมบางประการที่เหมือนกันคือเป็นตัวละครผู้ชายที่มีอคติต่อชายรักชาย โดยผู้เขียนนวนิยายได้สร้างตัวละครชายลักษณะดังกล่าวให้กลายเป็นภาพแทนของคนบางกลุ่มในสังคมที่ยังคงมีอคติต่อชายรักชายอยู่มาก แม้ว่าผู้เขียนอาจไม่ได้มีเจตนาในการสร้างภาพแทนเหล่านั้นมาเพื่อตอกย้ำอุดมการณ์เพื่อสร้างความเกลียดชังแก่กลุ่มชายรักชาย แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าภาพแทน

เหล่านั้นได้สะท้อนความเชื่อเดิมของสังคมไทยที่ยังคงปรากฏชัดเจนจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามผู้เขียนได้พยายามลบล้างความคิดหรือความเชื่อเหล่านั้นโดยการกำหนดให้ตัวละครที่มีลักษณะแบบตายตัวเป็นตัวร้ายและมีอคติต่อชายรักชายต้องมีจุดจบที่ไม่สวยงาม อย่างตัวละครพีทรีมบี้ก็ต้องมีจุดจบในคุกจากการไปหลอกลวงผู้คนและพัวพันกับยาเสพติด ส่วนอีกตัวละครหนึ่งหรือก็คือภูมิพ่อของพีทก็มีจุดจบที่ไม่สวยงามเช่นกัน เพราะในที่สุดหลังจากที่เขาบีบบังคับให้พีทไปอยู่ต่างประเทศกับเขาได้สำเร็จแต่สุดท้ายความพยายามที่เขาทำมาทั้งหมดก็สูญเปล่า เพราะท้ายที่สุดเขาก็ต้องใช้เวลาช่วงที่เหลือของชีวิตไปกับการรักษาโรคมะเร็งจนไม่สามารถมาตามขัดขวางความรักของพีทและเอ๋ได้อีก และแม้ว่าภูมิจะต้องเผชิญกับความเจ็บป่วยแต่ตัวบทกลับไม่ได้มอบความสงสารให้แก่ตัวละครดังกล่าวเพียงเพราะสิ่งที่เขากระทำมาโดยตลอดได้ย้อนกลับมาเล่นงานเขาจุดตั้งความอคติเกลียดชังที่มีต่อชายรักชายได้ย้อนมากัดกินหัวใจเขาไปพร้อมๆ กับโรคมะเร็งที่กำลังกัดกินร่างกายเขาในคราเดียวกัน

แม้ว่ากาลเวลาจะผันผ่านไปนานเพียงใด แต่วาทกรรมกระแสหลักของสังคมยังคงฝังรากลึกอยู่ทั่วทุกหัวระแหงของสังคมไทย เพราะแม้ว่า นวนิยายยาโออิจะเป็นนวนิยายแนวหลักใหม่ที่สร้างขึ้นเพื่อแปลงโฉมโลกของชายรักชายที่เคยต้องผ่านความทุกข์ระทมไม่สมหวังและมีตอนจบแบบโศกนาฏกรรมให้กลายเป็นโลกในอุดมคติ (utopia) แต่ถึงอย่างไรก็ตามเราไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่าการจะสร้างโลกในอุดมคติดังกล่าวนั้นจำเป็นที่จะต้องสร้างขั้วตรงข้ามหรือดิสโทเปีย (dystopia) โดยการนำเอาความคิด ความเชื่อ และทัศนคติดั้งเดิมของสังคมที่มีต่อชายรักชายมาใช้เป็นอุปสรรคในการให้ตัวละครชายรักชายได้ก้าวข้ามผ่านไปยังโลกอุดมคติ โดยภาพ

แทนที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเดิมของสังคมไทย ได้แก่ ภาพแทนชายรักชายเป็นสิ่งผิดปกติซึ่งเป็นเสมือนการตอกย้ำความเชื่อของสังคมที่ยังมองว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศยังคงเป็นสิ่งที่ไม่ดีแยกไปจากบรรทัดฐานของสังคมและสังคมไทยยังไม่สามารถยอมรับชายรักชายได้ ภาพแทนชายรักชายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปิดเผยได้/ต้องปิดบังเป็นความลับ แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการที่สังคมไม่สามารถยอมรับชายรักชายได้ ดังนั้นชายรักชายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปกปิดหรือปิดบังสถานะของตนเองเพื่อไม่ให้สังคมรับรู้ เพราะหากว่าสังคมรับรู้ถึงการเป็นชายรักชายเขาเหล่านั้นอาจจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม และยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความอดทนอดกลั้นของชายรักชายจากการที่ถูกคนในสังคมดูถูกเหยียดหยามอีกด้วย นอกจากนี้ชายรักชายยังแสดงให้เห็นถึงภาพแทนความผิดหวังและความอับอายของครอบครัวอันเนื่องมาจากสังคมไทยในอดีตเป็นสังคมแบบปิตาธิปไตยหรือชายเป็นใหญ่ หมายถึงระบบสังคมที่แสดงออกถึงการให้คุณค่าความเป็นชายมากกว่า และทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ แนวคิดปิตาธิปไตย หรือความเชื่อเรื่องชายเป็นใหญ่ คือการปกครองโดยบิดาหรือในปัจจุบันได้ถูกนำมาใช้ในความหมายที่กว้างขึ้นครอบคลุม 3 ลักษณะคือ 1) ลักษณะที่ฝ่ายชายมีอำนาจครอบงำฝ่ายหญิง 2) ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ฝ่ายชายอยู่เหนือฝ่ายหญิง 3) ลักษณะที่หมายถึงระบบที่ฝ่ายหญิงตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบฝ่ายชายในแทบทุกด้าน เช่น การถูกมองข้ามความสำคัญ การดูถูกเหยียดหยาม การเอาใจเอาเปรียบ อีกทั้งการที่ผู้หญิงตกอยู่ในฐานะที่ด้อยกว่าและเสียเปรียบผู้ชายนั้น ทำให้ผู้หญิงขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความเคารพนับถือและภูมิใจในตัวเอง อาจมีผลถึงการขาดความทะเยอทะยานและไร้ความปรารถนา ความเหลื่อมล้ำต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นในครอบครัว

หรือสังคมมิได้เกิดจากโชคชะตาหรือพรหมลิขิต แต่เป็นผลจากระบบที่ไม่เป็นธรรมและการที่ฝ่ายชายเป็นฝ่ายมีอำนาจครอบงำฝ่ายหญิง (ชัชณะรุ่งปัจฉิม, 2543: 67-70)

บุคคลแบบปิตาธิปไตยนี้เองที่มีความคาดหวังที่จะให้สมาชิกในครอบครัวก้าวขึ้นมาเป็นหัวหน้าครอบครัวและทำหน้าที่ผู้สืบทอดวงศ์ตระกูลแต่เมื่อบุคคลเพศชายในครอบครัวเป็นชายรักชายก็ย่อมทำให้ครอบครัวต้องผิดหวังและอาจหมายรวมไปถึงการถูกรังแกจากคนในสังคมที่มีความคิดความเชื่อในแบบเดียวกันชายรักชายจึงถูกประณามในฐานะที่เป็นผู้ทำให้ครอบครัวต้องอับอายและเสื่อมเสียชื่อเสียง ส่วนในแง่ของความสัมพันธ์ชายรักชายมักจะถูกมองว่าเป็นเพศที่ไม่สามารถมีความรักที่จริงจังต่อกันได้ ชายรักชายจึงมักถูกหลอกหลวงหรือต้องอาศัยเงินเป็นปัจจัยเพื่อแลกกับความรักและความสัมพันธ์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามภาพแทนที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเดิมของสังคมไทยที่กล่าวมาข้างต้นนั้นก็มีการปรากฏอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือผู้แต่งนวนิยายพยายามสร้างภาพแทนเหล่านั้นขึ้นมาเพียงเพื่อที่จะลบล้างภาพเหล่านั้นโดยการสร้างวาทกรรมอีกชุดหนึ่งมาปะทะ อย่างเช่นการทำให้ตัวละครชายที่มีอคติกับชายรักชายต้องมีจุดจบที่ไม่ดีก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการโต้ตอบวาทกรรมกระแสหลักได้อย่างแยบคาย

โดยบทสรุปที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับนัทธนัย ประสานนาม (2562) ที่ได้เสนอแนวทางวิเคราะห์นวนิยายยาโออิในฐานะบันเทิงคดี (fiction) และในฐานะนวนิยายโรมานซ์ (romance novel) ที่ศึกษาโดยการนำนวนิยาย ยาโออิเรื่องรักนี้บังเอิญคือคุณมาจัดเข้าสู่ตรรกะของนวนิยายโรมานซ์ ทำให้พบความสอดคล้องในด้านของการวาดภาพสังคม เนื่องจากสังคมที่เป็นฉากท้องเรื่องในนวนิยายโรมานซ์มักเป็นสังคมที่บกพร่อง ล้า

หลัง หรือศีลธรรมถดถอย และมักกดดันบังคับตัวละครเอก โดยในเรื่องรักนี้บังเอิญคือคุณมีการวาดภาพสังคมที่ยังมีความเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน ซึ่งทำให้ตัวละครเอกกลายเป็นผู้ที่กลัวการมีความรักเนื่องจากถูกการกระทำของคนในสังคมดังกล่าว (พี่ทรมป์และภูมิ) บ๊อบบี้บังคับและกดดัน นอกจากนั้นภาพสังคมนี้ยังนำไปสู่ความขัดแย้งซึ่งกลายมาเป็นอุปสรรคที่ตัวละครเอกจะต้องก้าวข้ามไป เช่นในสังคมเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน การที่ตัวละครจะสามารถคลี่คลายความขัดแย้งหรือทำลายอุปสรรคสิ่งกีดขวางลงได้นั้นตัวละครจะต้องจะพบคุณค่าของตนเองและเรียนรู้ที่จะข้ามให้พ้นอคติในสังคมให้ได้ แม้ว่า นวนิยายยาโออิจะขาดในเรื่อง “ความสมจริง” แต่นวนิยายโรมานซ์ก็เป็นนิยายที่ช่วยให้ผู้คนหลีกเลี่ยงจากความจริงที่ต้องเผชิญ ซึ่งความไม่สมจริงดังกล่าวจึงสามารถยอมรับให้ปรากฏได้ในนวนิยายยาโออิ ดังที่นัทนัย ประสานนาม (2562) อธิบายไว้ว่า

“แน่นอนว่า เมื่อเป็นยูโทเปียความรักของตัวละครจึงไม่จำเป็นต้องนิยามกับเพศวิถีของเกย์เสมอไป ดังที่แอสเพนความรู้สึกว่า “ไม่เกี่ยวหรอกว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เอาจริง ๆ ถ้าไอ้ความรู้สึกนี่คือกุชอบมีม ก็ก็ได้เป็นเกย์ เพราะกูรู้สึก กับมีมคนเดียว ไม่ใช่ผู้ชายทุกคน!” (เล่ม 1, หน้า 190) ลักษณะอันเป็นอุดมคตินี้เองที่ทำให้การนำ “ความสมจริง” มาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่านวนิยายโรมานซ์กระทำได้อย่างไม่สนิทนัก เพราะนวนิยาย

โรมานซ์เสนอสนองความปรารถนาพื้นฐานของมนุษย์ที่จะหลีกเลี่ยงจากความเป็นจริง ชีวิตประจำวัน หรือความจำเจ นวนิยายโรมานซ์จึงทำหน้าที่อย่างเดียวกับกีฬา เกม งานศิลปะ และวันหยุดพักผ่อนนวนิยาย โรมานซ์ช่วยให้ผู้อ่านส่วนใหญ่ที่เป็นผู้หญิงหลีกเลี่ยง-หนีได้ เช่นเดียวกับที่นวนิยายผจญภัยช่วยผู้อ่านผู้ชายให้หลีกเลี่ยง”

ผลการศึกษาสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความคิดสำคัญบางประการเกี่ยวกับชายรักชายที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลายาวนาน แต่ขณะเดียวกันการที่นวนิยายยาโออิที่ถูกจัดเข้าขอบของนวนิยายโรมานซ์นั้นก็ได้แสดงให้เห็นถึงการสร้างภาพแทนให้กับชายรักชายอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ การที่ผู้แต่งมักจะนำเสนอภาพแทนชายรักชายตามความเชื่อเดิมของสังคมไทยนั้น เพราะว่าผู้แต่งต้องการสร้างความขัดแย้งอันจะนำมาซึ่งการปะทะกันของวาทกรรมเพื่อลบล้างความเชื่อเหล่านั้นด้วยการสร้างจุดจบให้กับตัวละครที่เป็นตัวแทนของความอคติและความเกลียดชังที่มีต่อชายรักชาย โดยผู้วิจัยเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาในอนาคตจะสามารถแสดงให้เห็นถึงชุดความคิดแบบใหม่ที่มีต่อชายรักชายที่สามารถนำมาลบล้างหรือทำลายความเชื่อเดิมของสังคมให้หมดไปอย่างถาวร พร้อมทั้งร่วมกันสร้างความเชื่อใหม่ให้คนที่ได้อ่านนวนิยายยาโออิเกิดความเข้าใจและมองเห็นชายรักชายในมุมที่ไม่เคยเห็นมาก่อน

เอกสารอ้างอิง

- คชาธิป พาณิชตระกูล. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชายในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์*. 21(2): 217-242.
- จันทิมา ปัทมธรรมกุล. (2550). *วิเคราะห์การสร้างวาทกรรมความงามของโฆษณาผลิตภัณฑ์บำรุงผิว*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัชณะ รุ่งปัจฉิม. (2543). ความเชื่อว่าชายเป็นใหญ่. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 13(3), 67-75.

- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). *วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ณัชชารีย์ เลิศวิชญ์โรจน์. (2560). *หัวใจ/วายุ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บันบุ๊คส์
- เทอดศักดิ์ ร่มจำปา. (2545). *วาทกรรมเกี่ยวกับ “เกย์” ในสังคมไทย พ.ศ. 2508-2542*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ บุษบกแก้ว. (2553). *กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองโดยกลุ่ม “เกย์ออนไลน์”*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นริศรา วัฒนชัยศรีสกุล. (2560). ภาพแทน “การยอมรับการรักเพศเดียวกัน” ของวัยรุ่นนจากรายการคลับฟรายเดย์. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*. 12(23): 75-84.
- นัทธนัย ประสานนาม. (2562). นวนิยายยาโออิของไทย: การศึกษาเชิงวิเคราะห์. *วารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ*. 7(2): 16-34.
- ปิดกั้นเพศที่สาม!! บอร์ด อสมท'ถอดซีรี่ย์สวย บังเอิญรัก' ฟ้าผ่า. (28 พฤษภาคม 2561). *คมชัดลึก*. สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/news/ent/327811>
- พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2556). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- พนัส เฟิงเล็ก. (2561). กลวิธีการใช้ภาษาและภาพพจน์ในนวนิยายวาย. *วารสารสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ “นอร์ทเทิร์นวิจัย” ครั้งที่ 5 ประจำปี 2561 “บูรณาการงานวิจัย ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยด้วยนวัตกรรม”*. 39-48.
- วินรดา อัญรัตน์รุ่งโรจน์. (2558). กลวิธีการนำเสนอตัวตนของเกย์ในนิตยสารเกย์ไทยที่ดีที่สุดพิมพ์ในปี พ.ศ. 2527-2530. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 12(2): 103-117.
- ส่องมูลค่าตลาด ‘ซีรี่ย์สวย’ เรื่องรัก ‘ชายชาย’ ที่ได้ใจคนดูทุกเพศ. (13 มิถุนายน 2563). *กรุงเทพธุรกิจออนไลน์*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/884794>
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2551). บทบรรณาธิการ: วาทกรรม ภาพแทน อัตลักษณ์. *วารสารอักษรศาสตร์*. 37(1): 1-15.
- เอกรัฐ เลหาทัยวาณิชย์. (2552). *ภาพแทนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชน: กรณีศึกษาบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- MAME. *My Accidental Love is You รักนี้บังเอิญคือคุณ 01*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ fast-book.
- MAME. *My Accidental Love is You รักนี้บังเอิญคือคุณ 02*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ fast-book.
- Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. London: Edward Arnold.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representation and signifying practices*. London: Sage

การพัฒนาโมเดลการวัดความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดที่แพค มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

The development ability measurement model of tpack framework knowledge integration of pre- service of surin rajabhat university

วนิดา หอมจันทร์¹, บุญทวี อิมบูนตา²
Wanida Homjan¹, Boontawee Imboonta²

Received: 14 January 2021

Revised: 22 march 2021

Accepted: 26 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาโมเดลการวัดการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดที่แพค มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 3 2) เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดที่แพค มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 3 ตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 560 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ จำนวน 35 ข้อ วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าความเที่ยงตรง อำนาจจำแนก ความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน และทดสอบสมมุติฐานโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. โมเดลการวัดการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิด ที่แพค มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 7 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้ 35 ตัวแปร

2. โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดทุกค่า ในการเชิงยืนยันอันดับ 3 พบว่า $X^2=14.377$ $df= 8$ $X^2/df = 1.797$ $P\text{-value} = 0.072$ $RMSEA = 0.038$ $CFI = 0.998$ $TLI = 0.996$

คำสำคัญ: การพัฒนาโมเดล, นักศึกษาครู, ที่แพค

¹ อาจารย์ประจำ, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ E-mail:wnda700@gmail.com

² อาจารย์ประจำ, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ E-mail:Imboonta_kku@hotmail.co.th

¹ Lecturer, Faculty of Education Surindra Rajabhat University, E-mail: wnda700@gmail.com

² Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, E-mail: Imboonta_kku@hotmail.co.th

Abstract

The purposes of this research were 1) to development an efficacy ability measurement model of tpack framework knowledge integration of pre-service at Surin rajabhat university by third order comfirmatory factor analysis, 2) to examine a validity of efficacy measurement model of tpack framework knowledge integration of pre-service of Surin rajabhat university by third order comfirmatory factor analysis. The samples were 560 pre-service students of Surin rajabhat university. The research instrument was a questionnaire which was used to evaluate of ability of tpack framework knowledge integration, that consisted of 7 factors and 35 items. Techniques for analyzing data methods were validity discriminant and reliability by Cronbach's Alpha Coefficient and standard statistical analysis to test hypothesis confirmatory factor analysis.

The result was as follows:-

1) The efficacy measurement model of of tpack framework knowledge integration of pre- service at Surin rajabhat university consisted of 7 latent variables and 35 observed variables.

2) A model was consistent with the empirical consideration and the goodness of fit indices were within the specified criteria. The third order confirmatory factor analysis was $X^2=14.377$ $df = 8$ $X^2/df = 1.797$ $P\text{-value} = 0.072$ $RMSEA = 0.038$ $CFI = 0.998$ $TLI = 0.996$

Keywords: Model Development, Pre-service, TPACK

บทนำ

จากกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แสดงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนในส่วนของสาระวิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้ นวัตกรรมและทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี (วิจารณ์ พานิช. 2556: 14) ซึ่งความรู้ทางด้านเทคโนโลยีจะส่งเสริมให้ครูสามารถนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ตามวิชาต่างๆ ได้ แต่ด้วยการใช้เทคโนโลยีกับการสอนของครูปัจจุบันนี้แสดงให้เห็นว่าครูขาดความรู้ด้านเทคโนโลยี ซึ่งครูควรจะมีทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (ประสพท เนิ่งเฉลิม. 2558: 54) ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการทำงานเสริมสำหรับคนไม่กี่คนแต่

ในปัจจุบันได้เป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับคนส่วนใหญ่ (Warschauer และ Liaw. 2010) เพราะถ้าสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ถูกนำไปใช้จะยิ่งทำให้ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากที่กล่าวมาจึงได้มีการนำกรอบแนวคิดที่แสดงถึงความสามารถของครูเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วยความรู้ด้านเทคโนโลยี วิชาครูและเนื้อหาซึ่งเรียกว่า กรอบแนวคิดที่แพค (Matthew and Other, 2014: 102 -103)

การศึกษาเรื่องแนวคิดการบูรณาการความรู้ด้านเทคโนโลยี วิชาครู และเนื้อหา หรือกรอบแนวคิดที่แพคนั้นมาจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีความรู้ด้านเนื้อหาบูรณาการกับวิชาครู ที่ทำการศึกษาด้านการผสมผสานความรู้เนื้อหากับความรู้ด้านวิชาครู ที่เน้นบูรณาการ

ทั้งสองอย่างซึ่งเป็นการศึกษาที่ครูควรมี เพื่อประสิทธิภาพในการสอนที่มีคุณภาพ Mishra & Koehler (2006) นำมาศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับด้านเทคโนโลยี เกิดการบูรณาการทั้งความรู้เทคโนโลยี วิชาครู และเนื้อหา จนได้มาเป็นรูปแบบการศึกษาแนวใหม่ที่บูรณาการด้านเทคโนโลยีเข้าเป็นกรอบแนวคิดที่เรียกว่า Technological Pedagogical Content Knowledge: TPCK (Mishra & Koehler, 2006: 1024-1025) หรือที่แพค (TPACK) (Koehler, M. & Mishra, P. (2009): 60-70) เพื่อให้เรียกง่ายขึ้น ซึ่งรวมเป็นสาระที่ครูควรมี แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เนื้อหา (Content Knowledge: CK) ด้านความรู้วิชาครู (Pedagogical Knowledge: PK) และด้านความรู้เทคโนโลยี (Technology Knowledge: TK) โดยเน้นการศึกษาที่ครูจะสามารถใช้เทคโนโลยีประกอบการสอนและความรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน จนบูรณาการทั้งสามด้านได้

ปัจจุบันได้มีนักการศึกษานำกรอบแนวคิด ที่แพคมาประยุกต์ใช้กับคุณสมบัติครูและนิสิตนักศึกษาครูที่เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาคุณภาพการผลิตนักศึกษาครู ให้มีความรู้ตามกรอบแนวคิดที่แพคและพัฒนาริธีสอนให้นิสิตนักศึกษาครูมีความรู้ตามกรอบแนวคิดที่แพค (Koehler, Mishra&Yahya, 2007 ; Aggeli & Valanides, 2005 ; Hsu, 2012 ; Jang. 2010 ; Sachua & Ku. 2012 ; Kramarski & Michalsky. 2009 อ้างถึงใน วรงค์ศรี แสงบรรจง. 2555: 3) กระบวนการผลิตนักศึกษาครูได้กำหนดเป็นมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาครูต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี (ราชกิจจานุเบกษา, 2562: 18 - 20) ดังนั้นการจะพัฒนาครู จะทำได้ชัดเจนมากที่สุดโดยการสั่งสมประสบการณ์จากการฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา การนำทฤษฎีต่างๆ ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับการเป็นครูในศตวรรษที่ 21 นั่นคือสามารถผสมผสานและบูรณาการเทคโนโลยี ประกอบกับการสอนและความรู้ได้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียนมากที่สุด

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลการวัดองค์ประกอบของที่แพคในปัจจุบัน ยังมีการศึกษาน้อย ส่งผลให้องค์ประกอบของตัวแปรดังกล่าวยังขาดความชัดเจนในเชิงทฤษฎีและจากการศึกษางานวิจัยการพัฒนาโมเดลการวัดตามกรอบแนวคิดที่แพคที่ผ่านมาพบว่าข้อคำถามแต่ละข้อมุ่งวัดองค์ประกอบเดียว แต่ถ้าพิจารณาตามลักษณะของข้อคำถามที่วัดองค์ประกอบตามทฤษฎีของที่แพคจะเห็นว่าบางข้อมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบตามทฤษฎีได้มากกว่า 1 องค์ประกอบเนื่องจากบางองค์ประกอบเป็นการบูรณาการองค์ประกอบสององค์ประกอบเข้าด้วยกัน เช่น ความรู้วิชาครูบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (Pedagogical Content Knowledge: PCK) ความรู้ด้านเทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (Technology Content Knowledge: TCK) ความรู้ด้านเทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านวิชาครู (Technology Pedagogical Knowledge: TPK) ความรู้ด้านเทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านวิชาครูและด้านเนื้อหา (Technology Pedagogical Content Knowledge: TPACK) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการพัฒนาและตรวจสอบองค์ประกอบของ ตัวแปร (ข้อคำถาม) ดังกล่าวโดยการตรวจสอบความตรงโมเดลการวัดของกรอบแนวคิดที่แพค โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของข้อคำถามกับองค์ประกอบที่มากกว่า 1

องค์ประกอบและความสามารถของข้อคำถาม
ที่ใช้วัดว่าสามารถวัดได้มากกว่า 1 องค์ประกอบ
เพื่อให้ได้โมเดลที่สอดคล้องกับสภาพความเป็น
จริงในการวัดมากขึ้น

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์
องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการรับรู้
ความสามารถการบูรณาการตามกรอบแนวคิด
ที่แพค ของนักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุรินทร์ ตามแนวคิดของ Koehler, M. & Mishra,
P. 2009 โดยแบ่งองค์ประกอบหลักออกเป็น 3 ด้าน
ได้แก่ด้านความรู้เนื้อหา (content Knowledge:
CK) ด้านความรู้วิชาครู (Pedagogical Knowledge:
PK) และด้านความรู้เทคโนโลยี (Technology
Knowledge: TK) และบูรณาการทั้งสามด้าน
ได้ออกมาเป็น 7 องค์ประกอบเพื่อจะได้นำ
สารสนเทศที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการ
เรียนการสอนนักศึกษาครูให้มีคุณภาพและพัฒนา
ตนเองเพื่อเป็นครูมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลการวัดการรับรู้ความ
สามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้
ตามกรอบแนวคิดที่แพค มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุรินทร์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
อันดับที่ 3

2. เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดล
การวัดการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครู
ด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดที่แพค
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้วยการวิเคราะห์
องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 3

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษา
ครูระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2563
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 940 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษา
ครูระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2563
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 560 คน ได้
มาจากวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage
Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ความสามารถในการบูรณาการความรู้
ตามกรอบแนวคิดที่แพค (Technological
Pedagogical Content Knowledge: TPACK)
ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับ
ความรู้ของครูเกี่ยวกับการบูรณาการความรู้
เทคโนโลยี วิชาครูและเนื้อหาให้เหมาะสมกับ
ผู้เรียน ซึ่งองค์ประกอบของแนวคิดที่แพคมี 7
องค์ประกอบ (Mishara & Kochler, 2006 ; Kochler
& Mishara, 2009) ดังนี้

1. การรับรู้ความรู้ด้านเทคโนโลยี
(Technology Knowledge: TK)

2. การรับรู้ความรู้วิชาครู (Pedagogical
Knowledge: PK)

3. การรับรู้ความรู้ด้านเนื้อหา (content
Knowledge: CK)

4. การรับรู้ความรู้วิชาครูบูรณาการ
กับความรู้ด้านเนื้อหา (Pedagogical Content
Knowledge: PCK)

5. การรับรู้ความรู้ด้านเทคโนโลยี
บูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (Technology
Content Knowledge: TCK)

6. การรับรู้ความรู้ด้านเทคโนโลยี
บูรณาการกับความรู้ด้านวิชาครู (Technology
Pedagogical Knowledge: TPK)

7. การรับรู้ความรู้ด้านเทคโนโลยี
บูรณาการกับความรู้ด้านวิชาครูและด้านเนื้อหา
(Technology Pedagogical Content
Knowledge:TPACK)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบวัดประกอบด้วยข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต ซึ่งประกอบด้วยข้อความเชิงนิมิตและข้อความเชิงนิเสธ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ(Mishara & Kochler,2006; Kochler & Mishara,2009) ดังนี้

1. การรับรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี
2. ความรู้วิชาครู
3. การรับรู้ความสามารถด้านเนื้อหา
4. การรับรู้ความสามารถด้านความรู้วิชาครูบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา
5. การรับรู้ความสามารถด้านความรู้ด้านเทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา
6. การรับรู้ความสามารถด้านความรู้ด้านเทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านวิชาครู
7. การรับรู้ความสามารถด้านความรู้ด้านเทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านวิชาครูและด้านเนื้อหา

4. การสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบวัด คือ แบบวัดนี้ใช้เพื่อวัดการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดที่แพค
2. ศึกษาแนวคิด เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด
3. เขียนนิยามปฏิบัติการของแบบวัดแต่ละองค์ประกอบ
4. สร้างแบบวัดตามวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

5. นำแบบวัดให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหาของ การวิจัยและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. จากนั้นนำแบบวัดมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์โดยใช้สูตร IOC และพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ไว้

7. นำแบบวัดที่ได้รับคัดเลือกไว้ไปทดลอง (Tryout) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 50 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item total correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.32 - 0.68

8. วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดทั้งฉบับโดยหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach α -coefficients) มีค่าความเชื่อมั่น 0.81

9. นำแบบวัดไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงและนำแบบวัดที่เก็บได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย
3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 3

สำหรับการแปลความหมายของค่าที่
วัดได้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความ
หมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556)

4.51-5.00 หมายถึง มีความรับรู้อยู่ใน
ระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความรับรู้อยู่ใน
ระดับมาก

2.51-3.00 หมายถึง มีความรับรู้อยู่ใน
ระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความรับรู้อยู่ใน
ระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความรับรู้อยู่ใน
ระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบย่อย
ทั้ง 7

องค์ประกอบภายใต้กรอบ TPACK

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยง
เบนมาตรฐานขององค์ประกอบย่อยทั้ง 7 องค์
ประกอบภายใต้กรอบ TPACK ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบย่อยทั้ง 7 ภายใต้กรอบ
TPACK

องค์ประกอบย่อยทั้ง 7 องค์ประกอบ	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. องค์ประกอบความรู้ด้านเทคโนโลยี (TK)	4.03	0.55	มาก
1.1 มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยี	3.88	0.67	มาก
1.2 มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ Microsoft office ได้แก่ Microsoft word Microsoft Excel Power point	3.97	0.74	มาก
1.3 มีความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารข้อมูลผ่านระบบ Internet เช่น Facebook line E-mail	4.35	0.66	มาก
1.4 มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น CAI E-BOOK E-Learning Youtube Google Classroom	3.86	0.81	มาก
1.5 มีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและคุณค่าของเทคโนโลยี	4.13	0.70	มาก
2. องค์ประกอบความรู้ด้านวิชาชีพ (PK)	3.92	0.60	มาก
2.1 มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้	3.86	0.71	มาก
2.2 มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียน	3.88	0.73	มาก
2.3 มีความรู้ในจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	3.99	0.69	มาก
2.4 มีความรู้ในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และวิธีการสอนที่หลากหลายเช่น การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน(Problem Base Learning: PBL) การเรียนโดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Base Learning: BBL) การเรียนโดยวิธีการศึกษาด้วยตนเอง (Self-Study Method)	4.02	0.70	มาก
2.5 มีความรู้ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	3.87	0.74	มาก
3. องค์ประกอบความรู้ด้านเนื้อหา (CK)	3.93	0.62	มาก
3.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาอย่างชัดเจน เช่น เข้าใจหลักการโครงสร้าง ทฤษฎีและธรรมชาติวิชา	3.84	0.74	มาก

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบย่อยทั้ง 7 ภายใต้กรอบ TPACK (ต่อ)

องค์ประกอบย่อยทั้ง 7 องค์ประกอบ	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
3.2 มีความรู้ในการนำเนื้อหาไปประยุกต์ต่อยอดเพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ได้	3.91	0.72	มาก
3.3 มีความรู้ในหลักการและอธิบายเนื้อหาให้เข้าใจได้ง่าย	3.94	0.72	มาก
3.4 มีการพัฒนาตนเองด้านความรู้ในเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง	3.96	0.71	มาก
3.5 มีความแม่นยำในเนื้อหาวิชา	4.00	0.70	มาก
4. องค์ประกอบความรู้วิชาคุณบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา(PCK)	3.95	0.60	มาก
4.1 มีความรู้ในการปรับปรุงเนื้อหาและสาระสำคัญให้มีความสอดคล้องกับการเรียนการสอน	3.88	0.70	มาก
4.2 มีความรู้ในการบูรณาการเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายในการนำเสนอเนื้อหาให้กับผู้เรียน	3.97	0.70	มาก
4.3 ใช้เทคนิคการวัดผลประเมินผลการเรียนได้เหมาะสมกับเนื้อหาย่อยและวัตถุประสงค์ในการเรียน	3.94	0.68	มาก
4.4 พัฒนาความรู้ด้านเนื้อหาอย่างต่อเนื่องเพื่อนำมาถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.96	0.70	มาก
4.5 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยระบุมาตรฐาน ตัวชี้วัด รายละเอียดของเนื้อหา สอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล	4.01	0.67	มาก
5. องค์ประกอบความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (TCK)	4.03	0.61	มาก
5.1 มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม	4.08	0.69	มาก
5.2 การใช้เทคโนโลยีในการจัดทำระบบฐานข้อมูลด้านเนื้อหา	4.04	0.66	มาก
5.3 การใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา	3.98	0.70	มาก
5.4 การใช้เทคโนโลยีเป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ด้านเนื้อหา	4.03	0.71	มาก
5.5 การใช้สื่อเทคโนโลยีได้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหา	4.04	0.69	มาก
6. องค์ประกอบความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครู (TPK)	3.99	0.62	มาก
6.1 ใช้เทคโนโลยีในการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้	4.03	0.70	มาก
6.2 ใช้เทคโนโลยีในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เช่น โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูล การสืบค้นข้อมูลการวิจัยจากฐานข้อมูล	3.93	0.71	มาก
6.3 ใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้	3.95	0.74	มาก
6.4 ใช้เทคโนโลยีในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.01	0.74	มาก
6.5 ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร เช่น การจัดทำเนื้อหา ปกรูปเล่ม การเผยแพร่ในระบบออนไลน์	4.05	0.71	มาก
7. การรับรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา(TPACK)	4.01	0.61	มาก
7.1 มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีได้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหา	4.02	0.70	มาก
7.2 ใช้เทคโนโลยีในการวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสมตามแต่ละเนื้อหา	4.02	0.69	มาก

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบย่อยทั้ง 7 ภายใต้กรอบ TPACK (ต่อ)

องค์ประกอบย่อยทั้ง 7 องค์ประกอบ	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
7.3 ใช้เทคโนโลยีในและวิธีการสอนที่หลากหลายในการสอนเนื้อหา	4.01	0.67	มาก
7.4 ใช้เทคโนโลยีในการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนในเนื้อหา	4.00	0.71	มาก
7.5 เป็นผู้นำในการบูรณาการความรู้ด้านเนื้อหา วิธีการสอน และเทคโนโลยี	3.97	0.72	มาก
โดยรวม	3.98	0.54	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบการรับรู้ด้านเทคโนโลยี (TK) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบการรับรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (TCK) และความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (TPACK) โดยมีค่าเฉลี่ย 4.03, 4.03 และ 4.01 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 3 TPACK

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย พบว่า การรับรู้วิชาครู

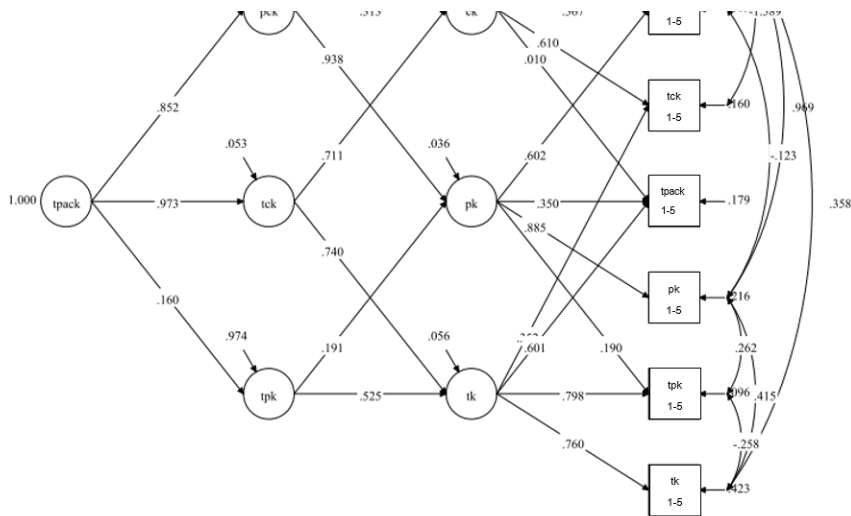
บูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (PCK) มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (TPACK) มากที่สุด รองลงมาคือการรับรู้ด้านเนื้อหา (CK) มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.79 และ 0.76 ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 2

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 3 เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดที่แพค มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ รายละเอียดดังภาพประกอบ 1

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	TK	PK	CK	PCK	TCK	TPK	TPACK
TK	1.00						
PK	0.66**	1.00					
CK	0.67**	0.74**	1.00				
PCK	0.63**	0.70**	0.78**	1.00			
TCK	0.65**	0.71**	0.77**	0.72**	1.00		
TPK	0.67**	0.75**	0.79**	0.78**	0.72**	1.00	
TPACK	0.67**	0.73**	0.77**	0.79**	0.70**	0.76**	1.00

** P < 0.01

Chi-Square = 14.377 df = 8 P-value = 0.072 RMSEA = 0.038 CFI = 0.998 TLI = 0.996

ภาพประกอบ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 3 TPACK

Chi-Square = 14.377 df = 8 P-value = 0.072 RMSEA = 0.038 CFI = 0.998 TLI = 0.996

ภาพประกอบ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 3 TPACK

ตาราง 2 ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ตัวแปรในโมเดลการวัดการรับรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาการและความรู้ด้านเนื้อหา (TPACK) ตามกรอบแนวคิดที่แพค มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ตัวแปรแฝงภายนอก	ตัวแปรแฝงภายใน	น้ำหนักองค์ประกอบ	S.E.	R ²
	PCK	0.85**	0.03	0.82
TPACK	TCK	0.97**	0.01	
	TPK	0.16**	0.02	
PCK	CK	0.31**	0.03	0.72
	PK	0.93**	0.01	
TCK	CK	0.71**	0.03	0.94
	TK	0.74**	0.02	
TPK	PK	0.19**	0.01	0.02
	TK	0.53**	0.03	

ตาราง 2 ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ตัวแปรในโมเดลการวัดการรับรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับ
ความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (TPACK) ตามกรอบแนวคิดที่แพค มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุรินทร์ (ต่อ)

ตัวแปรแฝงภายนอก	ตัวแปรแฝงภายใน	น้ำหนักองค์ประกอบ	S.E.	R ²
	ck1-5	0.99**	0.00	0.97
CK	pck1-5	0.37**	0.10	
	tck1-5	0.61**	0.04	
	tpack1-5	0.01**	0.00	
	pk1-5	0.67**	0.02	0.96
PK	pck1-5	0.60**	0.09	
	5tpk1-5	0.19**	0.06	
	tpack1-5	0.35**	0.04	
	tk1-5	0.76**	0.02	0.94
TK	tpk1-5	0.79**	0.05	
	tck1-5	0.35**	0.04	
	tpack1-5	0.60**	0.04	

Chi-Square = 14.377 df = 8 P-value = 0.072 RMSEA = 0.038 CFI = 0.998 TLI = 0.996

จากตาราง 2 ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ตัวแปรในโมเดล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดทุกค่า ได้แก่ $X^2=14.377$ $df=8$ $X^2/df = 1.797$ $P\text{-value} = 0.072$ $RMSEA = 0.038$ $CFI = 0.998$ $TLI = 0.996$ โดยตัวแปรแฝง TCK TPK PCK สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมในตัวแปร TPACK ได้ประมาณร้อยละ 82.00

ตัวแปรแฝง CK PK สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมในตัวแปร PCK ได้ประมาณร้อยละ 72.00 ตัวแปรแฝง CK TK สามารถอธิบายความ

แปรปรวนร่วมในตัวแปร TCK ได้ประมาณร้อยละ 94.00 และตัวแปรแฝง PK TK สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมในตัวแปร TPK ได้ประมาณร้อยละ 2.00

ผลการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้มีค่าเป็นบวก และแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า แสดงว่า ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงที่มารวมกันเป็นโมเดลรวมทั้งหมดมีความแตกต่างกัน และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.01 - 0.99 โดยตัวแปรที่สังเกตได้ที่มีค่า

น้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ตัวแปรความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge: CK1-5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.99 ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักต่ำสุด ได้แก่ ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (TPACK1-5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.01

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝงอันดับที่ 2 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝงอันดับที่ 2 มีค่าเป็นบวก และแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า แสดงว่า ตัวแปรแฝงอันดับที่ 2 ที่มารวมกันเป็นโมเดลรวมทั้งหมดมีความแตกต่างกัน และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.19 - 0.93 โดยตัวแปรแฝงได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือตัวแปรแฝงภายใน PCK ส่งผลต่อไปยังตัวแปรแฝงภายนอก คือ ตัวแปรตัวแปรด้านความรู้วิชาครู (Pedagogical Knowledge: PK) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.99 ตัวแปรแฝงที่มีค่าน้ำหนักต่ำสุด ได้แก่ ตัวแปรแฝง TPK ซึ่งเป็นตัวแปรแฝงภายในส่งผลต่อไปยังตัวแปรแฝงภายนอก คือ ตัวแปรด้านความรู้ด้านเทคโนโลยี (Technology Knowledge: TK) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.19

เมื่อพิจารณาค่าองค์ประกอบของตัวแปรแฝงอันดับที่ 3 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝงอันดับที่ 3 มีค่าเป็นบวก และแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า แสดงว่า ตัวแปรแฝงอันดับที่ 3 ที่มารวมกันเป็นโมเดลรวมทั้งหมดมีความแตกต่างกัน และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.16 - 0.97 โดยตัวแปรแฝงได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือตัวแปรแฝงภายใน TPACK ส่งผลต่อไปยังตัวแปรแฝงภายนอก คือ ตัวแปรความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (Technology

Content Knowledge: TCK) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.97 ตัวแปรแฝงที่มีค่าน้ำหนักต่ำสุด ได้แก่ ตัวแปรแฝง TPACK ซึ่งเป็นตัวแปรแฝงภายในส่งผลต่อไปยังตัวแปรแฝงภายนอก คือ ตัวแปรด้านความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครู (Technology Pedagogical Knowledge: TPK) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.16

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์การตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดการรับรู้ความสามารถของโมเดลการวัดการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดที่แพคมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยปรากฏว่าโมเดลการวัดการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดที่แพคมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเป็นไปตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ทั้งนี้โมเดลดังกล่าวผู้วิจัยพัฒนาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 7 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 35 ตัวแปร ซึ่งโมเดลการวัดขององค์ประกอบการรับรู้ความสามารถบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (Technology Pedagogical and Content Knowledge: TPACK) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การรับรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครู (TPK) การรับรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (TCK) และการรับรู้วิชาครูบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (PCK) ทั้งนี้ในแต่ละองค์ประกอบจะประกอบด้วยตัวแปรแฝง 2 ตัว คือ การรับรู้วิชาครู (Pedagogical Knowledge: PK) และการรับรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge: CK) เป็นตัวแปรแฝงภายในของ ตัวแปรแฝงการรับรู้วิชาครูบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา

(PCK) การรับรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge: CK) และการรับรู้ด้านเทคโนโลยี (Technology Knowledge: TK) เป็นตัวแปรแฝงภายในของตัวแปรแฝงการรับรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (TCK) ส่วนด้านการรับรู้วิชาครู (Pedagogical Knowledge: PK) และด้านการรับรู้ด้านเทคโนโลยี (Technology Knowledge: TK) เป็นตัวแปรแฝงภายในของตัวแปรแฝงการรับรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครู (TPK) สอดคล้องกับ Jessica, S., Pavlo D, A., J. Shane, R., and Mwarumba Mwavita (2013:157-170) ได้วัดระดับ TPACK ของครูแล้วได้ศึกษาพบปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อระดับ TPACK ของครู นอกจากนี้การที่พบว่าความรู้ที่เป็นองค์ประกอบย่อยทั้ง 6 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้ในการบูรณาการด้านเทคโนโลยี ด้านวิชาชีพครู และด้านเนื้อหา เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าหากครูขาดความรู้องค์ประกอบย่อยใดองค์ประกอบหนึ่งแล้วส่งผลต่อระดับ TPACK ของครูด้วย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสอดคล้องตามกรอบแนวคิดตามตัวแบบการพัฒนา TPACK หรือ TPACK Developmental Model ของ Niess และคณะ (2009) ซึ่ง นิวัฒน์ ศรีสวัสดิ์ (2555: 36) กล่าวว่า กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ในการสอนจำเพาะเนื้อหาโดยใช้เทคโนโลยี (TPACK) ควรจะถูกพิจารณาเป็นทางเลือกหนึ่ง ที่ควรนำมาใช้ในการบ่มเพาะ สร้าง และพัฒนาความรู้จำเป็นพื้นฐานที่ไม่ควรขาดสำหรับครูผู้สอนมืออาชีพ และสอดคล้องกับ วรงค์ศรี แสงบรรจง (2555) ได้พัฒนาเครื่องมือและโมเดลการวัดที่แพค-เอสของนิสิตนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่าโมเดลที่แพค-เอสที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางที่เหมาะสม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 4 ตัวแปร คือ ความรู้ด้านความรู้เนื้อหา (CK) ด้านความรู้วิชาครู (PK) และด้านความรู้เทคโนโลยี (TK) และความรู้ด้านนักเรียน (SK) ตัวบ่งชี้บูรณาการมี 11 ตัวแปร คือ PCK,

TCK, CK-S, PK-S, TK-S, PCK-S, TCK-S, TPK-S, TPACK-S มีการจัดรูปแบบโมเดลต่างกัน 4 แบบ และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญ เครื่องมือวัดที่แพค-เอส พบว่ามีความเที่ยงสูง (0.984) มีอำนาจจำแนกทุกข้อคำถาม และค่าประสิทธิสัมพันธะระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนผ่านเกณฑ์ทุกตัวบ่งชี้และมีความตรงเชิงโครงสร้าง และยังสอดคล้องกับ Jessica, S., Pavlo D, A., J. Shane, R., และ Mwarumba Mwavita (2013: 157-170) ได้ตรวจสอบระดับการบูรณาการด้านเทคโนโลยี การรับรู้ความสามารถตนเอง และความรู้ในการบูรณาการด้าน เทคโนโลยี ด้านวิชาครู และด้านเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge: TPACK) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าครูประจำการที่มีประสบการณ์เห็นว่าเครื่องมือเทคโนโลยี เป็นกลไกในการดึงดูดนักเรียนและบรรลุผลประโยชน์ในการเรียนรู้ ขณะที่ครูฝึกสอนมีแนวโน้มที่จะรับรู้ว่าการจัดการชั้นเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าควรสนับสนุนและมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสำหรับการสอนนักศึกษาครูอย่างต่อเนื่องจากการบรรยายโดยตรงและการเรียนการสอนจากแบบจำลองเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนที่ส่งตรงมากขึ้น และเป็นการสอนแบบคอนสตรัคติวิสต์ที่รวมประสบการณ์

2. ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลโมเดลการวัดขององค์ประกอบความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (Technology Pedagogical and Content Knowledge: TPACK) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 3 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนดังนี้ $X^2=14.377$ $df= 8$ $X^2/df = 1.797$ P-value

= 0.072 RMSEA = 0.038 CFI = 0.998 TLI = 0.996 ซึ่งจากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การทำนายของตัวแปรสังเกตได้ และตัวแปรแฝง พบว่ามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวก และแตกต่างกันจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.01 - 0.99 สอดคล้องกับ วรงค์ศรี แสงบรรจง (2555: 29-30) ได้เสนอว่าการนำโมเดลการวัดที่แพคมาพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต้องเป็นการนำส่วนใหญ่มาอธิบายส่วนย่อยโดยตัวแปรแฝงจึงมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับ Archambault และ Barnett(2010) ได้พัฒนาเครื่องมือการวัดความรู้ตามกรอบแนวคิดที่แพค โดยนำข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสถิติเชิงบรรยายและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงทั้ง 7 ตัวแปร มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจพบว่า สามารถจัดองค์ประกอบได้ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ความรู้ด้านเนื้อหาบูรณาการกับวิชาชีพครู องค์ประกอบที่ 2 ความรู้ด้านเนื้อหาบูรณาการกับเทคโนโลยี และองค์ประกอบที่ 3 ความรู้ด้านเทคโนโลยี และยังสอดคล้องกับ Lux (2011) ได้พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาครูเกี่ยวกับความรู้ตามกรอบแนวคิดที่แพค ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เมื่อพิจารณาค่าความกลมกลืนของโมเดลพบว่าโมเดลมีความตรงเชิงโครงสร้าง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยปรากฏว่า

1.1 โมเดลการวัดการรับรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (TPACK) มีน้ำหนักองค์ประกอบการรับรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (TCK) มากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารระดับคณะ หรือระดับมหาวิทยาลัย ควรพัฒนาหรือให้การสนับสนุนด้านเทคโนโลยี และด้านเนื้อหาความรู้ให้กับนักศึกษามากที่สุด

1.2 โมเดลการวัดการรับรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (TPACK) มีน้ำหนักองค์ประกอบความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครู (TPK) น้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารระดับคณะ และสาขาวิชา ควรเร่งพัฒนาด้านเทคโนโลยี และด้านวิชาชีพครูให้กับนักศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เท่านั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยกับกลุ่มนักศึกษาในระดับชั้นอื่นๆ เพื่อเป็นการยืนยันความตรงของโมเดลที่พัฒนาขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความรู้ในการบูรณาการด้านเทคโนโลยี ด้านวิชาชีพครู และด้านเนื้อหา

เอกสารอ้างอิง

ทวีศักดิ์ จินดาบุรุษ. (2560). "ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0." *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การศึกษารัฐทางไกลเชิงนวัตกรรม* 7, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 14-29.

- นิวัฒน์ ศรีสวัสดิ์. (2555). ความรู้ในการสอนจำเพาะเนื้อหาโดยใช้เทคโนโลยีวิชาชีพระดับปริญญา Technological Pedagogical and Content Knowledge (TPACK) in Teacher Education. *วารสารสมาคมนิติคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย*. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2555. (20-37).
- นัฐพร เกียรติบัณฑิตกุล. (2556). ผลของหลักสูตรผลิตครูที่มีต่อความรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอนโดยมี การรับรู้ความสามารถแห่งตนและความรู้ตามกรอบที่แพคของนักศึกษาครูเป็นตัวแปรส่งผ่าน: โมเดล พหุตัวแปรส่งผ่าน.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสาธน์ เนิ่งเฉลิม. (2558). *การเรียนรู้อัตนศาสตร์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. (ราชกิจจานุเบกษา) เล่ม 136 ตอนพิเศษ 68 ง วันที่ 20 มีนาคม 2562.
- วรรณศรี แสงบรรจง. (2555). เครื่องมือและโมเดลการวัดที่แพค-เอสของนิสิตนักศึกษาครู: การพัฒนาและวิเคราะห์เปรียบเทียบโมเดลแข่งขัน.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: บริษัทตลาดตาพับลิเคชั่น จำกัด.
- Angeli, C., & Valanides, N. (2005). Preservice elementary teachers as information and communication technology designers: An instructional systems design model based on an expanded view of pedagogical content knowledge. *Journal of Computer Assisted Learning*, 21(4), 292-302.
- Archambault, L.M., & Barnett, J.H. (2010). Revisiting technological pedagogical content knowledge: Exploring the TPACK framework. *Computers & Education*. 55(4): 1656-1662.
- Hsu, P.S. (2012). Examining the impact of educational technology courses on pre-service teachers' development of technological pedagogical content knowledge. *Teaching Education*. 23(2): 195-213.
- Jang, S.J. (2010). Integrating the interactive whiteboard and peer coaching to develop the TPACK of secondary science teachers. *Computers & Education*. 55(4): 1744-1751.
- Jessica, S., Pavlo D, A., J. Shane, R., and Mwarumba Mwavita (2013). Intrapersonal Factors Affecting Technological Pedagogical Content Knowledge of Agricultural Education Teachers. *Journal of Agricultural Education*, 54(3), 157-170.
- Koehler, M.J., Mishra, P., & Yahya, K. (2007). Tracing the development of teacher knowledge in a designseminar: Integrating content, pedagogy and technology. *Computers and Education*, 49, 740-762.

- Koehler, M.J., & Mishra, P. (2009). What Is technological pedagogical content knowledge? *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education (CITE)*, 9(1), 60-70.
- Kramarski, B., & Michalsky, T. (2009). Investigating preservice teachers' professional growth in self-regulated learning environments. *Journal of Educational Psychology*, 101(1), 161–175.
- Lux, N.J. (2011). *Assessing technological pedagogical content knowledge*. Doctor of Education, Boston UNIVERSITY. Available from ProQuest Dissertations and Tgeses.
- Matthew, J. and Other (2014). *Handbook of Research on Educational Communications and Technology*. The Technological Pedagogical Content Knowledge Framework, 101-111.
- Mishra, P., & Koehler, M.J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017-1054.
- Niess, M.L., Ronau, R.N., Shafer, K.G., Driskell, S.O., Harper, S.R., Johnston, C., et al. (2009). Mathematics teacher TPACK standards and development model. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education (CITE Journal)*, 9(1), 4-24.
- Sachau, L. & Ku, H.Y. (2012). Mathematics Instructors' Experiences Stabilizing TPACK When Using New Technologies in a Distance-Based Graduate Program. In P. Resta (Ed.), *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2012 (pp. 841-843)*. Chesapeake, Va: AACE.
- Warschauer, M., & Liaw, M.L. (2010). *Emerging technologies in adult literacy and language education*. Washington, DC: National Institute for Literacy.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

Transformational Leadership of Administrators Affecting Teamwork Efficiency of Private Schools in Roi Et Province

ศรัณญา ภูอาบทอง¹, สมใจ ภูมิพันธุ์²

Saranya Pooapthong¹, Somjai Pumipuntu²

Received: 8 December 2020

Revised: 16 February 2021

Accepted: 10 March 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดร้อยเอ็ด 2) ศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด และ 3) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร จำนวน 52 คน และครู จำนวน 291 คน ของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณแบบลำดับขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด
2. ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน
3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด รองลงมาคือด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ดได้

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เบอร์โทรศัพท์: 089-6233224 อีเมล Saranya_ka2000@yahoo.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Graduate Student, Master of Education in Educational Administration, Roi Et Rajabhat University

² Assistant Professor, Educational Administration, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

ร้อยละ 55.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้
 สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ $Y' = 0.846 + 0.341X_5 + 0.238X_1 + 0.203X_2$
 สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐาน $Z'y = 0.369Z_{x5} + 0.253Z_{x1} + 0.212Z_{x2}$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม, โรงเรียนเอกชน

Abstract

The purpose of this research was to 1) study transformational leadership of private school administrators, 2) study teamwork efficiency of private schools, and 3) study transformational leadership of administrators affecting teamwork efficiency of private schools in Roi Et province. The sample comprised of 52 school administrators and 291 teachers of private schools in Roi Et province. The research instrument for collecting the data was a five-point rating scale questionnaire. Statistical analysis of the data involved frequency, percentage, mean and standard deviation. Stepwise multiple regression was employed to test the hypothesis.

Research results revealed as follows:

1. The transformational leadership of private school administrators was rated overall at a high level. Each individual aspect was also rated at a high level except that of Idealized Influence which was rated at a very high level.

2. The teamwork efficiency of private schools was rated overall at a high level. Each individual aspect was also rated at a high level except.

3. Concerning transformational leadership of administrators affecting teamwork efficiency, it was found that the individualized consideration was the best predictor of teamwork efficiency followed by the vision of leader, and the intellectual stimulation, respectively. These predictors could mutually explain the variance of teamwork efficiency of private schools in Roi Et province for 55.40 percent with statistical significance at .01 level. The predictive regression equations were as follows.

Raw score regression equation: $Y' = 0.846 + 0.341X_5 + 0.238X_1 + 0.203X_2$

Standard score regression equation: $Z'y = 0.369Z_{x5} + 0.253Z_{x1} + 0.212Z_{x2}$

Keywords: Transformational leadership, Teamwork efficiency, Private school

บทนำ

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง หากผู้ตามสามารถเป็นผู้นำตนเองได้นั้นถือว่าเป็นกุญแจสำคัญในการจัดการองค์การให้ประสบความสำเร็จ

การที่องค์การมีบุคลากรที่เหมาะสมที่จะสามารถแก้ไขปัญหขององค์การได้ โดยไม่สำคัญว่าตนเองจะอยู่ส่วนไหนหรือตำแหน่งอะไรในองค์การนั้น เป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดสำหรับการบริหาร

จัดการในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งถือว่าเป็นผู้นำในสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนการทำงานร่วมกันเป็นทีมงานที่เข้มแข็งของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารหรือผู้นำ จะต้องมีความรู้คุณลักษณะภาวะผู้นำที่แตกต่างและสามารถสร้างผู้นำให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้ (ดาวรุตวรรษ ถวิลการ. 2558: 23-24) การบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลได้นั้น มีปัจจัยที่สำคัญ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งหมายถึง สภาวะที่พฤติกรรมของผู้นำมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ต่อผู้ร่วมงาน พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร อาจส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาทุกรูปแบบ (อัมรินทร์ โต๊ะลง และ สุรัชย์ ลิกขาบดินต์. 2562: 453) ภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงมีผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงาน และความเชื่อมั่นขององค์กร ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาตัวเอง จนกลายเป็นนักบริหารมืออาชีพ สามารถบริหารความเปลี่ยนแปลง ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ ภายใต้ธรรมาภิบาล และภารกิจทางการบริหารการศึกษาที่ต้องรับผิดชอบ (สภาวะเดือน พิมพิศาล และคณะ. 2558: 37)

การทำงานเป็นทีม เป็นวิธีการในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่องค์กร ทำให้องค์กรเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน หรือทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย ผู้บริหารจะต้องรู้จักแบ่งงานหรือการมอบอำนาจ กระจายหน้าที่ และความรับผิดชอบให้แก่ทุกคนในองค์กร โดยการให้ทุกคนในองค์กรช่วยกันปฏิบัติงานในลักษณะของการเป็นทีมงาน มีส่วนร่วมในการกำหนด

นโยบาย และตัดสินใจ ทำให้การทำงานต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สมคิด ผลนิล. 2559: 112) การทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งที่หน่วยงานแทบทุกหน่วยงานกำหนดไว้เป็นนโยบายขององค์กร ซึ่งในการทำงานไม่มีผู้ใดที่จะสามารถทำให้งานนั้นสำเร็จได้ด้วยตัวของตัวเองเพียงลำพัง เมื่อมีการทำงานร่วมกันเกิดขึ้น ย่อมต้องมีปัจจัยที่จะสนับสนุนให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุตามเป้าหมายขององค์กร การสร้างทีมงานให้มีประสิทธิภาพนั้น ประกอบด้วยปัจจัยหลายด้าน ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย และบุคลากรจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องการทำงานเป็นทีมที่ดี ปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยมีวัตถุประสงค์หรือจุดหมายร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารประสาน งานที่ดี และสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร (น้ำฟ้า ดิษฐ์ศักดิ์. 2559: 169)

ท่ามกลางสภาพปัญหาการจัดการศึกษาต่างๆ มากมาย แต่กลับพบว่ามีสถานศึกษาจำนวนหนึ่งประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาจนเป็นที่ยอมรับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จึงเปิดโอกาสให้โรงเรียนเอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา โรงเรียนเอกชนมีความเป็นอิสระในระดับสูงแตกต่างจากโรงเรียนของรัฐบาล หลักสูตรของโรงเรียนเอกชนได้รับการตัดสินใจจากคณะกรรมการโรงเรียน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจึงมีความหลากหลาย สามารถบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ได้ตามความต้องการ เช่น การบริหารงบประมาณ การสรรหาครูและบุคลากร และการบริหารงานวิชาการ เป็นต้น ซึ่งสถานศึกษาแต่ละแห่งมีศักยภาพต่างๆ ด้านไม่เท่ากัน ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศขาดความครอบคลุม มี

สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมที่แตกต่างรวมถึงการมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่แตกต่างกัน ซึ่งล้วนส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนเอกชน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด. 2563: 19-21)

การดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีคุณภาพ เกิดจากประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม สมาชิกในทีม บุคลากร และครูของสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติและสมมุติฐานของสมาชิกในทีม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม จึงได้มีผู้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ การกระตุ้นทางปัญญา การเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ การยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม การสนับสนุนเป็นรายบุคคล การคาดหวัง ผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ และการระบุนิเวศทัศน์ 2) ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการทำงาน และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน การสื่อสารอย่างเปิดเผย การมีเป้าหมายเดียวกัน และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน 3) ภาวะผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม การสนับสนุนเป็นรายบุคคล และการกระตุ้นทางปัญญาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ชนชญา สังข์พญาและโยธิน ศรีโสภ. 2559: 318)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนาที่มงานของสถานศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 42-44) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 343 คน จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามเขตพื้นที่การศึกษา และทำการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลากโรงเรียน จากนั้นเทียบบัญชีผู้ติดต่อรายชื่อหาสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นแบบสอบถามฉบับเดียวกันทั้งผู้บริหารและครู ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร 5 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม จำนวน 5 ด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านบรรยากาศการทำงาน ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ด้านการสื่อสาร และด้านการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.6-1.0 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเท่ากับ 0.96 และแบบสอบถามประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม เท่ากับ 0.93

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ จำนวน 343 ชุด และได้รับกลับคืน จำนวน 343 ชุด จากนั้นดำเนินการตรวจสอบความครบถ้วนในการตอบแบบสอบถาม และดำเนินการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชน โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบลำดับขั้นตอน

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้น ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X}=4.63$) รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.49$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X}=4.44$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษา เอกชนจังหวัดร้อยเอ็ด

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.49	0.49	มาก
2. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.45	0.48	มาก
3. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.63	0.45	มากที่สุด
4. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.44	0.53	มาก
5. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.47	0.49	มาก
โดยรวม	4.50	0.43	มาก

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ใน

ระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสาร ($\bar{X}=4.39$) รองลงมาคือ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ($\bar{X}=4.38$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.30$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับประสิทธิภาพ
1. ด้านการมีส่วนร่วม	4.34	0.49	มาก
2. ด้านบรรยากาศการทำงาน	4.33	0.49	มาก
3. ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน	4.38	0.53	มาก
4. ด้านการสื่อสาร	4.39	0.49	มาก
5. ด้านการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน	4.30	0.58	มาก
โดยรวม	4.35	0.46	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบลำดับขั้นตอน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ด้านการคำนึงถึงความเป็น

ปัจเจกบุคคล (X_5) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1) และด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_2) ตามลำดับ โดยตัวแปรพยากรณ์ดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความ

แปรปรวนของประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ร้อยละ 55.40 ($R^2=0.554$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนน

ดิบ คือ 0.341, 0.238 และ 0.203 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ 0.369, 0.253 และ 0.212 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E. _b	\bar{x}	t	p
ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล X_5	0.341	0.050	0.369	6.762	0.000
ด้านการมีวิสัยทัศน์ X_1	0.238	0.050	0.253	4.785	0.000
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา X_2	0.203	0.057	0.212	3.590	0.000

$R = 0.745, R^2 = 0.554, a = 0.846$

โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ดในรูปของคะแนนดิบ

$$Y' = 0.846 + 0.341X_5 + 0.238X_1 + 0.203X_2$$

สมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ดในรูปของคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = 0.369Z_{x5} + 0.253Z_{x1} + 0.212Z_{x2}$$

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความแน่วแน่ในอุดมการณ์ และมีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน มีความคล่องตัวในการบริหาร รวมถึงเป็นผู้ที่มีอำนาจเต็มในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สยาม โคชา (2557: 87-89) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการ

คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และการกระตุ้นทางปัญญา และสอดคล้องกับ จักรพันธ์ พันธุ์หินกอง และชูชาติ พ่วงสมจิตร (2562: 128) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และสอดคล้องกับ พิษณุ สมจิตร และสมใจ ภูมิพันธุ์ (2563: 3-12) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ผู้บริหารสามารถมองภาพอนาคตของสถานศึกษาเพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ที่เชื่อมโยงกับพันธกิจและเป้าหมายขององค์กร และด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดี โดยการเป็นแบบอย่างการให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในองค์กร

2. ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านบรรยากาศการทำงาน และด้านการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานตามลำดับ การที่ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมด้านการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด มีกระบวนการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น

ข้อเท็จจริงหรือความรู้สึกที่ตรงไปตรงมา ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน และเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างเต็มที่ ใช้ช่องทางการสื่อสารที่มีความสะดวก รวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ เรณู เชื้อสะอาด (2551: 37) ที่กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการติดต่อ สัมพันธ์ถือเป็นเครื่องมือถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และความต้องการ เพื่อให้ทุกฝ่าย เกิดความเข้าใจ เกิดความรู้สึกพอใจ เชื่อถือและเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต และการบริหารให้ประสบผลสำเร็จ ถ้าหากไม่มีการติดต่อสื่อสารก็ไม่มีการกระทำใดๆ เกิดขึ้นระหว่างคนในสังคมและองค์กร

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_0) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1) และด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_2) โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ร้อยละ 55.40 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่าเท่ากับ 0.745 ซึ่ง สามารถอธิบายตัวแปรพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ ตามลำดับ ดังนี้

3.1 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ดีเป็นอันดับ 1 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนให้ความสำคัญกับการเอาใจใส่ดูแลผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล คำนึงถึงความต้องการและมีความเข้าใจใน

ความแตกต่างระหว่างบุคคลของบุคลากรภายในสถานศึกษา ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถตามความต้องการและความถนัดของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งนภา จันทรัส (2562: 32) ที่กล่าวว่า การคำนึงถึงความ เป็นปัจเจกบุคคลพฤติกรรมของผู้บริหารที่วินิจฉัย ดูแล้วเอาใจใส่รายละเอียด วิเคราะห์แยกแยะ ความต้องการของบุคลากรเป็นรายบุคคล รวมถึง เป็นผู้ให้คำแนะนำ ปรับปรุง พัฒนาจุดเด่น จุดด้อย โดยใช้การสื่อสารสองทางเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทำให้บุคลากรรู้สึกมีคุณค่ามีความสำคัญผู้บริหาร จะพยายามเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ตามความสามารถ ความต้องการและความถนัด

3.2 ด้านการมีวิสัยทัศน์ เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ดีเป็นอันดับ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและคำนึงถึงความคุ้มค่าในอนาคต มีแผนปฏิบัติที่แสดงให้เห็นวิธีการที่มุ่งสู่จุดหมายชัดเจน ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และพร้อมส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาองค์กรให้มีความก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ นภวรรณ คณานุกรักษ์ (2554: 128) ได้สรุปไว้ว่า ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ จะต้องมีความชัดเจนและเป็นแนวทางให้บุคลากรปฏิบัติงานในทิศทางที่มีความสามารถ สร้างสรรค์นวัตกรรมและนำไปสู่ความท้าทายได้ในอนาคต ซึ่งผู้นำจะต้องมีความสามารถในการอธิบาย วิสัยทัศน์ให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างชัดเจน มีความสามารถในการแสดงวิสัยทัศน์ที่เป็นภาษาและ พฤติกรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และมีความสามารถประยุกต์วิสัยทัศน์ไปสู่บรรดาอธิบายที่ แตกต่างออกไป สอดคล้องกับ

ทองคำ พิมพา (2556: 23-24) ได้กล่าวไว้ว่า วิสัยทัศน์มีความสำคัญในการช่วยกระตุ้นดึงดูดให้บุคลากรในองค์กรมีความรัก ผูกพัน และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีความก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ วิสัยทัศน์ที่ดี จะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความต้องการที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละองค์กร มีความชัดเจน น่าเชื่อถือ เป็นภาพในอนาคตที่สามารถปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จได้ และต้อง สอดคล้องกับบริบทและวัฒนธรรมขององค์กรนั้นๆ สอดคล้องกับอุไรวรรณ ภูษาดา (2558: 59) กล่าวว่า การกำหนดวิสัยทัศน์นั้นจะทำให้ชี้ทิศทางเป้าหมายในการทำงานให้เสร็จตามแผนที่วางไว้ จะเป็นตัวกำหนดขอบข่ายของงานภาระหน้าที่ จะทำให้บุคลากร ต้องทำงานให้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานจะต้องมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ร่วมงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีจะต้องมีการสร้างทีมงาน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีถ้าไม่มีวิสัยทัศน์หรือไม่มีการสร้างภาพอนาคตจะทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานร่วมกันของคนทั้งองค์กร และมีความต้องการที่จะทำให้วิสัยทัศน์เป็นจริง นี่คือน้ำหนักที่สำคัญของผู้นำ ซึ่งจะทำอย่างนี้ได้ก็ต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ต้องสื่อสารความคิดและแนวคิดนี้ให้เป็นที่รับรู้เข้าใจร่วมกันเป็นผลสำเร็จ มีความเป็นเจ้าของวิสัยทัศน์นี้ร่วมกัน และผลกตนั้นร่วมกัน ผู้นำจะต้องกล้าเปลี่ยนแปลงและต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ไม่ดีให้ดีขึ้น และต้องกล้าเสี่ยงและที่สำคัญคือต้องกล้าคิดนอกกรอบ กล้าคิดออกจากกรอบเดิมๆ ให้ได้ถ้ายังจำเจอยู่กับกรอบเดิมๆ ก็เป็นผู้นำได้ยาก

3.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ดีเป็นอันดับ 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

ผู้บริหารใช้กระบวนการ กระตุ้นผู้ร่วมงานให้เห็นถึงวิธีการหรือแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น และร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้เหตุผลและข้อมูลหลักฐาน และใช้วิธีจูงใจให้ผู้ร่วมงานเป็นผู้คิดวิเคราะห์อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของอดัม สินธูร์กซ์ (2553: 101) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมากที่สุดเนื่องจากการกระตุ้นการใช้ปัญญาให้ครูรู้จักวิเคราะห์และแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรี กุมภีโร (2554: 81-82) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูกลุ่มเครือข่ายวังบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษามีการระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการกระตุ้นให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความคิดสร้างสรรค์ในด้านการปฏิบัติงานและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยระดับมาก แต่ยังอยู่ในระดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้มีโอกาสใช้ทักษะและความสามารถในการทำงาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และสนับสนุนผู้ได้บังคับบัญชาที่อุทิศตนให้กับงานโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนคอยให้กำลังใจเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรค สนับสนุนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การทุ่มเทความพยายามในการทำงาน สร้างเจตคติที่ดี และส่งเสริมการคิดในเชิงบวก ซึ่งจะทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดแรงบันดาลใจ และความมุ่งมั่นในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดสถานศึกษาจึงควรส่งเสริมให้ มีการค้นหาข้อบกพร่องในการทำงานของทีม ส่งเสริมให้สมาชิกในทีมสามารถเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการทำงานของทีมจากข้อบกพร่องที่ค้นพบ การนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาปรับปรุงคุณภาพงานของทีมให้ดีขึ้น ปรับกระบวนการทำงานและพัฒนางานให้ทันสมัย และส่งเสริมให้สมาชิกในทีมมีการเรียนรู้จากข้อผิดพลาดในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และพัฒนาการทำงานเป็นทีมให้ประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการ

กระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ จึงควรให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้วางแผนการดำเนินงาน ปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ได้

วิธีพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาตัวเองชีวิตภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งเสริมต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม เพื่อให้ได้ตัวงซึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- จักรพันธ์ พันธุ์หินกอง และชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 3(9): 128- 144.
- ชนชญา สังข์พญา และโยธิน ศรีโสภ. (2559) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 8(2): 318-333.
- ดาวรอรณ ถวิลการ. (2558). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ แบบภาวะผู้นำแห่งศตวรรษที่ 21. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 11(2): 23-35.
- ทองคำ พิมพา. (2556). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมจังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภวรรณ คณานฤกษ์. (2554). บทบาทผู้นำองค์กรที่มีพนักงานวิชาชีพ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 31(1): 122-133.
- น้ำฟ้า ดิสภักดี. (2559). ทีมงานคุณภาพที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สังกัดสำนักงานเขตพระปิ่นเกล้า. *วารสารเกษมบัณฑิต*. 17(2): 167-176.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับกาววิจัย*. เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิษณุ สมจิตร และสมใจ ภูมิพันธ์ุ. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*. 14(3): 3-12.
- พัชรีย์ กุมภีโร. (2554). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูกลุ่มเครือข่ายวังบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- รุ่งนภา จันทร์ลี. (2562). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- เรณู เชื้อสะอาด. (2551). *พฤติกรรมองค์กรการ.* กรุงเทพฯ: ดวงกลมสมัย.
- สกาเวเดือน พิมพิศาล และคณะ. (2558). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาองค์กรสถาบันการศึกษา ภายใต้รัฐธรรมนูญ.* *วารสารวิชาการแพรวกาภาพสิทธิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.* 2(1): 37-60.
- สมคิด บางโม. (2556). *องค์กรและการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 5).* กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สยาม โคขา. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.*
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด. (2563). *ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ประจำปี 2562. กลุ่มงานนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด.*
- อุดม สินธุรักษ์. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.*
- อุไรวรรณ ภูชาดา. (2558). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น.* 11(1): 57-67.
- อัมรินทร์ โตะลง และสุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต. (2562). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนอิสลาม สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.* 47(1): 450-470.

การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร ทศนคติต่อการขับขี้อย่างปลอดภัย พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร และพฤติกรรมเลี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

A Comparison of Knowledge about Traffic Rules Attitudes towards Safe Driving Behaviours of Abiding Traffic Rules and Behaviours of Avoiding Responsibility for Traffic Violations of Students at Udon Thani Rajabhat University

หัตสาดิน แก้ววิชิต¹, ศรีนยา ฉัตรเดชา²
Hatsadin Kaewwichit¹, Saranya Chatdecha²

Received: 21 September 2020

Revised: 24 November 2020

Accepted: 17 March 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร ทศนคติต่อการขับขี้อย่างปลอดภัย พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร และพฤติกรรมเลี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีระดับปริญญาตรีที่มีเพศ ไบอนุญาติขับขี และประวัติการประสบอุบัติเหตุจากการขับขีที่แตกต่างกัน จำนวน 720 คน โดยใช้แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร แบบสอบถามทศนคติต่อการขับขี้อย่างปลอดภัย และแบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรและพฤติกรรมเลี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจร

ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรมากกว่านักศึกษาชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่นักศึกษาเพศชายมีพฤติกรรมเลี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดมากกว่านักศึกษาหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่มีใบอนุญาตขับขีมีพฤติกรรมการขับขีตามกฎจราจร และความรู้เกี่ยวกับกฎจราจรมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษาที่ไม่ได้รับการบาดเจ็บจากการประสบอุบัติเหตุมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรน้อยกว่านักศึกษาที่ต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาที่พบความแตกต่างระหว่างเพศ และการมี/ไม่มีใบอนุญาตขับขีกับพฤติกรรมการขับขี ถือเป็นข้อมูลสำคัญต่อการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นต้นแบบพลเมืองด้านการขับขีของนักศึกษา

คำสำคัญ: การขับขี้อย่างปลอดภัย, การปฏิบัติตามกฎจราจร, การกระทำผิดกฎจราจร, นักศึกษา

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี, thanatosy@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี, Saranya2608@hotmail.com

¹ Assistant Professor, Institute of General Education, Udon Thani Rajabhat University, thanatosy@hotmail.com

² Assistant Professor, Institute of General Education, Udon Thani Rajabhat University, Saranya2608@hotmail.com

Abstract

This study compared knowledge about traffic rules, attitudes towards safe driving, behaviours of abiding by traffic rules, and behaviours of avoiding responsibility for traffic violations among 720 undergraduate students of Udon Thani Rajabhat University, who had different genders, licenses, and histories of accidents. The research instruments for collecting the data consisted of an assessment form of knowledge about traffic rules, a questionnaire on the attitudes towards safe driving, and an assessment form of traffic and responsibility behaviours.

The results revealed that female students had more traffic compliance behaviours than male students with statistical significance at the.05 level. However, the male students were more likely to avoid responsibility for traffic violations than were female students with statistical significance at the.05 level. Moreover, students with a driver's license had behaviours in greater compliance with traffic rules and knowledge of traffic rules than those students who did not have driving licenses, with statistical significance at the.01 level. Students who had no injuries from accidents had less traffic-compliant behaviours than those who had stayed in hospital with a statistical significance at the.05 level. The results of study found differences driving behaviours linked to gender and having / not having a driving license. It is important to define guidelines to promote and support students' driving citizen prototype.

Keywords: Safe driving, Abiding traffic rules, Traffic violations, University students

บทนำ

นักศึกษาซึ่งเป็นหนึ่งในกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาชาติที่สถาบันคาดหวังให้เป็นผู้ส่งต่อองค์ความรู้ที่ตนเองได้เรียนรู้ในรั้วมหาวิทยาลัยสู่ชุมชน เป็นกลไกที่ต้องมีความพร้อมทางปัญญา อารมณ์ สังคม และความเป็นพลเมืองไทยที่หวังให้เป็นต้นแบบทางสังคมในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีที่ว่า “ผู้นำทางปัญญา พัฒนาคน พัฒนาชาติ”

อย่างไรก็ตาม พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานียังไม่มีความพร้อมที่จะเป็นพลเมืองต้นแบบ ประเด็นที่เห็นเด่นชัดคือ การปฏิบัติตามกฎจราจรทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย ดังนั้น การพัฒนาความเป็นแบบอย่างในการขับขี่จึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยให้ความ

สนใจ ทั้งนี้ การพัฒนาแบบอย่างดังกล่าวจำเป็นต้องมีฐานข้อมูลรองรับเพื่อการพัฒนาได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม ฐานข้อมูลจำเป็นประการแรก คือ ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการขับขี่ของนักศึกษา

ความรู้เกี่ยวกับกฎจราจรเป็นพื้นฐานต่อการขับขี่ให้สอดคล้องกับกฎจราจร หากนักศึกษาไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร การปฏิบัติตามกฎจราจรคงเป็นไม่ได้ยาก จากการศึกษ พบว่า การมีใบอนุญาตขับขี่มีอิทธิพลต่อความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร (วิษณุ นิลสาคร และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนสุ, 2560) นอกจากนี้ ยังพบว่า เพศมีอิทธิพลต่อความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร (สิริมา ศรีสุภาพ, อัจฉราวดี กำมุขโซ และคณิงนิตย์ สายสิงห์, 2553)

เมื่อกล่าวถึงทัศนคติต่อการขับขี่ ประเด็นหนึ่งที่ต้องให้ความสนใจ คือ ทัศนคติต่อการขับขี่อย่างปลอดภัย ซึ่งพบว่า มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงและฝ่าฝืนกฎจราจร (บัณฑิต ตั้งกมลศรี, 2559 และ Mohamed & Bromfield, 2017) ซึ่งมีผลต่อความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ (Iversen & Rundmo, 2004) นอกจากนี้ พบว่า เพศมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการขับขี่อย่างปลอดภัย (ซูไบค๊ะหะยีมะ, แมกกีลือสง มากะ และรอเยาะ เจ๊ะห๊ะ, 2552; Akaateba & Amoh-Gyimah 2013; Cordellieri, Baralla, Ferlazzo, Sgalla, Piccardi, & Giannini, 2016)

พฤติกรรมการขับขี่ที่ต้องให้ความสำคัญคือ พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร ซึ่งเป็นหนึ่งในหน้าที่ของพลเมืองไทย โดยจากการศึกษาพบว่า เพศ (วิษณุ นิลสาคร และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ, 2560; Akaateba & Amoh-Gyimah 2013; Grace, *et al*, 2020) การมีใบอนุญาตขับขี่ (สุดนิรันดร์ เพชรรัตน์, รุ่งอรุณ บุญถ่าน และศานติ จินตรัตน์, 2559; Elliott Ginsburg & Winston, 2008 ; Hanna, Laflamme, Elling, & Möller, 2013 ; Peck, 2011 และ Scott-Parker, Watson, King, & Hyde, 2012) และประวัติการประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่ (Sabaté-Tomas, Arnau-Sabatés, & Sala-Roca, 2014) มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามกฎจราจร

อีกประเด็นที่น่าสนใจ คือ พฤติกรรม

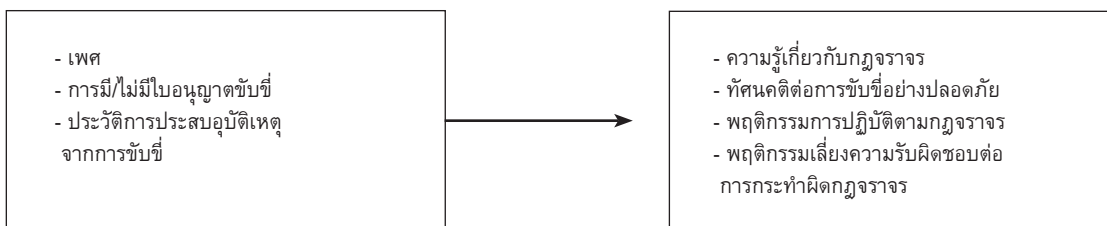
เสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจร ซึ่งเป็นประเด็นที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง เป็นคุณลักษณะของต้นแบบทางสังคมที่ดี โดยการศึกษา พบว่า เพศมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการตัดสินบนเจ้าพนักงานกรณีฝ่าฝืนกฎจราจร (Ojih, Dashit, Dung, Ismaila, & Remi, 2016)

จากการศึกษาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาอิทธิพลของเพศ การมีใบอนุญาตขับขี่ (รถจักรยานยนต์ และ/หรือรถยนต์) และประวัติการประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่ต่อความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร ทศนคติต่อการขับขี่อย่างปลอดภัย พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร และพฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาต่อยอดและวางแผนทางการส่งเสริมความเป็นต้นแบบพลเมือง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร ทศนคติต่อการขับขี่อย่างปลอดภัย พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร และพฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีที่มีเพศ การมี/ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ และประวัติการประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาแนวทางส่งเสริมการเป็นแบบอย่างต่อการขับชื้ออย่างปลอดภัยควรครอบคลุมทั้งองค์ประกอบภายในและภายนอกตัวบุคคล ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์องค์ประกอบในการประเมินผลตามบริบททางการศึกษา ซึ่งจะประเมินผู้เรียนใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ เจตคติ และทักษะ ซึ่งเป็นการประเมินที่ครอบคลุมทั้งกระบวนการทางจิตและพฤติกรรม มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ขอบเขตตัวแปร คือ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการขับชื้อ ได้ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับกฎจราจรที่สะท้อนความรู้ในการขับชื้ออย่างถูกต้องและปลอดภัย ทักษะต่อการขับชื้ออย่างปลอดภัยสะท้อนมุมมองต่อการขับชื้อ และพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรที่แสดงออกเป็นการกระทำอย่างถูกต้องและปลอดภัย และพฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจรซึ่งเป็นผลจากการตัดสินใจหลังจากได้กระทำความผิดไปแล้วว่ามีแนวโน้มจะกระทำผิดต่อไปหรือไม่

ทั้งนี้ จากการศึกษาที่ผ่านมาทั้งในและต่างประเทศได้ข้อยืนยันว่าเพศ การมี/ไม่มีใบอนุญาตขับชื้อ และประวัติการประสบอุบัติเหตุจากการขับชื้อเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการขับชื้อ ผู้วิจัยจึงนำปัจจัยดังกล่าวมาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการกำหนดแนวทางการสร้างโปรแกรมเพื่อการพัฒนาต้นแบบพลเมืองแก่นักศึกษา

วิธีการศึกษา

1. ประชากร คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธาในระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 9,489 คน (ระบบสารสนเทศนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธา, 2562.) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธาในระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 3 ปีการ

ศึกษา 2562 จำนวนไม่น้อยกว่า 385 คน จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) ตามสัดส่วนนักศึกษาแต่ละคณะ โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทั้งนี้ การศึกษาครั้งนี้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 720 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบประเมินปลายปิด แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

1) ข้อมูลทั่วไป เป็นส่วนที่สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะข้อคำถามมีทั้งข้อคำถามปลายเปิดและข้อคำถามปลายปิด อาทิ คำถามเกี่ยวกับ เพศ วัน เดือน ปีเกิด การมี/ไม่มีใบอนุญาตขับชื้อ ชนิดของใบอนุญาตขับชื้อที่ถือครอง และประวัติการประสบอุบัติเหตุจากการขับชื้อ เป็นต้น

2) ความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร เป็นข้อคำถามแบบปลายปิด เพื่อประเมินระดับความรู้ความเข้าใจกฎจราจรเบื้องต้นในลักษณะเช่นเดียวกันกับข้อสอบใบอนุญาตขับชื้อ จำนวน 20 ข้อ ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก หากตอบถูกได้ 1 คะแนน หากตอบผิดจะไม่ได้คะแนน ยกตัวอย่างเช่น การขับรถผ่านทางร่วมทางแยกต้องปฏิบัติตามอย่างไร เป็นต้น

3) ทักษะต่อการขับชื้ออย่างปลอดภัย เป็นข้อคำถามแบบปลายปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม การขับชื้อกับความเสี่ยงต่อการประสบอุบัติเหตุ จำนวน 13 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่า 3 ระดับ (“ไม่เห็นด้วย” ให้ -1 คะแนน “ไม่แน่ใจ” ให้ 0 คะแนน และ “เห็นด้วย” ให้ 1 คะแนน) ยกตัวอย่างเช่น ไม่สวมหมวกกันน็อค หรือไม่คาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับชื้อรถ เป็นต้น

4) พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นข้อคำถามแบบปลายปิด เพื่อประเมินแนว

โน้มการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร จำนวน 18 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่า 4 ระดับ (“ไม่เคย” ให้ 1 คะแนน “บางครั้ง” ให้ 2 คะแนน “บ่อยครั้ง” ให้ 3 คะแนน และ “ทุกครั้ง” ให้ 4 คะแนน สำหรับข้อคำถามเชิงลบ ขณะที่ข้อคำถามเชิงบวก ให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม) ยกตัวอย่างเช่น ขับขี่สวอนเลนเข้าไปในช่องทางเดินรถทางเดียว (one way) เป็นต้น

5) พฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจร เป็นข้อคำถามปลายปิดเพื่อประเมินแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำซ้อนหลังจากการกระทำผิดกฎจราจรและถูกจับกุม จำนวน 8 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่า 4 ระดับ (“ไม่เคย” ให้ 1 คะแนน “บางครั้ง” ให้ 2 คะแนน “บ่อยครั้ง” ให้ 3 คะแนน และ “ทุกครั้ง” ให้ 4 คะแนน สำหรับข้อคำถามเชิงลบ ขณะที่ข้อคำถามเชิงบวกให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม) ยกตัวอย่างเช่น เสนอผลประโยชน์ใดๆ ให้แก่ตำรวจจราจร แลกกับการไม่ถูกดำเนินคดี เป็นต้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยโดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

(Content validity) จากนั้นจึงทำการแก้ไขก่อนนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามครั้งสุดท้าย ก่อนการสร้างแบบสอบถามและแบบประเมินฉบับจริง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. บรรยายข้อมูลทั่วไป ความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างระหว่างเพศ และการมีใบอนุญาตขับขี่ โดยการทดสอบค่าที (Independence t-test)

3. วิเคราะห์ความแตกต่างของความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างในประวัติการประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่ โดยการทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร ทศนคติต่อการขับขี้อย่างปลอดภัย พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร และพฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจร ระหว่างนักศึกษาชาย (234 คน) กับนักศึกษาหญิง (486 คน)

ตัวแปร	กลุ่ม		S.D.	t	P
ความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร	นักศึกษาชาย	13.59	3.214	-1.219	.223
	นักศึกษาหญิง	13.88	2.857		
ทศนคติต่อการขับขี้อย่างปลอดภัย	นักศึกษาชาย	10.29	7.376	1.400	.162
	นักศึกษาหญิง	9.46	7.594		
พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร	นักศึกษาชาย	38.13	7.137	-2.323	.020*
	นักศึกษาหญิง	39.43	6.982		
พฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจร	นักศึกษาชาย	6.45	4.438	2.459	.014*
	นักศึกษาหญิง	5.63	3.684		

*p < 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาหญิง มีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรมากกว่า นักศึกษาชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่นักศึกษาเพศชายมีพฤติกรรมเสี่ยง

ความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดมากกว่า นักศึกษาหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ ไม่พบความแตกต่างระหว่างทศนคติต่อการขับขี้อย่างปลอดภัย และความรู้เกี่ยวกับกฎ

จราจร

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร ทศนคติต่อการขับขี้อย่างปลอดภัย พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร และพฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจร ระหว่างนักศึกษาที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ (373 คน) กับนักศึกษาที่มีใบอนุญาตขับขี่ (347 คน)

ตัวแปร	กลุ่ม		S.D.	t	P
ความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร	ไม่มีใบอนุญาตขับขี่	13.26	2.967	-4.955	.000*
	มีใบอนุญาตขับขี่	14.35	2.891		
ทศนคติต่อการขับขี้อย่างปลอดภัย	ไม่มีใบอนุญาตขับขี่	10.23	7.430	1.866	.062
	มีใบอนุญาตขับขี่	9.19	7.608		
พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร	ไม่มีใบอนุญาตขับขี่	36.64	7.090	-9.983	.000*
	มีใบอนุญาตขับขี่	41.54	6.072		

พฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจร $t = 1.817$ $p = 0.070$
 ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ $t = 1.817$ $p = 0.070$ และความรู้เกี่ยวกับกฎจราจรมากกว่านักศึกษาที่
 มีใบอนุญาตขับขี่ $t = 1.817$ $p = 0.070$ ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 *p < 0.01 จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาที่มีใบ ระดับ .01 ขณะที่ไม่พบความแตกต่างในประเด็น

พฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดและทัศนคติต่อการขับขี่อย่างปลอดภัย

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร ทศนคติต่อการขับขี่อย่างปลอดภัย พฤติกรรม
 การปฏิบัติตามกฎจราจร และพฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจร
 ระหว่างนักศึกษาที่มีประวัติประสบอุบัติเหตุจากขับขี่ที่แตกต่างกัน

ตัวแปร	แบ่งกลุ่ม	SS	Df	MS	F	p
ความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร	ระหว่างกลุ่ม	19.759	3	6.586	.742	.527
	ภายในกลุ่ม	6357.873	716	8.880		
	รวม	6377.632	719			
ทัศนคติต่อการขับขี่อย่างปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	159.888	3	53.296	.940	.421
	ภายในกลุ่ม	40600.300	716	56.704		
	รวม	40760.188	719			
พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร	ระหว่างกลุ่ม	455.426	3	3.077	3.077	.027*
	ภายในกลุ่ม	35322.552	716	49.333		
	รวม	35777.978	719			

ตัวแปร	แบ่งกลุ่ม	SS	Df	MS	F	p
พฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจร	ระหว่างกลุ่ม	89.934	3	29.978	1.918	.125
	ภายในกลุ่ม	11190.461	716	15.629		
	รวม	11280.394	719			

*p < 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ประวัติการประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่ที่แตกต่างมีผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติตามกฎจราจรที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ต่อไป โดยใช้การวิเคราะห์ Scheffe ด้วยความแปรปรวนระหว่างกลุ่มไม่แตกต่างกัน และกลุ่ม ตัวอย่างมีมากกว่า 3 กลุ่ม

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร จำแนกตามประวัติการประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่

	ไม่เคยประสบ	ไม่บาดเจ็บ
ไม่เคยประสบ	-	1.825
ไม่บาดเจ็บ	-	-
บาดเจ็บแต่ไม่พัก	-	-
ต้องพักรักษาตัว	-	-

*p < 0.05

จากการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ในตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มที่ไม่ได้รับการบาดเจ็บจากการประสบอุบัติเหตุมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรน้อยกว่ากลุ่มที่ต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปราย

การศึกษาครั้งนี้ พบว่า เพศ การมี/ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ และประวัติการประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับกฎจราจรทัศนคติต่อการขับขี่อย่างปลอดภัย พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร และพฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดกฎจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

โดยพบว่า นักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรมากกว่านักศึกษาชาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา (ปวีณา คำพุกกะ อุไรรัตน์ ยามรัมย์ และสุชาดา ชมชื่น, 2555; วิษณุ นิลสาคร และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ, 2560; สิริมา ศรีสุภาพ อัจฉราวดี กำมุขไซ และคณิศร นิตยกุลไชยสิทธิ์, 2559; Arabateba &

Amoh-Gyimah 2013; Gonzalez-Lglesias, Gómez-Fraguela, & Luengo-Martín, 2012 และ Grace, Hashmi, Nawi, Li, & Abdjbin, 2020) ทั้งนี้มีแนวคิดที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า นักศึกษาชายซึ่งถือว่ายังอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย มีลักษณะหุนหันพลันแล่น ใจร้อน และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักศึกษาหญิงจึงส่งผลให้นักศึกษาชายมีแนวโน้มมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรน้อยกว่านักศึกษาหญิง

นักศึกษาชายมีพฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดมากกว่านักศึกษาหญิงจากการศึกษาที่ใกล้เคียง พบว่า เพศมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการตัดสินใจบนเจ้าพนักงาน (Boehm, 2015) มีแนวโน้มว่าเพศชายมีทัศนคติที่ดีต่อการตัดสินใจบนเจ้าพนักงานกรณีฝ่าฝืนกฎจราจรมากกว่าเพศหญิง (Ojih, Dashit, Dung, Ismaila, & Remi, 2016) ด้วยเพศชายมีแนวโน้มชอบความเสี่ยง ความท้าทายมากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงมีระดับการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง

(Risk averse) สูงกว่า จึงเป็นไปได้ว่านักศึกษาชายมีความกล้าในการแสดงพฤติกรรมที่ขัดต่อความรับผิดชอบและกฎจราจรมากกว่านักศึกษาหญิง

จากผลการศึกษาข้างต้นทั้งสองประเด็น พบว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดทางด้านชีววิทยาที่เชื่อว่า ฮอโมนเทสโทสเตอโรน (Testosterone) หรือที่เรียกว่าฮอโมนเพศชาย มีผลต่อระดับการแสวงหาสิ่งตื่นเต้นเร้าใจ และพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งพบในเพศชายมากกว่าเพศหญิง (Social Issues Research Centre, 2004) อีกทั้งแนวคิดด้านวิวัฒนาการ ที่สนับสนุนว่าเพศชายในเกือบทุกเผ่าพันธุ์ รวมทั้งเผ่าพันธุ์มนุษย์ เป็นสิ่งมีชีวิตที่ได้รับการสืบทอดพฤติกรรมต่างๆ จากบรรพบุรุษรุ่นสู่รุ่น รวมถึงพฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมเสี่ยงซึ่งถือเป็นหนึ่งในกลวิธีเพื่อความอยู่รอด มีความเป็นไปได้ว่า พฤติกรรมการขับขี่ที่มีความเสี่ยงถือเป็นการแสดงออกซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าว (Constantinou, Panayiotou, Konstantinos, Loutsiou-Lass, & Kapardis, 2011) เช่นเดียวกับแนวคิดทางด้านสังคมในประเด็นภาพเหมารวมในเรื่องเพศ (Gender stereotype) ที่มีแนวคิดว่า สังคมมีความเชื่อในลักษณะบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเพศชายและเพศหญิงที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ มองว่าชายมีแนวโน้มที่ก้าวร้าวและชอบความท้าทายมากกว่าหญิง ซึ่งได้รับการยืนยันจากการศึกษาว่า หากบุคคลเชื่อในภาพเหมารวมดังกล่าวยิ่งส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความเชื่อนั้นๆ ยิ่งขึ้น (Granié, & Pappafava, 2011)

นักศึกษาที่มีใบอนุญาตขับขี่มีพฤติกรรม การขับขี่ตามกฎหมายจราจรมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ พิจารณาในประเด็นพฤติกรรมการขับขี่ตามกฎหมายจราจร พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา (บัณทิต ตั้งกมลศรี, 2559; สิริมา

ศรีสุภาพ อัจฉราวดี กำมุขโซ และคณิงนิตย์ สายสิงห์, 2553; สุดนรินทร์ เพชรรัตน์ รุ่งอรุณ บุญถ่าน และศานติ จินตรัตน์, 2559; Elliott, Ginsburg, & Winston, 2008; Hanna, Laflamme, Elling, & Möller, 2013; Scott-Parker, Watson, King, Hyde, 2012 และ Peck, 2011) กล่าวคือ นักศึกษาที่มีใบอนุญาตขับขี่ที่ทั้งรถจักรยานยนต์ และ/หรือรถยนต์ ต้องผ่านการอบรมการขับขี่อย่างปลอดภัย การสอบภาคทฤษฎีเกี่ยวกับกฎจราจร และการสอบภาคปฏิบัติที่เป็นการขับขี่ภายใต้กฎจราจร จึงสามารถถือครองใบอนุญาตขับขี่ได้ นอกจากนี้ การต่ออายุใบอนุญาตขับขี่ยังต้องเข้าอบรมการขับขี่อย่างปลอดภัยทุกครั้ง ดังนั้น นักศึกษาที่มีใบอนุญาตขับขี่จึงมีประสบการณ์และความคุ้นเคยกับกฎจราจรมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ รวมถึงรู้ถึงผลกระทบจากการไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรมากกว่าจึงมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามที่มากกว่านักศึกษาที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่

เช่นเดียวกับความรู้เกี่ยวกับกฎจราจรที่พบว่า นักศึกษาที่มีใบอนุญาตขับขี่มีความรู้มากกว่านักศึกษาที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา (วิษณุ นิลสาธุ และศุภวิวัฒนากร วงศ์ธนวุธ, 2560; สิริมา ศรีสุภาพ อัจฉราวดี กำมุขโซ และคณิงนิตย์ สายสิงห์, 2553) ที่มีแนวคิดเดียวกันว่าประสบการณ์จากการเข้ารับการอบรมและการสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เป็นปัจจัยส่งเสริมให้นักศึกษาที่มีใบอนุญาตขับขี่มีความรู้ความเข้าใจในกฎจราจรมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของปัญญจันทร์สุขโข (2556) พบว่า เพศ และการมีใบอนุญาตขับขี่ไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดกฎจราจร โดยอภิปรายว่า บุคคลมีจิตสำนึก มีความรู้สึกผิด ชอบ ชั่วดี รู้จะไรควรทำหรือไม่ควรทำ ดังนั้น ปัจจัยดังกล่าวจึงไม่มีผลต่อพฤติกรรม

จากการศึกษานี้ ถือเป็นข้อมูลสำคัญที่แสดงให้เห็นว่า หากนักศึกษาเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎจราจร แม้จะเป็นเพศชายหรือไม่มีใบอนุญาตขับขี่ก็สามารถขับขี่ได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย

กลุ่มที่ไม่ได้รับการบาดเจ็บจากการประสบอุบัติเหตุมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรน้อยกว่ากลุ่มที่ต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Sabaté-Tomas, Arnau-Sabatés, & Sala-Roca (2014) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 69 ที่เคยประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่ ระบุว่า ประสบการณ์ดังกล่าวมีผลกระทบต่อ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การขับขี่ (เฉพาะการให้ความสนใจกับปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ) ทั้งนี้ การศึกษาระบุว่า กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ใกล้ชิดประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่มีแนวโน้มเพิ่มการรับรู้ความเสี่ยงต่อการประสบอุบัติเหตุมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประสบอุบัติเหตุด้วยตนเอง โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ำ ด้วยลักษณะบุคลิกภาพที่ไม่ใช่ผู้ชื่นชอบ ความเสี่ยง ความท้าทาย และมีความอดทนต่อสิ่งแวดล้อมในการขับขี่ที่สูง อย่างไรก็ตาม พบว่า ผลการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ บัณฑิต ตั้งกมลศรี (2559) ที่พบว่า ประสบการณ์ในการเกิดอุบัติเหตุมีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมการขับขี่อย่างปลอดภัย โดยการศึกษาดังกล่าว อภิปรายว่า วัยรุ่นเป็นวัยคิดคะนอง และอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งไม่รุนแรงมาก จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ตระหนักถึงผลกระทบจากการประสบอุบัติเหตุ บางครั้งยังนำประสบการณ์ในการได้รับอุบัติเหตุมาพูดคุย กับเพื่อนๆ ในกลุ่ม เพื่อเป็นการโอ้อวดตนเอง ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้ที่กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีภาวะความรับผิดชอบมากขึ้น รวมถึง

ถึงมีพัฒนาการทางสมองด้านการคิดเชิงเหตุและผลที่เจริญเติบโตมากขึ้น นอกจากนี้ ประสบการณ์ในการประสบอุบัติเหตุที่รุนแรงมากกว่า (ต้องพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล) จึงมีแนวโน้มเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการสะท้อนความคิดความรู้สึก และตกผลึกประสบการณ์ดังกล่าว นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การขับขี่ให้เกิดความปลอดภัย และปฏิบัติตามกฎจราจร ดังทฤษฎีการเรียนรู้ ประสบการณ์ (Experiential Learning Theory: ELT) (Kolb, & Kolb, 2005)

สรุป

เพศมีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร พฤติกรรมเสี่ยงความรับผิดชอบต่อการกระทำผิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การมีใบอนุญาตขับขี่มีพฤติกรรมการขับขี่ตามกฎหมายจราจร และความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และประวัติการประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่มีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาที่พบความแตกต่างระหว่างเพศกับพฤติกรรมการขับขี่ แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพิจารณากลวิธีเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การขับขี่อย่างปลอดภัยที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างเพศ

ความแตกต่างในประเด็นพฤติกรรมการขับขี่และความรู้เกี่ยวกับกฎจราจรของนักศึกษาที่มีใบอนุญาตขับขี่และนักศึกษาที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการให้ความรู้แก่นักศึกษาที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ หรือกลวิธีให้นักศึกษากลุ่มดังกล่าวเห็นความสำคัญของการมีใบอนุญาตขับขี่

ควรทำการศึกษาประวัติการประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่ร่วมกับปัจจัยอื่น อาทิ บุคลิกภาพ เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของการปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างชัดเจน

ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพควบคู่กับการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อเสาะหาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมี

อิทธิพลต่อพฤติกรรมการขับขี่ของนักศึกษา

ควรแยกศึกษาให้ชัดเจนว่าเป็นรถจักรยานยนต์หรือรถยนต์ หรือรูปแบบอื่นๆ ในการศึกษาครั้งต่อไป เพื่อความชัดเจนของข้อมูล

ควรทำการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุเพื่อยืนยันอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ในการศึกษาครั้งต่อไป

ไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีที่สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้ง ผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยเหลือด้านเครื่องมือวิจัย และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล จนงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ชูไพบดะห์ หะยีมะ, แม็กก็อลีสอง มากะ, รอเยาะ เจ๊ะนุ้. (2552). ทศนคติของนักศึกษาเทคนิคนครราชสีมา มหาวิทยาลัยนครราชสีมาชนครินทร์ตอนโยบายขับขี่ปลอดภัยเปิดไฟใส่หมวกขณะขับขี่รถจักรยานยนต์. *วารสารมหาวิทยาลัยนครราชสีมาชนครินทร์*. 1(3): 118-129.
- บัณฑิต ตั้งกมลศรี. (2559). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการขับขี่ปลอดภัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคเหนือ: วิเคราะห์กลุ่มพหุ. (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ระยอง: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปวีณา คำพุกกะ, อุไรรัตน์ ยามรัมย์, สุชาดา ชมชื่น. (2555). พฤติกรรมการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. *วารสารบริหารศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. 1(2): 59-75.
- ปัญญา จันทรสุนโข. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดกฎจราจรของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์. *วารสารวิทยบริการ*. 24(1): 110-120.
- วิษณุ นิลสาคร, สุภาวิณนากร วงศ์ชนวสุ. (2560). ความรู้ ความเข้าใจและพฤติกรรมการละเมิดกฎจราจรของเยาวชนในสถานศึกษาเขตพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*. 10(4): 140-163.
- สิริมา ศรีสุภาพ, อัจฉราวดี กำมุขโข, คณิงนิตย์ สายสิงห์. (2553). *ความรู้และพฤติกรรมด้านการจราจรของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. ฐานข้อมูลวิจัยสถาบัน กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: ได้มาจาก <http://www.plan.msu.ac.th/system/research/>
- สุดนรินทร์ เพชรรัตน์, รุ่งอรุณ บุญถ่าน, ศานติ จินตรัตน์. (2559). วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการขับขี่ยานพาหนะย้อนศร: กรณีศึกษาจังหวัดนครนายก. *วารสารวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 11(2): 141-152.

- Akaateba MA, Amoh-Gyimah R. (2013). Driver attitude towards traffic safety violations and risk behaviour in Kumasi: the gender and age dimension. *International Journal for Traffic and Transport Engineering*. 3(4): 479-94.
- Boehm F. (2015). Are men and women equally corrupt? *Anti-Corruption Resource Centre*. Available from <https://www.cmi.no/publications/file/5851-are-men-and-women-equally-corrupt.pdf>
- Constantinou E, Panayiotou G, Konstantinos N, Loutsiou-Ladd A, & Kapardis A. (2011). Risky and aggressive driving in young adults: Personality matters. *Accident Analysis and Prevention*. 43: 1323-31.
- Cordellieri P, Baralla F, Ferlazzo F, Sgalla R, Piccardi L, Giannini AM. (2016). Gender Effects in Young Road Users on Road Safety Attitudes, Behaviors and Risk Perception. *Frontiers in Psychology*. 7(1412): 1-11.
- Elliott MR, Ginsburg KR, Winston F. (2008). Unlicensed Teenaged Drivers: Who Are They, and How Do They Behave When They Are Behind the Wheel? *Pediatrics*. 122(5): e994-1000.
- González-Lglesias B, Gómez-Fraguela JA, Luengo-Martín MA. (2012). Driving anger and traffic violations: Gender differences. *Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour*. 15(4): 404-12.
- Grace GCAG, Hashmi SI, Nawi NHM, Li VFY, Abdibin SHSJ. (2020). Examining the Relationship Between Driving Anger and the Violation of Traffic Laws and Differences Based on Gender. *International Journal of Road Safety*. 1(1): 9-15.
- Granié MA., & Pappafava E. (2011). *Gender stereotypes associated with vehicle driving among French preadolescents and adolescents*. *Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour*. 14(5): 341-53.
- Hanna C, Laflamme L, Elling B, Möller J. (2013). Unlicensed driving and other related health risk behaviors: A study of Montana high school students. *Accident; analysis and prevention*. 54C: 26-31.
- Iversen, H, Rundmo T. (2004). Attitudes towards traffic safety, driving behaviour and accident involvement among the Norwegian public. *Ergonomics*. 47(5): 555-72.
- Kolb A, Kolb D. (2005). Learning Styles and Learning Spaces: Enhancing Experiential Learning in Higher Education. *Academy of Management Learning & Education*. 4(2): 193-212.
- Liew S, Hamidun R, Mohd Soid NF. (2017). Differences of Driving Experience and Gender on Traffic Offences Among Malaysian Motorists. *MATEC Web of Conferences*. 103: 1-6.
- Mohamed M, Bromfield N. (2017). Attitudes, Driving Behavior, and Accident Involvement Among Young Male Drivers in Saudi Arabia. *Transportation Research Part F Traffic*

Psychology and Behaviour. 47: 59-71.

- Ojih EE, Dashit SI, Dung PH, Ismaila Y, Remi A, (2016). Road Users and Road Traffic Offenses: Implications of Gender. *Kaduna Journal of Sociology. 4(1): 119-27.*
- Peck, RC. (2011). Do driver training programs reduce crashes and traffic violations?-A critical examination of the literature. *International Association of Traffic and Safety Sciences. 34(2): 63-71.*
- Sabaté-Tomas M, Arnau-Sabatés L, Sala-Roca J. (2014). Factors influencing a risky driving profile among a cohort of young university students: Bases for adopting evidence-based prevention interventions. *The UB Journal of Psychology. 44(3): 295-310.*
- Scott-Parker B, Watson B, King MJ, Hyde MK. (2012). Young and Unlicensed: Risky Driving Before Entering the Licensing System. *Traffic Injury Prevention. 13(3): 213-8.*
- Social Issues Research Centre. (2004). *Sex differences in driving and insurance risk: An analysis of the social and psychological differences between men and women that are relevant to their driving behaviour.* Available from www.sirc.org/publik/driving.pdf.

ลักษณะเพลงพื้นบ้านอีสานเพื่อการสร้างสรรค์บทเพลงวงซิมโฟนิค

Characteristics of Isan Folk Songs for Creating Music of Symphonic Bands

อัศวัตร์ เชื่อมกลาง¹, ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์²

Akarawat Chaumklang¹, Sakchai Hirunrax²

Received: 11 January 2021

Revised: 4 March 2021

Accepted: 26 April 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การเรียบเรียงบทเพลงพื้นบ้านอีสานพร้อมคู่มือสำหรับการสอนวงซิมโฟนิคระดับพื้นฐานและระดับกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะเพลงพื้นบ้านอีสานเป็นข้อมูลในการเรียบเรียงสำหรับวงซิมโฟนิค โดยการศึกษาเอกสาร ข้อมูลออนไลน์ และการสัมภาษณ์ จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ ตีความเอกสารต่างๆ ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย ตามหลักการวิเคราะห์ดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล มีผลการศึกษาดังนี้ การเลือกบทเพลงในการเรียบเรียง ได้ทำการคัดเลือกทำนองจากบทเพลงพื้นบ้านอีสานที่เป็นที่นิยมในการบรรเลง เป็นเพลงที่นำมาประกอบการแสดงฟ้อนรำ นำมารวมเข้าเป็นบทเพลงชุดอีสานสวิท ตามรูปแบบโครงสร้างบทเพลงแบบตะวันตก ได้แก่ เชิงบังไฟ, แม่ฮ้างกล่อมลูก, เตย (สามจังหวัด) และลำเพลิน นอกจากการวิเคราะห์บทเพลงพื้นบ้านอีสานแล้ว ยังทำการวิเคราะห์ทำนองช่วงเชื่อม และการวิเคราะห์เทคนิคในการบรรเลง ได้แก่ จังหวะ ซีพจร บันไดเสียง ทำนอง ทำนองช่วงเชื่อม เสียงค่าง และสำเนียง รวมถึงท่อนเพลงของบทเพลงพื้นบ้านอีสาน เพื่อตีความเปรียบเทียบในเชิงพหุวัฒนธรรม ใช้เป็นข้อมูลและองค์ประกอบที่เหมาะสมในการสร้างสรรค์บทเพลง สำหรับวงซิมโฟนิคต่อไป

คำสำคัญ: ลักษณะ, เพลงพื้นบ้านอีสาน, สร้างสรรค์, วงซิมโฟนิค

Abstract

This study reports the analysis of the characteristics of Isan folk songs for creating music for symphonic bands. The study was designed with a qualitative approach. The data were collected by analyzing related documents, online data, and interviews. Qualitative analysis was also employed in the interpretation processes of the data. Both music and folk music principles were used in the data analysis with the consideration of the scope of the study. The results were as follows. In terms of song selection, the music was selected considering its popularity in the

¹ อาจารย์ประจำ, หลักสูตรสาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² อาจารย์ประจำ, สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹ Lecture, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Mahasarakham University, E-mail: Akr.a@hotmail.com

² Lecture, Faculty of music, Bankokthomburi University

uses of traditional performances in the Isan region. The selected songs were arranged in the name of "Isan Suite" which was a western composed symphonic consisting of "Seng Bung Fai", "Mae Hang Klom Look", "Tei Sam Jung Wa", and "Lum Plern". Moreover, transitional theme and composition techniques including rhythm, pulse, scale, melody, transitional theme, drone harmony, and articulation were also studied with a multicultural point of view to present Isan folk music that could be performed in symphonic bands.

Keywords: characteristics, Isan folk song, Creation, Symphonic band

บทนำ

ดนตรีคือศิลปะที่มีการสร้างสรรค์ผ่านความคิด จินตนาการ แรงบันดาลใจ และภูมิปัญญา จากอดีตถึงปัจจุบัน จนเกิดเป็นแบบแผนอันเป็นที่ยอมรับในนานาอารยประเทศ ดนตรีเป็นสิ่งที่มีความค่าทางสุนทรียะ ทำให้เกิดความรู้สึกในทางดีงาม จึงเกี่ยวเนื่องกับปรัชญาทางสุนทรียศาสตร์ ซึ่งพิจารณาถึงความสวย ความงาม ความดี และความไพเราะ อันเป็นคุณค่าของดนตรีด้วยความสวยความงาม มิใช่ว่าจะสัมผัสได้เฉพาะทางตรงเท่านั้น แม้ในดนตรีที่เราสัมผัสทางหูอย่างเดียวก็มีความสวยงามอยู่ด้วยเช่นกัน ท่วงทำนอง เสียงลีลา และความไพเราะนั้นเองเป็นความสวยงามของดนตรียิ่งมีลักษณะดังกล่าวนี้คือ ประณีตละเอียดละไม และสูงส่งเพียงใด ความสวยงามของดนตรีก็ยิ่งมีมากขึ้นเพียงนั้น ส่วนความดีของดนตรีนั้นมองเห็นได้ไม่ยาก ผู้ที่ชอบฟังดนตรีหรือนักดนตรีย่อมสามารถมองเห็นความดีของดนตรีได้ทุกคน (สังต์ ภูเขาทอง, 2536)

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ โดยอนุรักษ์ฟื้นฟูและเผยแพร่ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ศิลปะ ประเพณี ภูมิปัญญา ภาษาไทย และภาษาถิ่นที่มีอัตลักษณ์และความหลากหลายผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชาติ พร้อม

ทั้งสนับสนุนการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เพื่อกระตุ้นกระแสนิยมวัฒนธรรมไทย (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2562) การอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นหน้าที่ของคนในพื้นที่จะสรรหาวิธีอนุรักษ์ รวมถึงวิธีสืบทอดวัฒนธรรมให้ยังคงอยู่ด้วยวิธีการต่างๆ แนวคิดการสร้างสรรค์ผลงานจากวัฒนธรรมพื้นถิ่นให้เป็นสากล ประยุกต์ผ่านการนำเสนอที่เป็นรูปแบบสากล รวมทั้งวิธีการสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นถิ่นให้เป็นที่เข้าใจของอารยชน วิถีทางวัฒนธรรมดนตรีของมนุษย์ตั้งแต่โบราณกาลในแต่ละพื้นที่นั้น ล้วนถูกสร้างสรรค์จากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เพื่อเติมเต็มให้มีชีวิตที่ดีและสมบูรณ์ อีกทั้งความเชื่อที่อยู่คู่กับวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น การศึกษาทางด้านดนตรี ทำให้เรารู้จักดนตรีในถิ่นฐานต่างๆ มากขึ้น โดยในประเทศไทยเรียกดนตรีในพื้นที่นั้นว่า ดนตรีพื้นเมือง หรือดนตรีพื้นบ้าน

มนตรี ตราโมท (2540) ได้ให้ความหมายของเพลงพื้นเมืองหรือดนตรีพื้นบ้านว่า หมายถึงเพลงของชาวบ้านในท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นจะมีการร้องเล่นที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพของท้องถิ่นนั้นๆ เพลงพื้นบ้านว่าเพลงพื้นบ้าน พื้นเมืองหมายถึงเพลงที่ชาวบ้านร้องเล่นกันมานานโดยเฉพาะในยุคสังคมแบบเกษตรกรรมมีการถ่ายทอดด้วยปากหรือสังเกตจำเอาเอง มักไม่ทราบชื่อผู้คิดท่วงทำนองของแต่ละเพลง การ

ร้องมีทั้งการร้องแบบคนเดียวหรือร้องเป็นกลุ่ม (อเนก นาวิกมูล, 2548) กล่าวคือ เพลงพื้นบ้าน คือ เพลงที่เกิดขึ้นจากคนในพื้นที่ ร้อง เล่น และทำกิจกรรมจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม รวมถึงความเชื่อในพื้นที่ เพื่อเติมเต็มให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ เป็นสิ่งที่กระทำสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน

การศึกษาทางด้านดนตรี ทำให้เข้าใจดนตรีในถิ่นฐานต่างๆ มากขึ้น ดนตรีมีการพัฒนาแนวคิดทฤษฎี เกิดการสร้างสรรคดนตรีที่มีระเบียบแบบแผน โดยเฉพาะหลักการของดนตรีตะวันตก การศึกษาวิเคราะห์ดนตรีในพื้นที่ต่างๆ อาทิ หลักการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอ้างอิงข้อมูลจากระบบของดนตรีตะวันตก การสร้างสรรค์ผลงานดนตรีสมัยใหม่ การประพันธ์หรือเรียบเรียงบทเพลง นิยมใช้หลักการเรียบเรียงโดยคำนึงถึงองค์ประกอบทางดนตรีตามแบบดนตรีตะวันตก ในปัจจุบัน แนวคิดในการผสมผสานดนตรีต่างวัฒนธรรมเป็นที่แพร่หลาย เราเรียกดนตรีประเภทนี้ว่า ดนตรีร่วมสมัย (Contemporary Music) การนำแนวคิดที่คล้ายคลึงกันของดนตรีต่างวัฒนธรรม มาเป็นแนวคิดร่วมในการเรียบเรียงบทเพลงในเชิงสร้างสรรค์ เกิดเป็นผลงานแปลกใหม่ในเชิงประยุกต์

วีรชาติ เปรमानนท์ (2537) ให้ความหมายของดนตรีร่วมสมัยว่าเป็นดนตรีที่ใช้ทำนองลีลา สำเนียง สีสัน และความรู้สึกแบบใดแบบหนึ่งหรือผสมผสานไม่จำกัดประเภทของดนตรีที่ใช้คีตลักษณ์ ทฤษฎีหลักการ และวิธีการประพันธ์

วิบูลย์ ตระกูลฮัน (2558) ได้กล่าวถึงการพัฒนาดนตรีโดยรวมเอาองค์ประกอบดนตรีพื้นบ้านของ “บาร์ตอก” ว่าโครงสร้างดนตรีที่เป็นแบบแผนดั้งเดิมและเสียงของดนตรีศตวรรษที่ 20 มาไว้ด้วยกันเป็นดนตรีมีลักษณะเฉพาะตัว เขาเชื่อว่าดนตรีพื้นบ้านช่วยให้ดนตรีมีอิสระจากระบบ

เสียงเมเจอร์และไมเนอร์ โดยทำนองเพลงพื้นบ้านมีลักษณะใกล้เคียงกับโมดเพลงโบสถ์หรือโหมตของกรีกโบราณและเป็นโหมตที่ใช้กันดั้งเดิม เช่น โหมตเพนทาทอนิค ทำนองพื้นบ้านมีอิสระมากด้านโครงสร้างจังหวะและการเปลี่ยนอัตราจังหวะ บาร์ตอกเรียบเรียงดนตรีพื้นบ้านโรมาเนียและฮังการีใหม่โดยใช้แนวประกอบซึ่งมีเสียงกระด้าง

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2536) อธิบายถึงการศึกษาองค์ลักษณะและองค์ประกอบดนตรีพื้นบ้านควรพิจารณาจากลักษณะทั้ง 5 ประการ ได้แก่ 1) จังหวะ เป็นศิลปะการจัดระเบียบของเวลาของเสียง ไม่ว่าจะเป็นการเน้นเสียง ความซ้ำเร็ว เมื่อมารวมกันแล้ว จะทำให้เกิดผลหลากหลายของจังหวะ อันเป็นผลโดยตรงต่ออรรถรสในการรับรู้ 2) ทำนอง เป็นส่วนของดนตรีที่มีอิทธิพลต่อฟังในด้านของสติปัญญา ผู้ฟังมักแยกแยะความแตกต่างระหว่างเพลงหนึ่งกับอีกบทเพลงหนึ่งโดยอาศัยทำนองเป็นส่วนสำคัญ องค์ประกอบที่สำคัญของทำนอง ได้แก่ ความสูง-ต่ำ และความสั้น-ยาวของเสียง 3) การประสานเสียง องค์ประกอบของดนตรีส่วนนี้ เกิดจากการนำเสียงมาบรรเลงซ้อนกันหรือพร้อมกัน การซ้อนกันของเสียงจะพบในแนวตั้ง หรือเวลาเดียวกัน การประสานเสียงมีส่วนช่วยอย่างยิ่งในการอุ้มเสียงให้เกิดพลังทางอารมณ์ อันเป็นองค์ประกอบที่ละเอียดอ่อน ที่ช่วยเกื้อหนุนความงามของบทเพลง 4) สีสันเสียง ได้แก่คุณลักษณะเฉพาะของแหล่งกำเนิดเสียง ความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นวิธีการบรรเลงวัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี รูปทรง ขนาด ล้วนส่งผลโดยตรงต่อสีสันของเสียงดนตรี และ 5) คีตลักษณ์ รูปแบบของเพลงเป็นเสมือนกรอบที่รวมเอาจังหวะ ทำนอง การประสานเสียง สีสันของเสียงให้เป็นไปตามเป้าประสงค์เดียวกัน

การที่จะสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีจากดนตรีพื้นบ้าน จึงจำเป็นต้องศึกษาหาข้อมูล

เพื่อที่จะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการที่จะสื่อถึงขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของคนในพื้นที่-ถิ่น ให้นักดนตรีและผู้ฟังได้เข้าใจในบทเพลงที่บรรเลง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิจัย ลักษณะของเพลงพื้นบ้านอีสานเพื่อสร้างสรรค์บทเพลงวงซิมโฟนิค เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะเพลงพื้นบ้านอีสานเป็นข้อมูลในการเรียบ-เรียงบทเพลงสำหรับวงซิมโฟนิค ใช้ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางดนตรีของชาวอีสานในสังคมพหุวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะเพลงพื้นบ้านอีสานเป็นข้อมูลในการเรียบ-เรียงบทเพลงสำหรับวงซิมโฟนิค

วิธีการศึกษา

การศึกษาและวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านอีสาน มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาความเป็นมาเพลงพื้นบ้านอีสานจากการฟัง การค้นคว้าจากตำราและการสอบถามเกี่ยวกับประเภทของเพลงพื้นบ้านแต่ละพื้นที่ของภาคอีสานและศึกษาบทเพลงจากการฟังทั้งจากซีดีและอินเทอร์เน็ต รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านอีสาน (อย่างไม่เป็นทางการ) และคัดเลือกบทเพลงที่มีความเหมาะสม

2. วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบที่สำคัญของเพลงพื้นบ้านอีสาน โดยใช้หลักการวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎีดนตรีตะวันตก

ผลการศึกษา

1. บทเพลงพื้นบ้านที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คัดเลือกจากเพลงที่เป็นที่นิยมและเป็นเพลง

ใช้ในการประกอบการแสดงฟ้อน-รำของชาวอีสาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ลำเพลิน มีจังหวะที่เราใจชวนให้สนุกสนาน ก่อนการลำเรื่องในช่วงหัวคำจะมีการนำเอารูปแบบของวงดนตรีลูกทุ่งมาใช้เรียกคนดู กล่าวคือ จะมีนักร้อง (หมอ-ลำ) มาร้อง เพลงลูกทุ่งที่กำลังเป็นที่นิยมในขณะนั้น มีหางเครื่องต้นประกอบ นำเอาเครื่องดนตรีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เช่น กีตาร์ คีย์บอร์ด แซกโซโฟน ทรัมเป็ต และกลองชุด โดยนำมาผสมผสานเข้ากับเครื่องดนตรีเดิม ได้แก่ พิณ แคน ทำให้ได้รสชาติของดนตรีที่แปลกออกไป

ภาพที่ 1 ตัวอย่างทำนองลำเพลิน

แม่ฮ้างกล่อมลูก (ลายใหญ่) เป็นลายแคน หมอแคนพื้นบ้านในอดีตได้พัฒนามาจากเพลงกล่อมเด็กของคนอีสานในสมัยก่อน คนอีสานสมัยก่อนเวลาให้ลูกนอนเปลจะเรียกว่า “นอนอู่” ซึ่งเป็นสำเนียงภาษาอีสาน ขณะที่กล่อมลูกนอนผู้เป็นแม่เป็นยาย หรือผู้ที่มีอายุมาก ก็จะร้องเป็นทำนองบทกล่อมของคนอีสาน ดังบทกล่อมบางตอนที่ว่า “นอนสาเล่า บุตุตาแม่สิท้อม นอนอู่แก้วสาแล้ว แม่สิทวย อ้อ อ้อ แม่ไปไฮหมกไซ้มาหา แม่ไปนาหมกปลามาป้อน แม่ไปสอนหมกฮวกมาหา” ซึ่งกล่อมเป็นทำนองสำเนียงภาษาพูดของคนอีสาน จากนั้นไม่นานเด็กที่นอนในอู่ก็จะเคลิ้มหลับไป บทกล่อมอันเยือกเย็นนี้เองเป็นแนวทางให้ศิลปินผู้มีอารมณ์ศิลป์ในยุคสมัยนั้นนำทำนองบทกล่อมนี้มาร้อยเรียงเป็นเสียงดนตรี มีเจตนาบรรยายให้เห็นถึงสภาพหญิงม้ายที่ต้องทนต่อความทุกข์ยากลำบากในการเลี้ยงดูลูกและการทำมาหากิน

โดยลำพังคนเดียว บรรเลงเป็นลายแคนได้ทั้งลาย
น้อยและลายใหญ่

ภาพที่ 2 ตัวอย่างทำนองแม่ฮ้างกล่อมลูก

ลายเตี้ย เป็นลายแคนที่ใช้ประกอบการ
ลำ ที่เรียกว่า “ลำเตี้ย” ซึ่งเป็นการลำที่แทรกอยู่
ในช่วงของการที่เรียกว่า “ลำล่อง” กล่าวคือในขณะที่
ที่หมอลำกำลังลำล่องตามทำนองลำไปเรื่อยๆ นั้น
จะมีการเตี้ยสลับกลอนลำไปเป็นช่วงๆ เพื่อเพิ่ม
ความสนุกสนานและเนื้อหาของของการลำ การ
เตี้ยจะมี 3 แบบ คือ เตี้ยธรรมดา เตี้ยโขง และเตี้ย
พม่า ปกติจะเริ่มที่การเตี้ยแบบธรรมดา ก่อน แล้ว
จึงจะเป็นเตี้ยพม่าและเตี้ยโขงสลับกันไป

ภาพที่ 3 ตัวอย่างทำนองเตี้ย

เซ็ง คำว่า “เซ็ง” หมายถึง การพื่อนรำ
เช่น เซ็งกระติบ หรือทำนองเพลงชนิดหนึ่ง เรียก
ลำเซ็ง เซ็งทั่วไปมี ๓ แบบ คือ เซ็งบังไฟ เซ็งเต่า
นางแมว และเซ็งเต่านางดั่ง การเซ็งนี้มักจะเป็น
กลุ่มย่อย ตั้งกระบวนแห่ไปขอปัจจัย เพื่อร่วม
ทำบุญงานวัด มีการร้องนำโดยผู้นำ และมีการ
ร้องรับโดยกลุ่มคนที่อยู่ในงาน และมีการนำมา
ประกอบการแสดงบนเวที

ภาพที่ 4 ตัวอย่างทำนองเซ็ง

เพลงพื้นบ้านอีสานส่วนใหญ่ จะมี
โครงสร้าง 3 ท่อน คือ

1) ท่อนเกริ่น เปรียบได้กับท่อนเปิด
(Opening) ของดนตรีตะวันตก

2) ท่อนทำนองหลักและแปรทำนอง
เปรียบได้กับท่อนนำเสนอทำนองหลัก
(Exposition) และ (Theme and variation)

3) ท่อนโอ้ เปรียบได้กับท่อนจบของ
บทเพลง (Finale)

2. ลักษณะขององค์ประกอบของ
บทเพลงพื้นบ้านอีสาน

เพลงพื้นบ้านอีสานเกิดจากภูมิปัญญา
ของปราชญ์ทางดนตรีของชาวอีสาน มีลักษณะ
เฉพาะขององค์ประกอบดนตรีที่สำคัญ อันเป็นที่มา
ของแนวคิดในการสร้างสรรค์บทเพลง ประกอบไป
ด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

จังหวะ (Rhythm)

จังหวะที่นิยมใช้ในดนตรีพื้นบ้านของชาวอีสาน เป็นจังหวะแบบอัตราจังหวะ 2 (Duple time) หรืออัตราจังหวะ 2/4 แต่ในบางครั้ง การบรรเลงบทเพลงมีการใช้อัตราจังหวะเป็น 2/2 หรือ C cut ขึ้นอยู่กับลายหรือทำนองของบทเพลง

ชีพจร (Pulse)

ในจังหวะของดนตรีพื้นบ้านอีสาน เป็นจังหวะที่มีเอกลักษณ์ การเน้นจังหวะจะเน้นที่จังหวะหลัง โดยการเน้นจังหวะยกหรือจังหวะขัด (Syncopation) ลักษณะของชีพจรจึงมีการโยนจังหวะ และอาจมีความคล้ายคลึงกับจังหวะสวิง (Swing) ของดนตรีแจ๊สในบางทำนองเพลง ทั้งนี้ชีพจรของเพลง อาจขึ้นอยู่กับการบรรเลงที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

บันไดเสียง (Scale)

ดนตรีพื้นบ้านอีสาน ใช้บันไดเสียงเพนทาโทนิคไมเนอร์ (Pentatonic minor) กุญแจประจำหลัก (Key Signature) ที่นิยมใช้คือ a minor, g minor และ d minor ส่วนการใช้โหมดนิยมใช้โหมดไอโอเนียน (Ionian) โหมดมิกโซลิเดียน (Mixolydian) หรือบางครั้งใช้โหมดลิเดียน (Lydian Mode) ในการสร้างสรรค์บทเพลง

ทำนอง (Melody)

การดำเนินทำนองของเพลงพื้นบ้านอีสาน นิยมดำเนินแบบข้ามขั้น (Disjunct) มากกว่าการดำเนินแบบตามขั้น (Conjunct) สาเหตุอันเนื่องมาจากทำนองหลักเพลงพื้นบ้านอีสาน (ลายโบราณ) บรรเลงอยู่ในบันไดเสียงเพนทาโทนิค ซึ่งมีเสียงเพียง 5 เสียง และมีการพัฒนาทำนองโดยการแปรทำนองหรือทางแปร (Variation)

ทำนองช่วงเชื่อม (Transitional theme)

เป็นทำนองที่เปรียบเสมือนลูกส่ง ไปยังท่อนต่อไป หรือส่งให้ลงจบ ทำนองช่วงเชื่อมของ

เพลงอีสานนั้นมีอยู่หลายทำนอง เช่น เตือนางเต๋อ เตือนางเต๋อ เต๋อเตือนางเต๋อ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีทำนองช่วงเชื่อมที่ส่งไปสู่การไหลลื่น ลายลำ หรือการหย่าของเครื่องดนตรีต่างๆ ทั้งในส่วนของการเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน และดนตรีสากล เช่น แซกโซโฟน คีย์บอร์ด เป็นต้น

ภาพที่ 5 ตัวอย่างทำนองช่วงเชื่อม 1

ภาพที่ 6 ตัวอย่างทำนองช่วงเชื่อม 2

เสียงค้ำ (Drone harmony)

เสียงค้ำหรือเสียงประสานยืน เป็นลักษณะเฉพาะของการบรรเลงของแคน คล้ายคลึงกับปี่สก็อต หรือ Pipe Bag ที่มีเสียงเสียงประสานยืน ไปพร้อมกับการบรรเลงทำนอง

การออกสำเนียง (Articulation)

การบรรเลงดนตรีของชาวอีสาน เป็นการบรรเลงจากทำนองของเพลงร้อง ลักษณะการออก

เสียงหรือสำเนียงจึงคล้ายกับการขับร้อง ลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือการจาดหรือจาด เป็นลักษณะการออกเสียงที่เน้นหัวเสียง เพื่อให้ผู้คนหันมาสนใจในการแสดงดนตรี คล้ายคลึงกับ *Marcato accent* หรือ *Sforzando* ซึ่งเป็นเครื่องหมายการออกสำเนียงของดนตรีตะวันตก

อภิปรายผล

ลักษณะของเพลงพื้นบ้านอีสาน หากวิเคราะห์จากองค์ประกอบทางดนตรีแล้ว สามารถวิเคราะห์ตามหลักของดนตรีสากล อันได้แก่ จังหวะ ซีพจร บันไดเสียง ทำนอง ทำนองช่วงเชื่อมเสียงค้ำ และสำเนียง รวมไปถึงการวิเคราะห์โครงสร้างของบทเพลง ซึ่งสอดคล้องกับสุกิจ พลประถม (2538) ได้กล่าวถึงลักษณะของเพลงพื้นบ้านอีสานว่า เป็นศิลปะวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมานานในชนเผ่าต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในภาคอีสาน เพลงพื้นบ้านอีสานที่นิยมเล่น จะมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากภาคอื่นๆ ลักษณะของเพลงพื้นบ้านอีสานโดยทั่วไปมี ดังนี้

- 1) เพลงพื้นบ้านอีสานจะใช้บันไดเสียงแบบห้าเสียง (Pentatonic Scale)
- 2) ท่วงทำนองจะเป็นทางบันไดเสียงไมเนอร์ จึงแฝงด้วยสำเนียงค่อนข้างจะให้อารมณ์เศร้า
- 3) การประสานเสียงเพลงไม่มีระบบ แต่สามารถบอกถึงลักษณะบันไดเสียงเป็นแบบไมเนอร์
- 4) ทำนองเพลงเป็นประโยคสั้นๆ สามารถบรรเลงซ้ำหลายๆ ครั้งตามความต้องการของผู้บรรเลง จึงสามารถบรรเลงได้นานเท่าใดก็ได้
- 5) ความช้า-เร็ว ของจังหวะอยู่ในระดับปานกลาง ไปจนถึงจังหวะค่อนข้างเร็ว
- 6)

โครงสร้างของทำนองประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ ทำนองเกริ่น ทำนอง หลัก (Theme) และทำนองย่อ (Motive) หรือทำนองแปร (Variations) 7) ทำนองเพลงพื้นบ้านชาวบ้านเรียกว่า “ลาย” สืบทอดโดยการจดจำ ไม่มีการบันทึกโน้ตเพลง และไม่ค่อยมีการแต่งเติมลาย จึงทำให้มี “ลายเพลง” จำนวนไม่มากนัก

สรุป

เพลงพื้นบ้านอีสานเกิดจากภูมิปัญญาของปราชญ์ทางดนตรีของชาวอีสาน มีลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบดนตรีที่สำคัญ อันเป็นที่มาของแนวคิดในการสร้างสรรค์บทเพลง การที่จะสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีจากดนตรีพื้นบ้าน จึงจำเป็นต้องศึกษาหาข้อมูล เพื่อที่จะสื่อถึงขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของคนในพื้นที่นั้น ให้นักดนตรีได้เข้าใจและตีความความหมายของบทเพลงผ่านการบรรเลง สื่อไปยังผู้ฟังให้ได้รับอารมณ์ทางดนตรี ในเรื่องของจังหวะ ซีพจร บันไดเสียง ทำนอง ทำนองช่วงเชื่อมเสียงค้ำ สำเนียง ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ อันเป็นวัตถุประสงค์ชั้นยอดในการเรียบเรียงหรือประพันธ์เพลง เป็นการอนุรักษ์เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทางดนตรีในสังคมพหุ-วัฒนธรรม

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 และขอขอบพระคุณคณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2536). *วิธีการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสาน*. ขอนแก่น: คณะศิลปกรรม-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มนตรี ตราโมท. (2540). *ดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 3 เชนเตอร์.
- วิบูลย์ ตระกูลฮัน. (2558). *ดนตรีศตวรรษที่ 20*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรชาติ เปรมานนท์. (2537). *ปรัชญาและเทคนิคการแต่งเพลงร่วมสมัยไทย*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังต์ ภูเขาทอง. (2539). *การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เรือน-แก้ว การพิมพ์.
- สุกิจ พลประถม. (2538). *ดนตรีพื้นบ้านอีสาน*. อุดรธานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2562). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- อเนก นาวิกมูล, ณรงค์ชัย ปิฎกรัษต์. (2550). *เพลงพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ สารคดี ในนาม บริษัทวิริยะธุรกิจจำกัด.

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความ หรือ บทความวิจัย วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Instructions for the Authors)

บทความและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Pre review) ก่อน เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องเป็นงานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารใดๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำดังนี้

การเตรียมต้นฉบับสำหรับบทความและบทความวิจัย

1. **ภาษา** เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษก็ได้ ถ้าเป็นภาษาไทย ให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์หรือการเขียนทับศัพท์ให้ยึดหลักของราชบัณฑิตยสถาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปนไทย ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะซึ่งต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ

2. **ขนาดของต้นฉบับ** พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสัน ขนาด เอ 4 (216 x 279 มม.) ควรเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมืออย่างน้อย 40 มม. (1.5 นิ้ว) ด้านล่างและขวามืออย่างน้อย 25 มม. (1 นิ้ว) พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบอักษร browallia New ขนาด 16 ตัวอักษรย่อหน้า

3. จำนวนหน้า บทความและบทความวิจัย ไม่ควรเกิน 15 หน้า

การเรียงลำดับเนื้อหาบทความ และบทความวิจัย

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช่ คำย่อ ความยาวไม่ควร เกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2. **ชื่อผู้พิมพ์และที่อยู่** ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ และ E-mail ของผู้พิมพ์ เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

3. **บทคัดย่อ (Abstract)** ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์ อย่างต่อเนื่องกัน ไม่ควรเกิน 500 คำ ไม่ควรมีคำย่อ ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

4. คำสำคัญหรือคำหลัก (Keywords) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา

5. บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการวิจัยนั้นด้วย

6. วิธีการศึกษา ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งื่อนำมาศึกษา จำนวนลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

7. ผลการศึกษา (Results) แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจนได้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตาราง แผนภูมิแทน ไม่ควรมีเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

8. วิจารณ์และสรุปผล (Discussion and conclusion) ชี้แจงว่าผลการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือทั้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

9. ตาราง รูป รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น แยกออกจากเนื้อเรื่องโดยเรียงลำดับให้สอดคล้องกับคำอธิบายในเนื้อเรื่อง และต้องมีคำอธิบายสั้น ๆ แต่สื่อความหมาย ได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นตาราง คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพ หรือแผนภูมิ คำอธิบายอยู่ด้านล่าง

10. กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้น ๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

11. เอกสารอ้างอิง (References) สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป คือ เอกสารอ้างอิงต้องเป็นที่ถูกตีพิมพ์และได้รับการยอมรับทางวิชาการ ไม่ควรเป็นบทคัดย่อ และไม่ใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ถ้ายังไม่ได้ถูกตีพิมพ์ ต้องระบุว่า รอการตีพิมพ์ (in press)

11.1 การเขียนเอกสารอ้างอิง

ก. กรณีที่เป็นรายงานวิจัย มีรูปแบบและการเรียงลำดับดังนี้: ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลและชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อย่อของวารสาร. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์. เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง. ในกรณีที่มีผู้เขียนมากกว่า 6 คน ให้ใส่รายชื่อผู้เขียนทั้ง 6 คนแรก แล้วตามด้วยคำว่า “และคณะ” หรือ “et al”

ตัวอย่าง

อมรรัตน์ จงสวัสดิ์ตั้งสกุล, ลัดดา เหมาะสุวรรณ. (2002). Evidenced based maillard reeaction: focusing on parenteral nutrition. *วารสารโภชนบำบัด*. 13 (1): 3-11

Vega KJ, Pina I, Krevaky B. (1996). Heart transplantation is associated is with an increase risk for pancreatobiliary diseases. *Ann Intern Med*. 124 (11): 980-3

ข. กรณีที่เป็นหนังสือ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ เหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ ก.) ยกเว้น ใช้ *ชื่อหนังสือ* เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ แทน ชื่อย่อวารสาร

ตัวอย่าง

วิญญู มิตรานันท์. (2538). *พยาธิกายวิภาค*. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์. 629-78.

Ringsven M.K., Bond, D. (1996). *Gerontology and leadership skills for nureses*. 2nd ed. Albany (NY): Delmar Publishers. 100-25.

ค. กรณีที่เป็นรายงานการประชุมและสัมมนา มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วัน เดือน ปีที่จัด: สถานที่จัด: สำนักพิมพ์ หรือ ผู้จัดพิมพ์. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ณัฐนันท์ สินชัยพานิช, วราภรณ์ จรรยาประเสริฐ, ยุพิน รุ่งเวชวุฒิวินทยา, มนต์ชูลี นิติน, สาริต พุทธิพิพัฒน์ขจร. (2542). เกสัชกรพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง. *รายงานการประชุมวิชาการ เกสัชกรรม ประจำปี 2542 ของเกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ; 24-26 มีนาคม 2542*. กรุงเทพมหานคร: เกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย. 89-105.

Kimmura J. Shibasaki H, editors. (1996). *Proceeding of 10yh International Congress of EMG and/ Clinical Neurophysilogy ; 15-16 Oct 1995; Kyoto Japan*. Amsterdam: Eelsevier. 80-90.

ง. กรณีเป็นวิทยานิพนธ์ มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. สถาบันที่พิมพ์: ชื่อสถาบันการศึกษา

ตัวอย่าง

อัมพร ณรงค์สันติ. (2541). *การใช้ยาเจนตั้มycinวันละครั้งเปรียบเทียบกับวันละสองครั้งในทารกแรกเกิดไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกสัชศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Kaplan S.J. (1995). *Post-hospital home health care: the elderly,s access and utilization [dissertayion]*. St. Louis (MO): Washington Univ.

จ. กรณีที่เป็นบทความในหนังสือพิมพ์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับเหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ 11.1.1. ก)

ตัวอย่าง

Lee, G. (1996). *Hospitalization tied to ozone pollution: study estimates 50,000 admissions annually*. The Washington Post Jun 21.5.

ฉ. กรณีที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร (ปี เดือน วันที่อ้างอิงถึง) เล่มที่ (ฉบับที่): ได้มาจาก ชื่อ website.

ตัวอย่าง

Morse S.S. (1995). *Factors in the emergence of infectious disease*. Emerg Infect Dis [cited 1996 Jun 5] ; 1 (1): Available from: URL/www.Cdc.gov/ncidod/Eid.htm.